

POSTNINA PLAČANA PRI POSTI 61102 Ljubljana

Planinski vestnik 10

glasilo Planinske zveze Slovenije november 1974

Planinski vestnik

glasilo Planinske zveze Slovenije

oktober 1994

10

letnik XCIV

izhaja od leta 1895

vsebina

Drejc Karničar	Matterhorn - zate in s teboj	417
Marjan Raztresen	Ogrožene gore?	418
Marjan Kovač	Pod goro in okoli nje	419
Tine Lenarčič	95 let koč na Mrzlici	421
Igor Maher	Brez gob v nahrbtniku	423
Marjan Bradeško	Otroški smeh na poti	426
Jože Hudeček	Vonj po gori	427
Vojko Čeligoj	Umrli je Prijatelj	431
Leonid Zamjatin	Vladimir Baliberdin	432
Matej Mejovšek	Ta težke tri, tiste na Štajerskem	433
Matej Majnik	Na Bloke z gorskimi kolesom	434
Andrej Stritar	Matkova Kopa in Krnička gora	436
Ivanka Korošec	Na razpotju treh enakih stezic	439
Zvonka Berčič	Gore okoli Kriških podov	440
Franjo Hovnik	Neuspeli pohod na Triglav	441
	Odmevi	443
	Iz planinske literature	449
	Društvene novice	452

Slika na naslovni strani: **S poti proti Kranjski Rinki**

Foto: Igor Modic

Planinski vestnik izdaja Planinska zveza Slovenije, 61000 Ljubljana, Dvorčakova ulica 9, p. p. 215. Revija izhaja vsak mesec. Ureja uredniški odbor: Marjan Raztresen (glavni in odgovorni urednik), Janez Bizjak, Sonja Dolinšek, Mitja Košir, Edo Kozorog, Silvo Kristan, France Malešič, Dragica Manfreda, Marlen Premšak, Tone Strojín, Tone Škarja in Franček Vogelink, Predsednik založniško-izdajateljskega sveta dr. Milan Naprudnik. Prispevke pošiljajte na naslov Planinske zveze Slovenije. Rokopisov in slik ne vračamo. Tekoči račun pri SDK 50101-678-47046, devizni račun pri Ljubljanski banki - Gospodarski banki d. d. Ljubljana 50100-620-133-900-27620-sifra valute-3053/8. Naročnina za četrto trimesečje leta 1994 znaša 600 SIT, posamezna številka stane 200 SIT. Letna naročnina za tujino znaša 30 ameriških dolarjev. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova vselej navedite tudi stari naslov, in sicer s tiskanimi črkami. Upoštevamo samo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto. Tisk Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Glasilo spada med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92) in Mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije, št. 23/117-92 z dne 24. 2. 1992, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

LAHKO JE BILO NAMA, KO NAMA JE MAMICA SMUČE GOR DRŽALA

MATTERHORN - ZATE IN S TEBOJ

DREJC KARNIČAR

Moja hribovka! Spet smo tukaj - naravnost iz kočice smo ti prinesli malo ravša. Gotovo si ga vesela ravno tako kot vedno, kadar se je kdo spomnil nate s kakšno vejico, ki jo je mimogrede utrgal ob poti in ti jo z veseljem in hvaležnostjo izročil. Potem si jo dala v vazo in jo s ponosom postavila na mesto, kjer so jo lahko videli vsi, ki so te imeli radi...

Poleg deževnih kapelj se po licu zapelje tudi kakšna vroča solza, ko takole strmim v nemirne plamene svečk in šopke cvetja.

NALEZLJIVI HRIBOVSKI DUH

Spomini... Preveč je vsega in prekratek je čas, odkar sem se zavedel, da te ni - da te ni, ko pridem domov in da te ni, ko se od doma poslavljam. Ni te, da bi ti z navdušenjem pripovedoval o sreči in veselju in pogrešam te v svojih žalostnih dneh. Nič več se ne moreva pogovarjati o Dolgem hrbtu in Skuti, ki te še čakata, da zopet sama stopiš na njen greben, pa o najlepši Kočni in tvojih samotnih poteh nanjo, o čudovitih in težkih - garaških dneh v Češki koči - ti moja hribovka. Ali pač!?

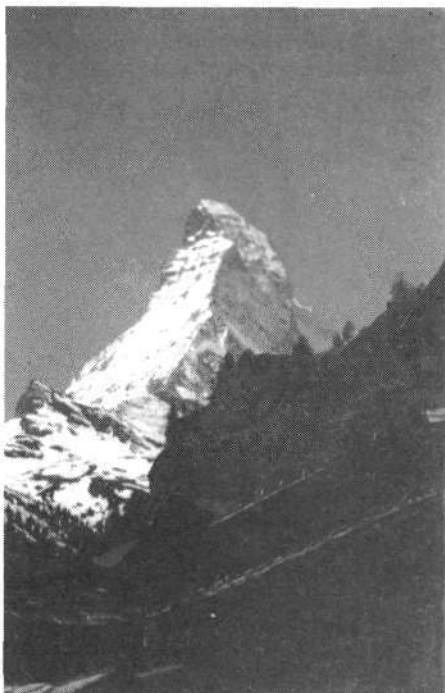
Sedaj ni več ovir, bolezní, obveznosti, večnega čakanja, ko si končno z Njim, ki si ga neskončno ljubila in mu zaupala.

Še veš, kako sem te zbadal s »hribovko«, ko sva počasi, pod roko, stopala v klanec do farne cerkve in se smejala, ko si vsa zasopla z vso gotovostjo govorila, da enkrat zagotovo še pojdeš tja gor, v skale - prav na vrh?

Vedno si brez besed, polna skrbi ostajala doma, ko smo kar naprej odhajali zdoma v stene, na vrhove in strma snežišča, v tuje dežele in gorstva, da smo sledili vsak svojemu klicu. In tako lepo se je bilo vračati nazaj k tebi, ki si nas pravzaprav sama poslala na to večno pot hrepenjenja in ljubezni! Tvoj hribovski duh je v nas in tvoja odločna volja je bila nalezljiva, da z vajine poti, tvoje in atkove, ni več moč stopiti. Želel sem si, da bi kdajpakdaj tudi ti odšla z nami, a si vedno stala trdno na jezerskih tleh, pod svojo Kočno, v kateri smo po tvoji zaslugi svoj mir in zatočišče našli tudi mi.

Zdaj si končno z nami, povsod, kamor gremo. Že sama misel na to, da si lahko z mano vedno in povsod, me navdaja s posebnim optimizmom ter mi vliva novih moči, tudi v najbolj težkih in nevarnih trenutkih.

»Drejc, lahko je nama, ko nama mamica smučje gor drži!« so besede, ki jih je pod vzhodno

Matterhorn

steno Matterhorna izrekel Davo in mi tako povedal vse - največ in najlepše, kar sem ob koncu te napete igre na robnikih smučih lahko slišal od svojega brata. Preplaval me je močan občutek globoke povezanosti in potrditve mojih razmišljanj, tako da je dobil ta spust zame še veliko večjo vrednost in pomen.

ISKANJE NOTRANJEGA MIRU

Za nemirnim migotanjem svečk se tudi tokrat skriva mir, ki počasi, a vztrajno spet leze vame. Ob pogledu na Goro gorá nad strmimi strehami mondenega Zermatta in ob misli, da ji prek prepadnih strmin želiva ukrasti belo sled, me spreleti srh. Brez besed strmiva tja čez in vsak po svoje iščeva možne prehode in pasti, ki naju čakajo na poti.

»Bo! Snega je še ravno dovolj. Ampak kakšen je? Tokrat mora biti!« Nekje, čisto na dnu, pa grizeta skrb in strah pred tem pogledom in to drzno namero. Toliko vprašanj in toliko dvomov je naenkrat v moji glavi, da komaj še najdem dovolj poguma v prehojeni smučarsko-alpiniistični poti in se počasi spet osredotočim na cilj.

Drejc med vzponom na Matterhorn

Foto: Davo Karničar

Tako kot že mnogokrat se tudi tokrat v želji po notranjem miru v mislih zatečem k Bogu. Posebno vzdušje, ki ga ponuja šmarnični maj, nama je v stranski kapeli velike hribovske cerkve še posebej pri srcu in v pomoč. Za mamico, za Denča, Joža, za vse, ki so v hribih, ... za vse na Matterhornu, pa še za naju - za srečo utripajo drobne lučke in mečejo svetle žarke na podobo nebeške Matere.

Čeprav so moje misli nemirne in tavajo skozi prostor in čas, se ob pogledu na brata in ob misli na najino skupno »pot« počasi, poln optimizma, le zaupam v božje roke in Marijino varstvo pred jutrišnjim dnevom.

Kot poseben dar me preplavi čudovit občutek, ko za previdnost in pogum poprosim še našo mamico, ki prav gotovo ni daleč stran od resnične Dobrote in Ljubezni.

DUŠA PREPEVA OD HVALEŽNOSTI

»Previdno in odločno! Srečno!«

Čeprav mu zaupam in poznam njegove sposobnosti, me je ob gledanju prvih zavojev pošteno skrbelo. Ko se ustavi, še sam zdrsim z drobne poličke in s prvimi previdnimi prehodi prek vpadnice preženem začetno tremo. Bolečina v hrbtu postaja nevzdržna, ko v maksimalnem odklonu sredi strmine foto-

grafiram ter nemočno opazujem in čakam, kdaj se bo Davo ustavil in se vsaj malo umaknil iz smeri smučanja, da bom lahko nadaljeval spust.

Prva ožina v ledu in v veliki strmini mi zaposli telo in misli, da pozabim na ves strah pred to veliko steno. Pred mano so le še metri, ki jih moram presmučati. Na začetku jih steni dobesedno trgam, ko moram biti iz metra v meter, iz zavoja v zavoj v popolni pripravljenosti, da me ne presenetijo sneg, led ali skalne konice in me težnost ne potegne v tisočmetrsko globino. Po prehodu na osrednja snežišča pa je najino razpoloženje in smučanje že prav prešerno. V »dolgih« lokih obvladujeva smučarski teren, ki je tokrat samo najin. Po nekaj zavojih je res treba potegniti vstran, da naju ne odnese lasten plaz, a se ne pustiva motiti sredi »uživaške« smučarije po sloviti gori. Izhod iz stene med skalami in razpokami je samo še razlog več za eno veliko olajšanje.

Sploh ne dojemava. Žarečih oči in skopih besed zmedeno posedava pred Hornlihütte in se nikakor ne moreva spraviti naprej dol. Pogled vse prerad poroma tja gor na sneg, med skale, kamor so se že priplazili oblaki in sramežljivo zakrili steno in drzno sled.

Zaradi strahu in težkega nahrbtnika me še enkrat trga po kosteh, ko se peljeva pod seraki, ki visijo nad nama kot pravadno pozabljenaj giljotina.

Pred nama je le še morje snega z ravno pravšnjim naklonom, da se lahko do konca smučarsko izživiva, ko nama duša pôje od sreče, hvaležnosti in radosti.

namesto komentarja

OGROŽENE GORE?

Ali je slovenski gorski svet že tako močno ogrožen, da so v njem potrebne prepovedi, ki bistveno omejujejo gorniške dejavnosti? Ali so nekatera plezališča tako preobremenjena s plezalci, da je treba administrativno omejiti obiske? Ali je na nekaterih gorskih poteh že tolikšen promet pešcev, da bi bilo treba vsaj močno omejiti, če že ne celo popolnoma prepovedati obiske najrazličnejših stotnij? Ali so se množični planinski pohodi tako namnožili, da bi jih bilo treba vsaj odločno odsvetovati, če že ne celo

OPUŠČENA MISEL NA VZPON NA BAGHIRATI 4

POD GORO IN OKOLI NJE

MARJAN KOVAČ

Ura je dve zjutraj. Ne morem spati. Nepremično ležim v spalni vreči in otopelo gledam v šotorsko platno, ki je razpeto nad mano. Na desni strani bolj slutim kot vidim Janeza, ki je ponavadi tako zarit v spalno vrečo, da iz nje moli le šop las. Med nama leži lvo. Od časa do časa sunkovito vdihne in zmoti tišino, ki vlada v šotoru.

Moje noge so končno spet normalno tople. Čeprav smo trije, imamo le dve armaflex ležišči, saj smo eno posodili našemu zveznemu oficirju. Ker vsi trije svoje glave bolj cenimo kot noge, smo ležišči položili tako, da so naše spodnje okončine od kolen navzdol na najrazličnejši krami, ki pa je bolj slab izolator. Kljub topli spalni vreči imam na nogah dva para nogavic. Po celem telesu čutim prijetno toploto, ki me v tem trenutku navdaja z velikim zadovoljstvom. Preden sem se prejšnji večer odpravil v šotor, sem si v ledeno mrzli vodi potočka, ki žubori ob našem baznem taboru na Nandanbanu, opral noge. Iz lastnih izkušenj vem, da se po takem opraviilu človek prav dobro počuti. Tokrat pa ni bilo čisto tako. Več kot pol ure sem nato v spalni vreči masiral noge, ki so bile pošteno podhlajene in jih nikakor nisem mogel ogreti. Sedaj pa so spet tople in to mi ta trenutek pomeni največ. Umivanje bom do nadaljnjega črtal s seznama dnevnih opravil.

Iz otopelosti me predrami v začetku rahlo, nato vedno glasnejše škrebljanje po šotorskem platnu. Zopet dežuje. V gorah gotovo spet sneži. Že tri dni je od tega, ko smo nazadnje videli sinje modro nebo, a še to le za nekaj ur. Dež. Megla. Pusta sivina, ki nas počasi spravlja v malodušje.

Zunaj vedno močnejše dežuje, vendar me to ta trenutek ne skrbi preveč. Šotor bo zdržal, jarki, ki smo jih skopali okoli njega, prav tako. Pripravljeni smo na vesoljni potop.

Obrnem se na bok in zadrgo na spalni vreči odprem le toliko, da iz nje dobim roko, s katero otipam čelno svetilko. Za trenutek jo prižgem in iz vrečke vzamem walkman ter eno od štirih kaset, ki jih imamo na voljo. Kdo ve katerikrat poslušam že znane skladbe Dire Straitsov. Twisting by the pool. V šotoru je vlažno. Upam, da ne bo postal »pool«.

NOŠNJA POD STENO

Pred tremi dnevi smo prispeli v bazni tabor pod Baghiratiji. Že prvi dan smo vsi trije odšli na ogled pod steno. S seboj smo nesli tudi nekaj kosov opreme, ki jo bova z Janezom potrebovala v steni. V glavah nam je močno razbijalo, naša požrešna telesa niso bila zadovoljna z vdihnjeno količino zraka. Ob prehitri hoji so takoj pričela sabotirati in morali smo upočasniti korak.

ukiniti? Ali je pri nas transverzalnih planinskih poti že toliko, da ne bi bila prav nobena škoda, če bi marsikatero od njih opustili?

O tem bi seveda lahko premišljevali še drugače: Ali ni pravzaprav nenavadno, da so nekatera planinska slavanja uradno poskusili opustiti, pa so se planinci še naprej kar sami od sebe zbirali na določen dan na določenem mestu? Ali ni presenetljivo, da se obiski na transverzalnih poteh zadnja leta niso čisto nič zmanjšali in da isto velja tudi za planinske pohode, celo tudi partizanske, ki jim pred tremi leti skoraj nihče ne bi prerokoval takšne usode? Ali ni že kar osupljivo, da je še vedno enako veliko zanimanje za planinske pohode stotnij, za katere se zdaj prijavlja celo še več interesentov kot pred desetletjem in več? Kje je treba iskati vzrok, da so modni vrhovi oblegani od zgodnje

pomladi do pozne jeseni in še preko teh datumov? Zakaj meščani drvijo tako v popoldnevih in še posebno ob koncu tedna na svoje vzpetine nad mestom, pa naj bi bilo vreme tako ali drugačno?

Pa na teh vrhovih in na teh poteh in na teh transverzalnih in na teh pohodih in na teh množičnih turah za planinskimi turisti ostane komajda kakšna sled, komajda kakšen papir, tudi hrupa navadno ni preveč.

Če se lahko pohvalimo s takšno gorniško kulturo, omejitve in prepovedi sploh niso potrebne. Na srečo doslej nismo imeli toliko denarja, da bi pozidali Triglav, kot so Nemci (in še kdo) pozidali svojo najvišjo goro, odslej pa natančno vemo, kako naj se obnašamo v občutljivem gorskem svetu — množično ali posamično.

Marjan Raztresen

Dihava kot ribi na suhem. Velikanska nahrbtnika, v katerih je krepko preko dvajset kilogramov najrazličnejše opreme, naju pritiskata k tlu in nama otežočata že nama počasen korak. Presenečena sva nad razsežnostjo melišča pod steno. Ni mu konca ne kraja. Na prostranih površinah z velikanskimi količinami kamenja se človek kar izgubi, v primerjavi z največjimi balvani pa se počuti prav nebogljenega. Ko najina nahrbtnika končno odloživa pri velikanski skali v bližini snežišča, po katerem bova priplezala do vstopa v steno, sva do konca zbita. Razgrneva kos polivinila, v katerega zavijeva najino kramo. Še enkrat bova morala sem gor prinesiti preostalo opremo, ki sva jo prejšnji dan pustila na koncu položnega grebena, to je približno tristo višinskih metrov, nekje v kamnitem prostranstvu pod nama. Zbereva preostanek moči in se pričneva spuščati.

Čez slabe tri ure sva s težkima nahrbtnikoma zopet pri najinemu depozitu z opremo. Končno imava pod steno vse, kar bova potrebovala za plezanje. Sestop in predvsem zadnji vzpon z opremo, ki sva jo tovorila sem gor, sta naju kar pošteno zdelala. Zadovoljstvo po dobro opravljenem delu in predvsem misel na dobro kosilo naju poženeta v dolino.

V daljavi zagledam šotorčka našega baznega tabora in razpeto cerado, pod katero se skriva naša kuhinja. Do baznega tabora me ločuje le še travnata ravnica, po kateri je bila hoja v preteklih dneh prav prijetna. Danes ni tako. Koleni so mehka, noge se zapletajo in jo ubirajo kar po svoje. Pozna se, da je za nama naporen dan in tudi driska, ki me pesti že več kot teden dni, mi je pobrala bistveno več moči, kot sem mislil. Pošteno sem ostal zadaj. Janez se verjetno že baše s kosilom. Iz oblakov, ki so se privlekli iz doline, je pričelo rahlo rositi. Drobne kaplje so padale na moj obraz in pospešil sem korak.

APRILSKO HIMALAJSKO VREME

Okorno odprem šotor in se zbašem iz njega. Čudovito jutro. Ob pogledu na Shivaling me skoraj vrže. Prvi žarki sonca so pravkar pobožali

Himalajska odprava enega

»Plezanje na himalajski šesttisočak Langshise Ri je popolnoma moj projekt: sam sem si izbral cilj, sam organiziral odpravo, v kateri bo šel z menoj le še zdravnik dr. Matjaž Vrtovec, sam zbral večino denarja za odpravo, katere vodja sem, in se odločil sam preplezati doslej še nepreplezano več kot 1500 metrov visoko severozahodno steno te gore do vrha ter po drugi strani sestopiti, kar bi bilo prvo prečenje te gore v zgodovini, ki se je začela leta 1982, ko so na njen vrh kot prvi priplezali Japonci.« je 8. septembra letos na tiskovni konferenci v prostorih PZS v Ljubljani predstavil svojo dvočlansko mini odpravo alpinist Vanja Furlan. Na pot je odšel nekaj dni pozneje, v domovino se bo vrnil konec oktobra.

M. R.

njegovo vzhodno steno in že sicer lepa gora postane prav božanska. Nekaj časa kar strmim in gledam, nato planem v šotor po foto aparat. Kljub maksimalni previdnosti skoraj podrem šotor in prebudim sstanovalca. V naslednjih trenutkih postrelim skoraj pol filma. Iz šotora se zbašeta še Janez in Ivo. Vsi trije brez besed, kot da ne bi hoteli motiti veličine trenutka, strmimo nekam v daljavo...

Po dveh dneh megle in čemernege vremena zopet vidimo gore. Zahodna pobočja Baghiratija 2, ki se dvigajo nad našim baznim taborom, so posuta s tenko prevleko novega snega. Ker nas zanima, kakšne so razmere v »naši« steni, se odločim, da bom odšel na ogled pod steno. Hitro pogrejem čaj, pojem nekaj piškotov, v nahrbtnik vržem daljnogled, foto aparat in nekaj drobnarij in se odpravim na pot.

Že med pakiranjem nahrbtnika sem sicer opazil, da se okrog gorskih vrhov zbirajo oblaki. Toda ko sem čez slabo uro prisopihal na greben, od koder je dober razgled na zahodne stene Baghiratijev, sem lahko buljil le še v sivo megleno enoličnost. Več kot dve uri sem vztrajal in upal, da se bodo megle dvignile, a je bilo vse zaman. Uspelo mi je videti le spodnjo tretjino stene, pa še to le za trenutek. Vendar je že kratek pogled na steno potrdil moje slutnje. Bila je požlejena in posuta s svežim snegom.

Zjutraj sem naredil neumnost. Namesto trekking čevljev sem na noge nataknil adidaske, ki so se v travi na ravnici za baznim taborom napojile z vlago. Kljub temu, da hodim sem in tja, me je pričelo mraziti. Ker se sivi strop spušča vse nižje, se sklenem vrniti. Spustim se v dir, a sem kljub temu prepočasen. Z odprtim dežnikom brezvoljno nadaljujem pot proti taboru, kjer me čaka lonec toplega čaja.

VOŽNJA V CIVILIZACIJO

V Uttarkashiju smo pred več kot tremi tedni pričeli našo pot proti goram. Zdaj smo zopet tu. Vreme se ni hotelo izboljšati, zmanjkalo nam je hrane, zato je bila edina logična odločitev povratek v dolino. Čakamo na avtobus.

Ko smo prihajali sem gor, smo zadnji del poti potovali s kovinsko škatlo, ki jo v Indiji imenujejo avtobus. Bil je eden najbolj čudnih avtobusov, s katerimi sem kdajkoli potoval. Poleg domačinov smo se v avtobusu znašli še mi trije in približno deset Angležev, ki so prav tako potovali proti goram. Za nami so prišli še vsi nosači, angleški in naši, in napolnili avtobus do zadnjega kotečka. Tovore so zložili na streho in se pričeli gnesti v notranjost kovinske škatle, za katero je imel človek občutek, da lahko vsak hip razpade. Ker vsi niso dobili prostora v notranjosti, so se peljali kar na strehi že tako preobremenjenega avtobusa. In ker je bila ce-

sta, po kateri smo se peljali, vse prej kot cesta, so morali potniki iz prvega nadstropja na »kritičnih odsekih« splezati z avtobusa in pot nadaljevati peš. Mladi nosači so vse skupaj jemali bolj kot predstavo in so pred avtobusom tekli in se veselo smejali. Ko smo kritični odsek prešli, so zopet splezali na streho avtobusa — in tako naprej.

Z Janezom sva sedela v zadnjem delu avtobusa, okoli naju pa so se prerivali domačini in nosači, ki jim je še uspelo dobiti prostor. Vsi so glasno govorili in, kar je bilo najhuje, vztrajno kadili. Še sreča, da sem sedel pri oknu, sicer bi se v cigaretne dimu še zadušil. Skoraj vsi brez izjeme so kašljali, od časa do časa je skozi okno ali pa tudi na tla zajadral masten izpljunek. Sprevodnik je vztrajno pobiral denar za vozovnice. Med gibanjem po avtobusu je imel veliko problemov, zato je izbral najboljši način

gibanja — plezanje. Ko je na določenem mestu avtobusa opravil svoje delo, je splezal skozi okno, poplezal malo po zunanji strani avtobusa, pri naslednji odprtini zopet vstopil in nadaljeval prodajo vozovnic. Spominjal me je na opico, ki je zašla v neki čuden svet.

Globoko pod nami je divja reka Baghirati vsa kalna in razpenjena tekla proti dolini, nad nami so se dvigala strma kamnita pobočja.

Od 18. avgusta do 23. septembra 1992 smo bili člani alpinistične odprave AO Mengeš **Janez Kešnar**, **Ivo Ivanac** in **Marjan Kovač** v Garwalu, Indija. Nameravali smo plezati v zahodni steni Baghiratija 4, 6193 metrov visokega vrha. Zaradi slabega vremena in razmer smo misel na vzpon opustili.

HAUSENBICHLERJEVA KOČA IZ ZADNJEGA LETA PREJŠNJEGA STOLETJA

95 LET KOČE NA MRZLICI

TINE LENARČIČ

Mrzlica (1122 m) leži med Zasavjem oziroma Revirji ter Savinjsko dolino v sklopu rajde planinskih vrhov, ki se vijejo od Laškega preko Šmohorja, Gozdnika, Kala, Mrzlice, Sv. planine, Javorja in Čemšeniške planine do Trojan in dalje. Ima dva vrha, med njima pa sedlo. Nekateri geologi domnevajo, da je Mrzlica v davnnini ugasli ognjenik. S sedla, deloma travnatega, deloma poraščenege, je lep razgled proti zasavskemu planinskemu svetu, dolenskemu gričevju in dalje, medtem ko pogled proti Savinjski dolini zastira bukov gozd.

Vznožje Mrzlice je bilo na obeh straneh posejano že pred stoletji, in to v razmeroma visoko ležečih vaseh. Vrh sam je postal znan v letih, ko so na sedlu med obema vrhovoma postavili in odprli Hausenbichlerjevo kočo kot prvo planinsko kočjo v Zasavju. Poimenovali so jo po **Janezu Hausenbichlerju** (13. 1. 1838—11. 4. 1896). Bil je velik rodoljub in narodnjak iz druge polovice 19. stoletja, oče savinjskega hmeljarstva, žalski župan, častni občan Žalca in drugih petih savinjskih občin. Na njegovih hiši v Žalcu so mu leta 1938 njegovi rojaki odkrili spominsko ploščo z reliefom. Znan je tudi kot pobudnik za velik narodni tabor v Žalcu leta 1868. Zelo rad je hodil v gore, posebno še na Mrzlico. Zaradi tega in vseh njegovih številnih zaslug so njegovi rojaki na Mrzlici postavili planinsko kočjo, ki so jo poimenovali po njem. Slavnostno so jo odprli 28. septembra 1899, to

je pred 95 leti. Nekateri zajedljivi sodobniki so kočjo imenovali tudi »štala žalskih oslov«.

Idejo za postavitev kočje je dal **Fran Kocbek**, predsednik Savinjske podružnice SPD, nekdanji žalski učitelj. Že leta 1893 so namreč želeli na Mrzlici postaviti planinsko zavetišče, vendar so zares začeli leta 1896, že po Hausenbichlerjevi smrti. V gradbenem odboru za postavitev te kočje na Mrzlici so bili člani Savinjske podružnice SPD iz Žalca, med katerimi sta bila posebno delavna **Anton Petriček**, nadučitelj, in **Ivan Kač-Savinjski**. Pričeli so zbirati prostovoljne prispevke. Do otvoritve kočje so zbrali 308 goldinarjev, kar pa je bila le približno polovica vseh stroškov. Nabiralno akcijo so razširili tudi na Trbovlje in Hrastnik, kjer so nabrali 50 goldinarjev. V Žalcu so namensko za gradnjo te kočje izpeljali še tombolo. Skupno z izkupičkom tombole in prispevki zavednih Slovencev so zbrali 637 goldinarjev, kar pa je že zadoščalo za pokritje vseh stroškov. Vedeti moramo, da v tistih časih na Mrzlico ni bilo nadelanih poti, še manj pa ceste.

TURISTIKA ŠIRI NARODNO ZAVEST

Otvoritev nove kočje na Mrzlici je potekala tako slovesno, da kaj takega ni nihče pričakoval. Na tej veliki narodni in planinski manifestaciji se je zbralo 260 zavednih Slovencev in Slovenk. Med temi so bili nekateri vidnejši predstavniki takratnega slovenskega planinstva. Slavnost so začeli ob 11.30, ko je novo zgrajeno kočjo blagoslovil kaplan **g. Medvešček** iz Griž, hkrati

Hausenbichlerjeva koča in križ pred njo: 260 ljudi se je zbralo na otvoritvi leta 1899

pa je blagoslovil tudi nov križ ob koči. Razpelo na križu je izdelal celjski kipar **Ignacij Oblak**, daroval pa ga je Ivan Kač-Savinjski, sicer občinski tajnik. Sicer je na Mrzlici že prej stal križ, po ustnem izročilu že blizu 200 let prej.

Po blagoslovitvi je imel slavnostni govor g. Petriček, ki se je zahvalil tako graditeljem kakor tudi vsem darovalcem in navzočim za pomoč. Posebna zahvala je veljala g. I. Kaču. Fran Kocbek pa se je še posebej zahvalil g. Petričku in Kaču. Govoril je tudi I. Kač, ki je še posebej »nazdravil kmetišskemu ljudstvu ter ga navduševal za narodno idejo«... Med govorniki sta bila še **univ. prof. Johannes Frischauf** iz Gradca in zastopnik Osrednjega odbora SPD **M. Verovšek**. Vsi so poudarjali, kako pomembna je slovenska turistika, kakor so v tistih časih večkrat imenovali tudi planinsko dejavnost, ki pospešuje pravo rodoljubje ter širi narodno zavest.

Na otvoritvi je nastopil tudi moški pevski zbor iz Žalca in Gotovelj pod vodstvom učitelja **Rajka Vrečarja**. Za uvod je zapel pesem Lepa naša domovina.

Ob tej priložnosti so novo zgrajeno kočo na Mrzlici poimenovali Hausenbichlerjeva koča na Mrzlici v spomin na velikega rodoljuba.

Koča je bila po zgraditvi odprta in namenjena vsem planincem. V začetku sta jo oskrbovala Anton Petriček in Ivan Kač, kasneje pa je ključ te koče imel **Viktor Piliš**, poverjenik SP SPD za Žalec. Koča ni bila redno oskrbovana.

Karel Režun iz Trbovelj se je pogosto spominjal, da ga je v letu, ko so odprli novo kočo na

Mrzlici, obiskal nadučitelj iz Žalca. Nagovoril ga je za sodelovanje pri otvoritvi koče na Mrzlici. Ta je poskrbel tudi za to, da je pri otvoritvi sodelovalo nekaj godbenikov trboveljske godbe, poskrbel pa je tudi za udeležbo takratnih ljubiteljev planinskega sveta iz Trbovelj, še prej pa za zbiranje sredstev.

PRENOS LASTNOSTVA NA TRBOVELJČANE

Koča je bila last Savinjske podružnice SPD, oskrboval pa jo je celjski odsek. Posebno prizadevna pri oskrbovanju koče in gospodarjenju z njo sta bila **dr. Milko Hrašovec** in **dr. Otokar Baš**. V letih po otvoritvi so inventar koče dopolnjevali z različnimi nabavami (peč, mize, stoli, pogradi za ležišča ipd).

Koča je bila zgrajena v lesu. Imela je le en prostor z zasilnimi ognjiščem ter pogradom, na katerem so lahko prenočevale štiri osebe, na podstrešju na senu pa je lahko za silo prenočevalo še nadaljnjih šest oseb. Pitne vode koča ni imela, zato jo je bilo treba prinašati od studenca nad posestnikom **Štorom** ob poti, ki vodi na Šmohor. Vodo je prinašal oskrbnik sam. V koči so občasno postregli z malinovcem in vinom. Ker koča ni bila stalno oskrbovana, so imeli ključke za obiskovalce na voljo v gostilni **Plavšak**, kasneje **Koren** in **Zupan** za trboveljsko farno cerkvijo. Ključ je bil na voljo tudi v gostilni **Šporin** pri Sv. Katarini nad Trbovljami. Kočo je v teh letih obiskalo letno od 150 do 200 planincev, v letu 1912, na primer, 216, leta 1914 pa 194, od tega 178 Slovencev in 16 nemško govorečih.

Dne 25. 11. 1928 je to kočo na Mrzlici prevzela Trboveljska podružnica SPD za letno najemni-

no 561 din. Pogodba je bila sprva podpisana s Savinjsko podružnico SPD v Celju za dobo od 1. 1. do 31. 12. 1929. Nato je bila podaljšana še za leto dni pod enakimi pogoji. Na občnem zboru Savinjske podružnice SPD v Celju leta 1930 pa so sklenili, da preide Hausenbichlerjeva koča na Mrzlici s 1. januarjem 1931 v popolno last Trboveljske podružnice SPD, in sicer brez vsakih obveznosti. Koča tudi potem ni bila redno obiskana. Ko je prevzela lastništvo trboveljska podružnica SPD, so bili ključni te koče hranjeni v gostilni in trgovini Šporin pri Sv. Katarini za območje Trbovelj, pri **Žaniju Drakslerju** za območje Hrastnik in pri **Pilihu** v Žalcu za območje Savinjske doline. Trboveljska podružnica SPD je v času sezone uvedla oskrbovanje ob sobotah popoldne in ob nedeljah, vendar le za čas od 1. maja do 30. oktobra. Prvi redni oskrbnik v tej koči je bil **Žani Draksler** iz Hrastnika, in sicer v času od 1. maja do konca poletja 1929. Naslednje leto Draksler ni mogel več oskrbovati te koče, ker je med izletom na Triglav (šla sta skupaj z **Antejem Begom**, predsednikom Trboveljske podružnice SPD) pri Zelenem snegu oslepel. Zavaljo tega je oskrbniške posle leta 1930 prevzela žena takratnega tajnika **Avgusta Kostanjška**.

ODSLUŽEN PLANINSKI DOM

Ko so 28. 9. 1930 pričeli trboveljski planinci z deli za postavitev nove koče oziroma planinskega doma na Mrzlici (ta je bila po dograditvi slavnostno odprta 20. 9. 1931), so oskrbovanje Hausenbichlerjeve koče opustili, vendar je ta koča služila za stanovanje delavcem in planincem v času gradnje novega planinskega doma. Po dograditvi novega doma je Hausenbichlerjeva koča služila kot depandansa, deloma pa tudi kot skladišče.

Vsi planinski objekti na Mrzlici, to je častitljiva Hausenbichlerjeva koča, planinski dom, koča Društva prijateljev narave in lovska koča na bližnjem Humiču, so pogoreli 6. 7. 1942. Požgali so jih partizani, da preprečijo zadrževanja nemških policijskih in vojaških moči na tem območju.

Po zadnji vojni Hausenbichlerjeve koče PD Trbovlje ni obnovilo. V spomin na Janeza Hausenbichlerja je PD Trbovlje leta 1963 posebno gostinsko sobo v novo zgrajenem domu na Mrzlici imenovalo Hausenbichlerjeva soba. 18. septembra letos so ob dnevu zasavskih planincev obnovili spomin na to kočo.

PO VSEH PREPOVEDIH JE ZDAJ PREPOVEDANO ŠE GOBARITI

BREZ GOB V NAHRBTNIKU

IGOR MAHER

Po gorah naj ne bi kolesarili, ker uničujemo travno rušo, naj ne bi skakali s padalom, ker vznemirjamo divjad, naj ne bi plezali, ker plašimo ptice, naj se ne bi kopali v gorskih jezerih, da ne bi propadala, naj se ne bi sprehajali s psom, ker ogrožamo svizce, naj... Vsem tem in podobnim priporočilom se je pridružilo še eno: ne nabirajmo gob! Tako nam skoraj ne preostane drugega, kot da pridemo v gore le dihati, pa še to prav potihno.

Težko bi zanimal, da to ni kratenje svobode posameznika. Ampak na žalost je tako, da sta zaradi te naše svobode — ob vse večji množičnosti rekreacijskih dejavnosti v gorah — ogrožena svoboda in obstoj drugih prebivalcev gora, živali in rastlin. Če naš obisk gorá ne bi dosegal take množičnosti, vseh teh omejitev ne bi potrebovali. Tako pa marsikje že presegamo nosilno sposobnost občutljivega gorskega sveta, kar pomeni, da se zaradi vse številnejših negativnih vplivov ta svet ni več sposoben prilagajati in ravnotežje se začne rušiti. Najkasneje tedaj naj bi z zakonodajo posegli v dogajanje.

To se je zgodilo tudi v primeru gobarjenja. Gozdovi so bili pod vse hujšim pritiskom, saj gob niso nabirali le naši, temveč tudi mnogi tuji gobarji. Ta dejavnost je namreč v tujini že močno omejena, po drugi strani pa so gobe zelo cenjene. Tako na primer oregonske bele gomoljike dosežejo ceno do 1200 ameriških dolarjev za kilogram. Tudi mnoge druge vrste presegajo ceno sto dolarjev, predvsem v Evropi in na Japonskem.

Zaradi večje zavesti o pomenu gob je mnogo držav uvedlo omejitve in prepovedi. V Italiji je za nabiranje potrebno posebno dovoljenje. Na avstrijskem Koroškem lahko omejeno količino naberemo le julija in avgusta, preostanek leta je nabiranje prepovedano. Poleg tega lahko vsak lastnik uvede popolno prepoved. Tudi na Hrvaškem velja splošna prepoved nabiranja gob. Razumljivo je torej, da so bili naši gozdovi izpostavljeni silnemu pritisku tujih nabiralcev in prekupevalcev, saj ni bilo omejitev nabiranja.

Pomen gob je za nabiralce sicer velik, a zane-marljiv v primerjavi s pomenom za življenje gozda. Bolje bo, da namesto izraza gobe začnemo uporabljati izraz glive. Gobe so namreč le nadzemni, vidni del, večina se skriva pod

zemljo v obliki micelija ali podgobja, vse skupaj pa imenujemo gliva.

Glive, ki jih imenujemo saprofitske, so izredno pomembne, saj sodelujejo pri razgradnji organske snovi, kar omogoča kroženje snovi in energije ter stalno obnavljanje življenja. Mikorizne ali simbiotske glive pa so v tesni povezavi s koreninami rastlin. Pomagajo jim pri preskrbi z vodo in hranilnimi snovmi, vplivajo na rast, ščitijo pred škodljivimi snovmi in organizmi. Tako zelo ugodno vplivajo na rastline, bodisi drobne zeli ali visoka drevesa. Torej je tudi količina lesa, ki ga bomo dobili iz gozda, povezana z obstojem ustreznih vrst gliv.

VLADNA PREPOVED

Ti pomembni gozdni prebivalci pa na žalost vse teže opravljajo svoje funkcije. Po Evropi od sedemdesetih let dalje opazajo izreden upad tako števila kot količine vrst. Opazovanja v Nemčiji, Avstriji in na Nizozemskem so pokazala, da je v zadnjih treh desetletjih izginilo 40 do 60 odstotkov vrst, v nekaterih predelih nekdanje Češkoslovaške pa celo 80 odstotkov.

Med vzroki za tako katastrofalno nazadovanje je lahko tudi nabiralništvo, vendar so poglavitni vzroki očitno širši, saj izginjajo tudi vrste, ki so ekonomsko povsem nezanemljive, npr. mušnice in koprenke. V gozdovih, kjer upada delež lisičk, ostaja število štorovk skoraj nespremenjeno. Obe vrsti sta zelo priljubljeni za nabiranje, razlika je v tem, da prva z drevesom tvori simbiozo, druga pa na njem parazitira. Ker so bolj prizadete mikorizne glive, je očitno, da propadajo zaradi porušene simbioze med njimi in

drevesi. Glavni krivec za to pa je onesnaženost zraka. S padavinami pride iz takega zraka v tla veliko snovi, predvsem dušika, kar pa poruši ugodno povezavo med glivami in koreninami. Tudi kislost padavin ne deluje ravno blagodejno. Tako ne propadajo le glive, temveč se spreminja tudi podoba gozda. Rastline postanejo bolj občutljive, saj izgube zaščitno oblogo korenin. Mnoge začno izginjati skupaj z glivami.

Seveda pa tudi delež nabiralcev, predvsem če pride do tako množičnega navala kot pri nas v preteklih letih, ne more biti zanemarljiv. Pri tem niso ogrožene samo užitne glive. Množice nevzgojenih nabiralcev namreč uničujejo vse, kar jim ni znano, poleg tega pa s svojo prisotnostjo vnašajo dodaten nemir med gozdne živali.

Da bi se to nevzdržno stanje uredilo, je vlada sprejela uredbo o zavarovanju samoniklih gliv

Ob devetdesetletnici - ob stodevetdesetletnici

Če polistamo po kroniki mesta Celje 1892-1907 (**Janez Cvirn**: »Thomas Fürstbauer - Kronika mesta Celje 1892-1907« - Celjski zbornik l. 1990 in l. 1991), najdemo podatke:

- 1. 7. 1904 je občinski odbor (Celje) sklenil, da na hišo na Graški cesti št. 1 (kavarna Merkur) vzdajajo spominsko ploščo v spomin na pesnika **Johanna Gabriela Seidla**, ki je v letih 1829 do 1840 služboval v gimnaziji v Celju. Sklenjeno je bilo, da bo spominsko tablo izdelal **Hans Bradstatter** iz Celja.

- 9. 10. 1904 je bila otvoritev plošče. Slovesnosti se je udeležila tudi pesnikova sestra **Minika Funke**. V kroniki preberemo, da je bila plošča okrašena z reliefnim portretom pesnika in opremljena z napisom: Tukaj je stanoval pesnik Johann Gabriel Seidl.

Na vprašanje, kdo je bil J. G. Seidl, najdemo odgovor v sestavku **Petra Weiss** »Seidl v spodnještajerski Švici« (Savinjske novice

1985). Weiss piše, da pri pregledovanju prvih potopisov po Zgornji Savinjski dolini ni mogoče mimo J. G. Seidla, avstrijsko nemškega leposlovca, potopisca, arheologa, zgodovinarja, narodopisca in solnika, ki je v tridesetih in štiridesetih letih prejšnjega stoletja napisal in objavil dva potopisa po spodnještajerski Švici, kot je imenoval predvsem zgornji konec Savinjske doline.

Seidl se je rodil na Dunaju leta 1804 (stodevetdesetletnica!). V celjski gimnaziji je učil enajst let. Po letu 1840 je postal na Dunaju redni član dunajske akademije znanosti in varuh dvorskega zaklada, imenovan je bil za vladnega in dvornega svetnika itd. Umrli je leta 1875 na Dunaju.

V Celju je stopnjeval literarno delo. Pisal je v nemščini in malo v latinščini, slovensko pa se je naučil bolj za vzorec. Kljub temu najdemo v njegovem delu nemške upesnitve slovenskih pripovedk. Med službovanjem v Celju je sistematično prehodil bližnjo in daljnjo okolico. V časopisu Steirische Zeitschrift je leta 1836 objavil

(UL RS 38/94), ki velja od začetka julija letos. Uredba prepoveduje nabiranje podgobjih vseh vrst gliv, pri nabiranju gob pa moramo paziti, da rastišča in s tem podgobja ne poškodujemo. S tem je preprečeno iznašanje podgobja za umetno gojenje gob. Popolna prepoved nabiranja velja za 70 redkih in ogroženih vrst gliv s tako imenovanega rdečega seznama, ki so ga pripravile gobarske družine. Z nekaterimi izjemami (karželj) so te vrste nezanimive za nabiralec. Med ostalimi vrstami od skupno preko dva tisoč poznanih pri nas pa lahko izbiramo, kaj bomo nabrali za večerjo. Vendar moramo pri tem paziti, da ne nabereмо več kot dva kilograma oziroma le eno gobo, če ta tehta več kot omenjeno. Nabrane gobe je treba grobo očistiti že na rastišču, prenašati pa jih je dovoljeno le v trdi embalaži, ki omogoča širjenje spor. Nabiranje v plastične vrečke in prenašanje v nahrbtniku ne pride v poštev. Iznos gob in gobjih izdelkov preko državne meje je prepovedan, razen tistih, za katere imamo račun trgovca.

GOBE SAMO IZ TRGOVIN

Za obiskovalce gora je še posebej pomembno določilo, da je v osrednjih območjih narodnih in regijskih parkov ter v naravnih in gozdnih rezervatih prepovedano vsakršno nabiranje gliv. V Triglavskem narodnem parku, ki obsega večji del naših gora, se s to dejavnostjo torej ne bo dobro ukvarjati.

Za vse kršitelje odloka so določene kazni med 10 in 15 tisoč tolarjev za posameznike. Za nadzor skrbijo gozdarska in okoljevarstvena inšpekcija ter nadzorniki v parkih, sodelujejo pa

tudi tržna inšpekcija, carinski organi in policija.

Na žalost ima uredba nekaj pomanjkljivosti. V osnutku je bila predvidena popolna prepoved organiziranega odkupa, iznosa in izvoza gob. Le na ta način bi lahko učinkovito preprečili pretirano gobarjenje, saj je nadzor trgovine z gobami veliko lažji kot nadzor v gozdovih. Tako pa so v končnem besedilu prevladali interesi industrijskih odkupovalcev, ki bodo kljub evidenci odkupa in kontroli verjetno znali obiti črke zakona in zahteve narave.

Ob potepanju po gozdu se bomo torej v prihodnje lahko in se bomo celo morali bolj posvečati opazovanju drobnih, a pomembnih čudes življenja v gozdu, manj pa brezglavemu tekanju od jurčka so jurčka. Po gobe bomo raje zavili v trgovino, saj nas pridelovalci gojenih gob zalagajo z mnogimi okusnimi vrstami. S tem bomo morda pomagali ohraniti življenjski krog v gozdu, katerega zelo pomemben del so tudi navidez nepomembne glive.

Vojaški helikopterji v gorah

Državni sekretar v Ministrstvu za obrambo Gorazd Vidrih in predsednik Planinske zveze Slovenije Andrej Brvar sta 6. septembra letos podpisala pogodbo: slovenski vojaški helikopterji bodo sodelovali pri oskrbi slovenskih planinskih postojank, predvsem težko dosegljivih v visokogorju, kar bo za helikopterske posadke slovenske vojske hkrati urjenje v ekstremnih gorskih razmerah.

M. R.

spis »Die untersteirische Schweiz« (Spodnještajerska Švica), v katerem opisuje potovanje iz Celja skozi Savinjsko in Logarsko dolino do slapa Rinke z vzpomom čez Škarje na Ojstrico. Weiss piše, da je Seidl spisu dodal seznam alpskih rastlin in popis gorá okoli Solčave z navedbo višin. Seidl, ki je bil navdušen nad lepoto pokrajine, je v pripoved vpletal ljudsko izročilo in krajevna imena, ki jih je zapisoval tudi v slovenščini.

Leta 1847 je izšlo najboljšo Seidlovo delo »Wanderungen durch Tyrol und Steiermark« (Potovanja po Tirolskem in Štajerskem). Weiss piše, da je bil spis sprva zamišljen kot spremno besedilo k 60 jeklorezom stuttgartskega slikarja **Ludwiga Mayerja**.

V poglavju »Prvo potovanje« je med drugim upodobljena tudi Igla in Logarska dolina in natisnjeno besedilo, ki se nanaša na Zgornjo Savinjsko dolino. To besedilo objavlja Peter Weiss v Savinjskih novicah.

G. Weiss poudarja, da je J. G. Seidl v svojem potovanju iz Celja v Zgornjo Savinjsko dolino

navedel in ponekod opisal glavne točke, ki so ga pritegnile na popotovanju: Mozirje, Čreta, Radegunda, Nazarje, Radmirje, Gornji grad, Nova Štifta, Ljubno, Luče, navdušili so ga Igla, Solčava, Logarska dolina. Avtor piše, da se je pri **Plesniku** ustavil slikar Mayer in naslikal panoramo Logarske doline z Ojstrico. Avtor opiše Ojstrico, Škarje, Babo, Brano... Pot konča pri slapu Rinka. Opiše svatbo v Mozirju itd. Weiss poudarja, da je avtor potoval v tridesetih letih prejšnjega stoletja in da se mu vidi trdna zakonitost v romantiki.

V Celju za Seidlom ni ostalo veliko. Sprva se je po njem imenoval studenec v parku, ki se je kasneje imenoval po Mešku in je dobil še nekaj drugih imen, spominska plošča pa je leta 1918 izgubila.

Nemškutarji so hoteli Seidla narediti za nemškega šovinista, kar pa ni bil. Weiss poudarja, da je bil kozmopolitski avstrijski domoljub.

Zato je prav, da ohranimo spomin nanj.

OTROCI GLEDAJO GORE Z DRUGAČNIMI OČMI KOT ODRASLI

OTROŠKI SMEH NA POTEH

MARJAN BRADEŠKO

Stežica vodi v breg, prek travnikov, med trohnečimi bukovimi debli, po strmi skalni polički, prek navaljenih skal v temni grapi. In po njej drobencljajo, štorckljajo ali korajžno stopajo njihove nogice. Včasih hočejo navzgor, drugič spet se navidez čisto brez razloga (da bi ga le znali razumeti in najti kdaj še mi) obrnejo kljub strmini navzdol in stečejo do tiste polžje hišice, ki leži kakšnih dvajset metrov nižje. A ni škoda vseh teh pridobljenih višinskih metrov, se oglasi v naši preračunljivi glavi. Kakšni metri, kakšen vrh tam nekje gori, tistile polžek ob poti, pa tisti zeleni mah in rožica, ki si jo je posadil škkrat pod drevsom, to je važno! Takrat se tudi mi ozremo v vse tiste drobnjarije, mimo katerih se je nekoč le zaprašilo, ko smo tekli na vrhove, šteli metre, kolometre, dneve... Veliko smo videli - daljave in višave, stene in mogočne vrhove, cvetoča pobočja in temne doline - nismo pa videli vsega tega življenja ob poti, ki nam ga zares pokažejo šele oni. Vseh tistih dišečih rož, od katerih ima vsaka svoj vonj, pa samotnih ptic v globačah Trnovskega gozda (kje bi drugače sredi belega dneva videl sovo) in igrih verivic na macesnih pod Viševnikom. A da so tam tudi macesni? Lej no, lej, včasih sem jih prvič ugledal pred Velim poljem, ko sem se skoznje zazrl v Triglav!

NEIZMERNI DOŽIVETJA

Hodijo počasi in tiho, malo čebljajo, ravno prav, da se živali še ne splašijo in se jim lahko počestno približaš. Svet dobiva novo obliko - na obličje gore se narišejo podobe naših prvih šol-

skih risb, ko v vznožju ni smel manjkati kakšen zajec ali srna, oba sicer bolj podobna kravi, pa vendar. In cvetoči gorski pašnik ni zdaj le cvetoča preproga, pač pa rože dobivajo svoja imena (četudi s pomočjo debele knjige iz narhrtnika), zdravilne lastnosti, celo po latinsko zazvenijo. Otipaš žamet bujnih planik, vdihneš čokoladni vonj murk in popiješ kapljico rose z lista plantice.

In pot gre navzgor in naprej. Počasi privede do samotne planine, kjer prespiš na podstrešju in so v mraku škrebļajoče miške obenem silna zabava in pritajen strah. Vendar - doživetje je neizmerno: vonj starih, osmojenih tramov, pa nekoliko plesnivih ostankov sena, rahla sapica, ki se celo noč plazi skozi razpokane skodle na strehi in maje s pajčevinami ovite slame, ki visijo s tramov. Nekje drugje spet pot privede do planinske kočice, kjer spiš na pogradu, s katerega je imeniten razgled. In v želodčku je najboljši čaj na svetu - doma ni nikoli tako sladek in okusen. Kadar utrujenost le noče in noče premagati mladih telesc, v večernem miru sedeš na skalo pod kočico in zreš tja, kjer nedopovedljivo velika in rdeča krogla tone za obzorje. Tudi njihovo srce začuti mir. Nekaj lepega je v gorah.

In tako se začne pri njih. Kot se je začelo pri marsikom... Nekoč gora, danes griček. Nekoč največji praznik v letu, danes še vedno sončen spomin. Takrat, komaj sem dobro hodil, je na Goro še vodila ozka stežica. In ko je prvo avgustovsko soboto popoldne nekje iz nezasišanih daljav in višin priplaval glas zvonov, ki so oznanjali nedeljsko žegnanje, sem postal tako strašno nemiren in neučakan, da zvečer od silnega pričakovanja še zaspati nisem mogel.

Otroci na gorskih poteh

Kdor je že z otroškimi nogami na gorskih poteh, se prav kmalu nauči ljubiti naravo ter varovati gorske rastline in živali. Otrok pa na planinskih poteh ne bi smeli preobremenjevati, zato naj bi starši upoštevali nekatera pravila, kadar jih vzamejo s seboj v gore:

- Izbirali naj bi ture, dolge eno do dve uri, pač glede na otrokovo starost, pa še za takšne ture naj bi si vzeli bistveno več časa. Vsakih 20 minut se je obvezno treba ustaviti in na zanimivih krajih, ki so pripravni za otroško igro, počivati.
- Starši, ki imajo enega samega otroka, naj bi vzeli s seboj še kakšnega sosedovega ali drugega. Če je na gorski poti v skupini več

otrok, je to vsakemu otroku posebej v mnogo večje veselje, kot če bi bil s starši en sam otrok.

- Za otroke so vrhovi in lepi razgledi z njih mnogo manj zanimivi kot pot in podrobnosti na njej: rože, potoček, mravljišče ali martinčki.
- Nikakor ne smemo pozabiti na hrano in pijačo. Na kozarec mleka na planini, prek katere smo namenjeni, se pač ne smemo zanašati.
- Nemški Alpenverein je pred začetkom letošnjega poletja izdal brošuro »Z otroki v planinskih kočah«, ki jo je mogoče brezplačno dobiti v Nemški planinski zvezi v Münchnu. To bi bila lahko lepa spodbuda za slovensko planinsko organizacijo, da bi s sponzorsko pomočjo katerega od zainteresiranih podjetij do prihodnje planinske sezone izdala kaj podobnega za slovenske planinske razmere.

POT NA GORO

Nedeljsko jutro je prineslo sonce na okna naše stare domačije, še večje sonce pa je zažarelo v mojem srcu. Praznično smo se oblekli, mama je še zaprla hlev in smo šli. Od tu naprej pa je vse kot pravljica. Od rosne trave in vonja zgodnjih jabolk, preko mokrih hlač od praproti, ki sem jo gazil po ozki poti od doma, do prvih skal na Belem pesku in divjih prepadah v Plazu nad Turško dolino. Kako je bilo takrat vse mogočno in divje! Bil sem pravi junak višin. Potem pa vrvež okrog cerkvice, doneči zvonovi in pogled, ki se je izgubil v poletnem mrču nekeje v skrivnostnih daljavah. Moj dom so bili gozdovi, skozi katere me je privedla pot na Goro, cvetoči

travnati bregovi pod cerkvijo, pravzaprav je bil moj ves svet, ki sem ga takrat poznal.

Čez nekaj let, ko sem znal že bolje pogledati v daljavo, so mi z Gore pokazali Triglav. Bil je jensko zasnežen in je stal nekeje na koncu sveta. Moje sanje so takrat postale brezmejne. Govorili so mi o divjih prepadih, o sneženih grapah, o vetru in soncu. Nekega junija, ko smo se vozili po Gorenjski, sem skozi zelenje opazil nekaj belega v daljnih gora; mislim, da je bil Stol. Mama mi je povedala, da je to sneg. Zame je bilo to nedopovedljivo, ko pa smo vendar doma že cel teden tekali bosi in kratkohačci spravljali seno v bregovih. Bolj ko so bili snežni jeziki zapoznelih plazov skrivnostni, bolj privlačne so postajale gore, svet, ki me je kasneje tako prevzel.

IZŠLA JE NOVA PRAV NENAVIDNA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

VONJ PO GORI

JOŽE HUDEČEK

V ljubljanski založbi Mihelač je letošnjo pomlad skoraj neopazno izšla knjiga Vonj po gori, zbirka novel ljubljanskega novinarja in gornika Jožeta Hudečka, znanega najširšemu krogu Slovencev po razkošnih kulturnih predstavitev, komentarih in esejih v televizijskem mediju. Kot piše na zavihku knjige pisatelj Jože Snoj, so to »stare zgodbe, ki jih je avtor slišal pripovedovati, to so vaški originali, katere je še sam srečeval in poslušal, tu so stene hribovske koč, ki same govorijo... Ko v teh novelah pisec nastopa ne toliko kot kak distancirani osmišljevalec, temveč bolj kot občutljiv senzor, ki uživa v dopuščanju njih skrivnostnosti, sam nenehno fantazijsko potuje... Njegova stalna pričujočnost v teh novelah, pa tudi pogosto prestopanje nekaterih njihovih junakov iz ene v drugo, govori o tem, da Vonj po gori ni le naključni skupek poljubnih zapisov, ampak da ima knjiga že višjo, razpoznavno notranjo vsebinsko kompozicijo. To seveda ni kronika neke alpske doline, je pa vsaj neke vrste literarna suita na njeno temo. Vredna, da ji z užitkom prisluhnemo.«

Pridružujemo se temu mnenju in z dovoljenjem avtorja in založbe ponatiskujemo nekoliko skrajšano novelo »V mraku in megli«, eno izmed šestih v tej knjigi, ki jo toplo priporočamo v branje. (Op. ur.)

Da je Matevž garjava ovca med vaščani, sta vedela samo ona in Matevž sam oziroma — ce smo pošteni — on ni vedel, ali za to razen njiju še kdo ve. Bil je četrti otrok na ne preveliki Bajtnikovi domačiji, ki so ga bili menda veseli samo

takrat, ko se je rodil, saj je bil takšne čudi, da niso vedeli, kaj bi z njim. Sredi belega dne se je zavlekel kam za hišo ali v gozd in lahko ure in ure preživel s kako travo ali kakim drevesom, z živalmi je ravnal tako, kot da sodi sam mednje, in so že mislili, da bo dober za hlev, kajti to, da bo jermal Anton, je bilo tako ali tako jasno. No, pa tudi s hlevom ni bilo nič, ker se je Matevž z živalmi sicer dobro razumel, ampak do tega, da bi kidal gnoj ali da bi o pravem času napolnil živini jasio, do tega ga je bilo neznansko težko pripraviti, in tako od njega ni bilo velike koristi, ne zdaj ne kdaj v prihodnosti. Čakalo ga ni nič takega, da bi se mu obetala kaj prida usoda. To je vedel tudi takrat zvečer, ko mu je Rotija rekla, da bo oče. Kaj pa naj stori, kaj mu še preostane, razen da se odloči za nekaj garjavega! In se je. Bratu je rekel, da gre na božjo pot, si napolnil bisago in culo s tistim, kar je imel, in z nekaj popotnice pa šel, ne da bi Rotijo s tistim vred, kar je z njo puščal doma, omenil samo z besedico.

Leta, ki so potem sledila, so pahnila vas v nesrečo in vsako, ki je prišlo za prejšnjim, jo je potiskalo vanjo še globlje. Letina, ki so jo popravili pred Matevževim odhodom in tisto hudo zimo, je bila tudi zadnja, ki je bila svojega imena vredna. Vse, ki so prišle za njo, so vrgle pridelka komaj za seme, samo sadja je bilo nekatera leta toliko, da so se gospodarji lahko brez težav napijali in drug drugemu steklenih oči in strupene sape kleli v obraz. Živina je ostajala koščena, ker ni imela ne poleti ne pozimi dovolj krme, pa še neka nova bolezen se je lotila krav, da so druga za drugo cepale in jim nihče ni vedel pomagati. Ljudje so molili in plačevali za maše, pa ni nič pomagalo. In tako sploh niso vedeli, zakaj je neke pomladi vsa ta groza nanaglomala, kakor je prišla, tudi odšla.

Tiste jeseni se je vrnil tudi Matevž. Prišel je neke nedelje med mašo, kar v cerkev. Proti povzdigovanju je šlo, ko je stopil skozi vrata, in vaščani, ki so zaradi bridkih izkušenj prejšnjih let — koliko jih je bilo, dvajset, trideset? — bolj zavzeto molili, bi ga ne bili niti takoj opazili, če bi ga ne zagledal župnik, ki se je ravno obrnil po cerkvi navzdol in ga opazil, kako gre po sredini, naravnost pred oltar. Bil je zaraščen v brado in brke in dolgi lasje so mu viseli čez temnosivo, zdelano pelerino, na kateri je imel prišiti dve školjki, prav tako in prav taki kot sveti Jakob v stranskem oltarju. Zdaj so vedeli: Matevž je bil v Komposteli. Župnik tudi: pred vsemi ga je blagoslovil klečečega, kakor izgubljenega sina, ki se je vrnil in prinesel božjo milost v hišo. Matevžu tako ni bilo težko ostati v domači hiši, saj so mu vsi pripisovali zasluge za to, da se je božja šiba odvrnila od vasi.

Matevž, ki je ostarel in osivel, bi lahko tako živel še leta in leta in še leta in leta bi se mu nihče v vasi, najmanj pa njegov brat, ne upal reči, naj prime za kako delo, saj kako pa boš kaj takega povedal svetniku v obraz! Leta in leta — če bi tista zima ne izvrgla: čakali so na sneg, ki ga je vsako leto nametalo, da so se komaj strehe videle iz njega, pa ga ni bilo. No, so rekli, je pač takšno leto, da bo prišel kasneje, pa so se odpravili drvarit, kot da ni nič, in pripravili les za spravilo po zaledenelih poteh v dolino. Dolge noči so prebili ob svojih ognjih v gorah in govorili: zdaj zdaj pride, vohamo ga. Pa ga ni bilo, ne snega ne ledu, in les je ostal v gozdu ob poteh.

Potem je prišla pomlad in za njo vroče, dolgo poletje, ko je sonce, namesto da bi blagoslavljalo svet pod seboj, morilo rastlinje, da so suhe trave legale v izsušene struge potokov in da je živina žejna tulila vse noči brez kaplje vode. Snega pozimi ni bilo in tako ni imelo kaj od kod priteči. Prišla je jesen, ko je šlo ljudem na jok ob pobiranju žalostnih pridelkov, na jok, ko so obirali revščino s hrušk in jablan. Še orehov ni bilo. Niti os. Lastovke so letele pozno kot nikoli dotlej.

Prišla je zima, snega pa ni bilo in ne ledu. Lani posekana debela so prhnela v gozdu. Kožuhov sploh niso vzeli iz skrinj. Na drevesih bi odgnajalo popje, če bi bilo za to dovolj moče. Pa je ni bilo. V ljudeh so se začele nabirati velike in globoke luže strahu pred nečim, kar bi utegnilo biti še hujše od tistega, kar so doživeli strašna leta pred Matevževim vrnitvijo.

Stara Teja, ki so jo imeli po tistem vsi za čarovnico, je ob pravem času rekla pravo besedo: predniki, je rekla, predniki so nam spravili nesrečo na glavo. Saj veste, kam so nosili naši stari pokopavat svoje mrtve. Čez goro, na ono stran, v posvečeno zemljo, ki je takrat pri nas,

ko še nismo imeli ne cerkve ne župnika, ni bilo. Tam, na oni strani leže že leta, desetletja in stoletja in nihče se jih ne spomni. Zdaj pa imamo.

Začuden so jo poslušali ljudje in rekli, da bodo takoj naročili mašo pri župniku. Za vse prednike naenkrat. Ne bo dovolj, je rekla dobra stara Teja. Maša bo tukaj, oni so pa tam onstran. Tja je treba, tam mora biti maša. Pa ne ena, kar več naj jih bo, nobena ne bo odveč, raje premalo. Pa znamenje naj se jim postavi na pokopališču, iz domačega lesa, in poslikajo naj ga, bomo že našli toliko denarja. Ljudje so topo zrl predse in niso mislili na nič na tem svetu. Gospodarji so pomislili na prazne mošnje v skrinjah. Zadnji dve leti sta izcedili vse iz njih, malo je ostalo, skoraj nič. Bomo že, je rekla Teja. Bomo pa po dolini sekali les in ga odpeljali prodaj, da se dokopljemo do denarja.

Ampak vse to se je bilo zgodilo že pred dnevi in tedni in se je dogajalo do sinoči, ko so vsi skupaj pri Bajtniku v hiši sklenili, kdo bo šel na pot čez gorovje, ki je obdajalo dolino, kdo naj odnese tisto vrečko iz mehkega usnja na divje ustreljenega jelena, v kateri je bilo shranjeno vse, kar je vas — pa ne ena sama, vse vasi v dolini — premogla. Veliko, lepo premoženje, po njihovem tudi v resnici. Nanj je padlo vse skupaj, na Matevža. Svet da pozna, so rekli, vaje je potov in samote, vaje vsega, kar preži nate, ko korakaš po divjini in ti nihče ne more pri-skočiti na pomoč.

Zjutraj se je še v mraku dvignil in navlekel nase že pripravljeno staro romarsko monduro, okovane škornje in pelerino s školjkami svetega Jakoba, vzel popotno palico z železno konico na enem in majhno sekirico na drugem koncu — za volka, je sam pri sebi rekel, ko jo je jemal iz kota — obesil imetje vse doline pod obleko okrog vratu in krenil med spečimi hišami v jutranji mrak.

Počasi in vztrajno je lezel navkreber, včasih se je oprl na palico, včasih pa na vlažno in mrzlo, malone sovražno skalo, ki se je ponujala — pa samo na videz. Vedno bolj se je temnilo in megla okrog njega je bila vedno gostejša. S poslednjimi močmi se je otepal z nepokorščino srca in s težko sapo. Leta, leta so to, ki jih tam v vasi niti ne opaziš. Da do Roba in tja čez na ono, primorsko plat, nocoj ne pride, je dobro vedel. Je preveč utrujen in tudi tisto srce bi kazalo malce poslušati, ko pravi, da potrebuje miru in počitka. Po pravici povedano, ga je bilo tega po malem strah, saj je, kljub temu, da si je dopovedoval, da bo vse skupaj minilo, kakor je bilo prišlo, in da bo, če je bilo vse dobro takrat pred leti, dobro tudi tokrat, čutil, da mora ubogati pamet, ki mu velevala počitek. Da bi le

prisopel do podrobnih koč! Tam bo v zavetju do jutri in še dlje, če bi bilo treba. Megla se je gostila, lezla je v obleko in skožnjo, bodla ga je po telesu, počutil se je, kakor da je nag. Zeblo ga je, neznansko ga je zeblo.

Bolj omahnil kakor stopil je iz gozda na podrobsko jaso: kočee kakor večee okrog ugasle-ga ognja sredi nepopasenih, od megle vlačnih trav. Noga se opoteka skozi mrak prek travnate jase proti domačemu stanu.

Matevž je prišel do vrat, otipal v špranji med dvema tramovoma dolg kos železa, ki ga je potem potisnil v okroglo odprtino v vratih, za kazalec veliko, da se je železo tam notri prepognilo v skrivnem sklepu in leglo s koncem v utor na zapahu. Še obrnil je in omahnil v temo kočee kakor na nevidno, volhko blazino.

Ko se je čez nekaj časa spet ovedel, je v hipu vedel vse: kje je kresilo, kje leščerba, kje so trske, vedno pripravljene za vsak primer, če je treba hitro podkuriti, kje odeje, obešene, da bi jih ne prežrle miši, in kje lonec iz litega železa, v katerem, če ni mleka, zavreš lahko tudi malo vode s tistim, kar najdeš v malhi, polni popotnice, saj ženske v vasi niso skoparile, ko so odpravljale na pot potepenca, ki ga morda nikdar več ne zagledajo, kako se spušča po kolovozu z gore navzdol. Vsega je imel s seboj, tudi takih stvari, ki jih je v vaseh v dolini že trdo primanjkovalo in ki jih na marsikateri mizi že dolgo niso videli. Ne bo mu sile, če Bog da. Samo zeblo ga je, neznansko ga je zeblo.

Zaprj le vrata za seboj in jih zapahnil, ukresal ogenj in prižgal luč, da so stvari v prostoru

dobile svoje oblike in svoje sence, zakuril je na ognjišču in se končno ustavil v tem svojem kratkem, napornem in usodnem početju.

Ogenj, ki se je počasi udomačil na ognjišču in se veselo razgorel, je začel počasi razširjati po prostoru prijetno toploto, da so krči prej k sebi stisnjene roke popustili in so roke počasi omahnile vdano ob telesu navzdol v naročje. Zrak ni več bodel v lica in čutil je, kako ga notranjost kočee kakor ženska po dolgem ljubkovanju počasi sprejema vase in kako ga boža, vedno bolj boža, mehka, voljna, vdana, njegova.

Skoraj bi mu sen legel na veke, pa se je zganil in zavedel, da bo jutri treba na pot: do Roba ni več daleč in še v mraku jutra bo dosegel sedlo ter se spustil na ono stran, proti toplejšim krajem. Odložil je vrhno obleko in jo razobesil okrog ognjišča, da se posuši, pa tudi legel ni takoj med vlažne odeje, ampak je tudi te razobesil okrog ognja, da prežene vlago iz njih.

Še malo je naložil in začel iskati primeren kraj, da spravi svoj zaklad čez noč na varno. Saj ni, da bi hodili roparji kar tako na gosto po teh nedostopnih in neobljudenih hribih, ampak priložnost je ravno pravšnja, da hudič kakega prižene čez prelaz, pa bo iskal zavetje in takemu je odpreti takle zapah manj kot za malico. Kje bi najprej iskal, če naj kaj najde? Na vzglavju in pod njim. Zato z zakladom proč od pograda nekam na varno. Stikal je okrog ognjišča, računajoč pri tem še na tisto znano resnico, da po požaru — in kdo mu more zagotoviti, da se nocoj tule nič ne vžge, kaj veš — ostaneta cela samo še ognjišče in dimnik, če ga ima. Tja skri-

Evropski ledeniki izginjajo

Poročila evropskih varuhov okolja so vedno bolj črnogleda. Prepričani so, da bodo v večni led vkovani vrhovi naših Alp čez nekaj desetletij samo še lep spomin, ki ga bomo občudovali na razglednicah, skalnati vrhovi pa nas bodo opominjali na brezmejno človekovo zaslepljenost in norost.

Začelo se je z umiranjem gozdov, nadaljevalo s pomanjkanjem snega in končno so se začeli topiti ledeniki. Nemški in švicarski turistični delavci že vabijo goste: »Obiščite bele velikane, dokler so še beli!« Zaradi tople grede, ki je posledica onesnaženja zraka, se je temperatura na Zemlji v sto letih zvišala za 0,66 stopinje in alpski ledeniki so se v tem času zmanjšali za skoraj polovico.

V Avstriji se je lani 110 največjih ledenikov stopilo v povprečju za 8,8 metra, v Švici pa so opazovali 53 ledenikov, ki so se v enem letu zmanjšali za 11,5 metra. Raziskovalci gorā iz Innsbrucka se bojijo, da se bo večni

led v nekaj letih stopil do obsega bednih ostankov, skalnate gmote in previsi pa bodo kot ogromni plazovi lezli v doline. Gore ne bodo več klicale. Prihajale nam bodo naproti!

V Evropi že sedem let ni bilo prave zime, takšne, kot smo je bili vajeni v dobrih, starih časih. Kaj takega se v zadnjih 320 ali mogoče celo 500 letih ni zgodilo. Kmalu se bomo lahko po suhem vzpenjali na štiritisočake, pravi **Max Maisch** iz geografskega inštituta zürške univerze. S pomočjo računalnika je ugotovil, da bo ogromen ledenik Diavolezza živel še 15 let, Corvatsch nad St. Moritzem pa 30. Takrat se bo končalo tudi cvetoče obdobje zimskega turizma, poleti pa znamenitega smučarskega središča ne bodo več obiskovali petični smučarji, ki jih helikopterji vsako jutro odpeljejo na ledenike. Namesto njih bodo gore obiskovali lovci na zaklade, kajti toplota bo odkrila še mnoge Ōtzijske, stare okraske, orožje in ostanke življenja, ki ga je pred nekaj tisočletji pokril večni led.

je mošnje, da jo najdejo, če bi nesreča hotela, da njega ne bi bilo več med živimi, da bi — denimo — zgorel. Da ne bodo o njem mislili, da jo je z denarjem, bognavsaruj, popihal.

ln ko je tako stikal, je čisto pri tleh odkril kamen, ki se je malo majal v ležišču, pa ga je razmajal še toliko, da ga je lahko potegnil ven. Z roko je segel v luknjo in potipal, če ni po kakšnem čudnem naključju do tja prodrla vročina, in ko je ugotovil, da se ta čudež ni zgodil, je z nožem še malo postrgal po notranjosti in votlino toliko razširil, da je mošnja lepo legla vanjo in za njo še kamen, tako da je bilo komaj videti, da ga je kdo luščil iz ognjišča. Še to bo popravil, je sklenil in za hip odprl vrata, le toliko, da je z roko segel ven po pest razmočene ilovice in z njo zamazal špranjo, ki je nastala okrog kamna. Tako! Ga ni roparja, ki bi tu kaj zavohal! In ga ni bilo, zares!

Sedel je nazaj k ognju, da se koci posuše in da se spravi spat. Toplota je neslišno lezla vanj in ga vedno bolj mehčala, mu legala na veke in na ude, nekajkrat se je zalotil, da je zadremal. Potipal je odeje, pa še niso bile čisto suhe. Bo počakal, saj ne bo trajalo.

Pa je že moral zadremati, da je z glavo udaril ob rob lepo okroglega kamna — še sreča, da ni bil oster — in se predramil, ne da bi ga minil občutek, da se je spremenil v kočo in da je torej on tisti, ki obdaja ta ogenj in tisto pod njim. Srce, ki je bilo ves večer lepo mirno, se mu je spet prebudilo, ko je skoraj isti hip, ko se je prebudil — če se je? — zaslišal iz gozda, ki je segal malodane do prvih podrobskih koč, kravje zvonce, ki so prihajali vse bliže, dokler ni zaklopotal največji, ki ga je nosila vodnica, velikanška rjavo-bela krava, tik pred Bajtnikovim stanom, pred Matevžem tako rekoč. Za vodnico so se vrstile lepe, rejene živali s polnimi vimeni, nič umazane po bokih od gnoja, tako da se je videlo, da prihajajo iz očiščenega hleva, bele, rjave, lisaste, brez enega samega madeža. Matevž je strmel in jih gledal v modrikastem siju, ki se je vzel bogvedi od kod, korakajoče tiho, samo zvonce, onega velikega kakor skledda in druge, manjše, je bilo slišati, kako v ritmu pritrkavajo. Kakor bi jih bil kdo naučil, je pomislil Matevž, ki je bil kočar.

ln v tistem trenutku se mu je zazdelo, da niti misliti ni, da bi lahko zdržal takole čisto pri miru, stoječ sredi podrobske planine, čakajoč, da pride pomlad in z njo ljudje in krave, če so pa krave že tukaj, čisto pri roki. Čigave, komu so ušle, kam gredo? Kaj naj stori? Pa si je tako neskončno zaželel, da bi mu bilo dano oditi z njimi, kamor koli že gredo, da bi bil ena izmed njih, namenjenih v topel hlev, k jaslim, k ljudem, v dolino morda.

Gospod Bog, ki je tisti hip po naključju pogledal dol na zemljo, je videl brezmejnost njegove reve in iskrenost njegove želje, da se spremeni

v del te nenavadne, skrivnostne črede, in se ga je usmilil. Vse misli na jutrišnjo pot proti sedlu in naprej na Primorsko, na zaklad pod ognjiščem in na svojo skrb zanj, pa za odeje, ki se suše z obleko okrog ognjišča, vse to je izpuhtelo iz njegove glave. Poskusil se je premakniti. Ko je videl, da gre, je stopil naprej ter se kot zadnji pridružil čredi. Bil je zadnja, bela, brezmadežna krava. Potem je čreda odšla v noč. Potem je odšel z njo tudi on.

Človek bi si mislil, da se bodo tisto noč ob ognju, ki je še vedno plapolal na ognjišču Bajtnikovega stana, vžgale odeje in razobešena Matevževa oblačila, pelerina in tisto drugo — pa se niso. Proti sredi noči je ogenj ugasnil, do jutra pa se je tudi v koči, za trdno zapahnjnimi vrati, strupeno shladilo.

Ob svitu je v gorah začel padati sneg, in ko se je zdaniilo, je padal že tudi po vsej dolini. Ljudje so srečni pričakovali božič in začetek novega leta.

Ko se Matevž ni vrnil, so rekli: ostal je na oni strani, ker je zamedlo poti čez goro. Vrne se, ko se sneg stali in bodo poti spet kopne. Prav so imeli, ki so ga poslali na pot, že to je omečilo srd prednikov, že trden namen je bil zadosti, kaj! Kdo bi si mislil!

* * *

Našli so ga drugo leto, ko so z živino spet prišli na podrobsko planino: tam ob ognjišču Bajtnikovega stana se je sesulo tisto, kar je ostalo od njega. Da je to res Matevž oziroma njegovi ostanke, so spoznali po oblačilih, ki so bila še zmeraj razobešena okrog ugaslega ognja, po školjkah na pelerini in po svetinjici, ki jo je vselej nosil obešeno okrog vratu in o kateri je trdil, da je iz srebra, zdaj, ko so jo lahko potipali, pa so videli, da je iz nečesa drugega, podobnega, ampak srebro tisto zagotovo ni bilo.

Do pogreba je bil v vasi mir, potem ko so ga zakopali, se je pa začelo: najprej so od Antona zahtevali, da vrne ves denar, kolikor so ga bili zaupali Matevžu, da ga prenese na ono stran za znamenje in maše. Revežu se je skoraj zmešalo, saj bi niti toliko, kolikor bi izkupil za grunt, če bi ga prodal, ne zadoščalo, da bi povrnil dolg nesrečnega brata. Pa ni nič pomagalo, so pač nekateri pričakovali, da bodo dobili sneg pozimi, poleti pa denar nazaj. Šele takrat, ko se je spet oglasila stara čarovnica Teja, so utihnili.

»Ali je zadnjo zimo padal sneg?« je vprašala govedogleda može. Da je, so rekli.

»Pa pomlad — ali je bila vetrovna in deževna?« je vrtala naprej. Da je, so bili pripravljeni reči.

»Pa letina? Se obeta dobra?« Da se, je bilo slišati.

»Potem je mogoče samo eno: Matevža ni zamedlo tistikrat, ko je prvič padel sneg in ko je bil na poti čez goro, temveč pozneje, ko se je

vračal. Ste našli pri njem kaj denarja, kaj zlata in srebra? Nič, ker ga je bil oddal v dober namen, naš namen, prednikom v čast in slavo, nam pa v večno blaginjo.«

Niso ji vsi verjeli. Drug za drugim so tisti, ki so dvomili, odhajali to jesen, ki je prišla, na podrobsko planino in dolgo premeteni iskali po Bajtnikovem stanu. Vse so prebrskali, nihče ni ničesar našel.

Potem je od nekod prišel neki romar, ki je bil bojda tudi na pokopališču onstran gora, na primorski plati, in je videl tam novo, lepo, poslikano znamenje sredi grobov. Za maše ni bil vprašal, bi mu pa zagotovo tudi tako povedali, da bi bilo prav.

Potem se je vse poleglo. Neke jeseni je, kmalu zatem, ko so z živino odšli s podrobske planine, ponoči zagorel Bajtnikov stan. Pogorelo je vse razen ognjišča in tistih nekaj zidov. Bajtnik stana ni več postavljaj tam, kjer je bil stari, ga je raje na priločnejšem in manj žalostnem mestu.

Pod ognjiščem je ostal za kamnom skrit mošnjček in v njem premoženje enajstih vasi. Namenili so ga za maše in znamenje, ki naj potolaži jezo prednikov, zapuščenih na oni strani gora. Še zdaj je tam, kjer je bil shranjen, in še zdaj je posvečen istemu svetemu namenu. Nihče ne ve zanj in ne za njegov namen. Tako bo tudi ostalo.

V dolini pa posej ni bilo več zim brez snega.

ZNOVA ŽALOSTNA VEST IZ MOSTARJA

UMRL JE PRIJATELJ

VOJKO ČELIGOJ

Mostarski planinci - člani Planinskega društva Prenj so v sedanji nadvse nesrečni in tragični vojni izgubili vse svoje planinske postojanke. Trud desetletij je v prahu in pepelu. Razrušen je komaj obnovljen velik dom na Rujištu nad Mostarjem, požgani in razdejani sta koči na Belih vodah in na Jezercu pod Zeleno glavo na Prenju. Iz gorečih društvenih prostorov so planinci v naglici komaj rešili nekaj društvenega arhiva in opreme, in to prav v letu, ko naj bi društvo slavilo svoj jubilej.

Sredi letošnjega avgusta je iz Mostarja prišla še nova žalostna vest. V sedemdesetem letu je preminil **Salem Marušić**, srce in duša tega marljivega društva. Bil je dolgoletni predsednik in odbornik društva, navdušen planinec in organizator, graditelj društvenih postojank, velik zagovornik planinskih idej, neomajno zagnan v idejo o prepotrebnosti sožitja in iskrenega prijateljstva med narodi nekdanje Jugoslavije. Res, Prijatelj, pisan z veliko začetnico!

Ilirskobistriški planinci smo se s Salemom prvič srečali pod Snežnikom leta 1979, ko je domače planinsko društvo pristopilo v krog pobratenih planinskih društev, v katerem so že bila planinska društva Kamenjak iz Rijeke, PD Pobjeda iz Beograda, PD Ljuboten iz Tetova in mostarsko PD Prenj. Od tedaj dalje ni bilo ne srečanja in ne pohoda, da se ne bi srečevali z našim Salemom. Nepozabni se ostali skupni vzponi na Subro v Črni gori, Vršačko Bilo in Gudurički vrh v Vojvodini, na Rajac v Šumadiji, na Šar planino v Makedoniji, na Šutman na Kosovem in ničkolikokrat na Učko in Istri.

S koliko veselja je popeljal skupino petdesetih

ilirskobistriških planincev od Mostarja do Konjica prek svojih ljubljenih vrhov Prenja! Pokrajina z nad dvajsetimi vrhovi, višjimi od dva tisoč metrov, je po slikoviti Salemovi prisposobi najbolj podobna lunini površini. Tudi sicer je bilo pravi užitek poslušati Salemovo iskrivo hercegovsko govorico, polno ljudskih rekov in pregovorov.

V Ilirsko Bistrico in na Snežnik je prihajal kot stari znanec. Bil je skoraj na vseh zimskih vzponih na Snežnik. Prihajal je tudi sam, ko iz društva niso zmogli poslati društvene delegacije. Celotno meddruštveno sodelovanje je občutil tudi kot svojo osebno zadolžitev.

Prav na predlog ilirskobistriškega PD je PZS podelila Salemu Marušiću srebrni častni znak v letu 1987, ko smo v Bistrici slavili 80-letnico svojega društva.

O sebi je Salem le malo govoril, celo dosti premalo, da bi vedeli za vse, kar so mu skromne razmere kamenite Hercegovine nudile v mladosti. Delovno dobo je odslužil v vojaškem letalskem podjetju, doživel letalsko nesrečo in dolgotrajno zdravljenje s kar 75 operacijami, da je dočakal invalidsko upokojitev. Le koliko volje in truda je moral vložiti v svoje zdravljenje! Planinstvo s svojimi dodatnimi napori je pomenilo njegovi volji in telesu poseben izziv. Kljub vsemu je uspel.

In s kolikšno žalostjo in globoko človeško prizadetostjo je doživel tragedijo svoje domovine! Sarajevo v ognju, Mostar razdejan, in še huje, dovcerajšnji sosedje so čez noč postali smrtni sovražniki. Pravijo, da so ruševine in ljudeh hujše od kamnitih.

V začetku letošnjega leta je Salem zvedel za ranjenega sina in se iz vzhodnega Mostarja

prebil v zahodni, hrvaški del. Bdel je nad ranjenim sinom in dočakal popolno zaporo razdejanega mesta. Ostal je na nepravni strani, brez družine in sredstev za preživetje. Planinsko prijateljstvo, nad katerim je že obupal, se je vendarle izkazalo. Njegovi planinski tovariši iz društva so ga sprejeli in mu omogočili preživetje.

Šele 25. julija letos je dobil dovoljenje za obisk svojih na drugi strani Neretve. Več kot pol leta ni vedel za soprogo Adilo, zeta, hčer Amiro, vnuke in šest pravnukov. Srečanje s svojimi ga je prevzelo in pretreslo. Srce ni več zmoglo tolikšne bolečine. V drugi del mesta so ga prinesli na nosilih, jokajočega in neutolajlji-

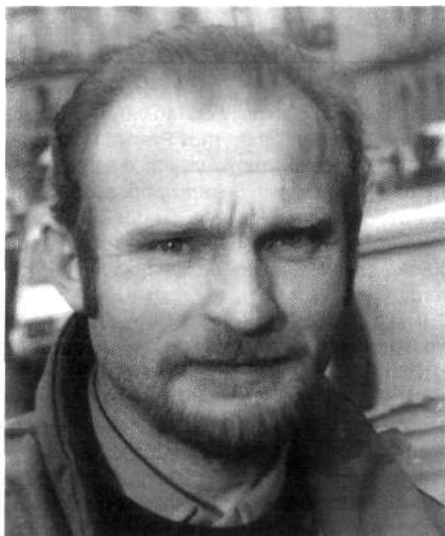
vega. Niti prijateljeve tolažilne besede in zdravniška pomoč v bolnišnici ni mu niso mogli več pomagati. Izdihnil je jokajoč 3. avgusta.

Njegova trdna vera v prijateljstvo, ki naj ne bi poznalo ne meja, ne razlik, je tudi ob njegovi smrti dobila simbolično potrditev. Na mostarsko pokopališče so ga pospremili prav planinski prijatelji.

Bodi naša skupna želja, da Salemu Marušiču, nepozabnemu planinskemu Prijatelju, vendarle čas prinese mir nad njegovim grobom, mir njegovemu ljudstvu, Mostarju in nesrečni domovini.

Še bodo gore in še se bomo srečevali na njegovih vrhovih. Tudi s Salemom in njegovimi prijatelji.

Vladimir Baliberdin (1949—1994)

Izredni ruski alpinist **Vladimir Baliberdin**, zvezda svetovnega alpinizma, je 21. julija 1994 umrl v prometni nesreči v St. Petersburgu. V njegov avto se je nepričakovano zaletel težek tovornjak neke finske družbe, ki je zapeljal v rdečo luč. Posledice so bile strašne. Vladimir in štirje njegovi sopotniki so umrli. To se je zgodilo 15 minut vožnje od njegovega doma. 18 vročih dni je ležalo Baliberdinovo truplo v mrtvašnici brez hladilne naprave. Pokopan je bil šele 8. avgusta. Težko je pojasniti, zakaj so o njegovi smrti ženo obvestili šele čez 13 dni, čeprav je imel s seboj potni list in vozniško dovoljenje. Nekdo ga je hotel pokopati kot neznanega moškega! Televizija St. Petersburga novice o smrti Baliberdina ni želela dati v javnost do zaključka lger dobre volje. Posledica tega je bila, da so ljudje zvedeli za smrt narodnega junaka Rusije šele dan po njegovem pogrebu. Tako se je domovina poslovila od svojega slavnega sina.

Baliberdin je bil značilen predstavnik ekstremnega alpinizma, višinskih vzponov na meje človekovih zmožnosti. Spomladi 1982. leta je prvi v sovjetskem moštvu dosegel višino Everesta (8848 m) po novi, zelo težki smeri (steber v jugozahodni steni). Bil je edini v moštvu, ki se je povzpел brez kisikove maske in ravno zahvaljujoč se njegovemu pogumu, ki se je razkril v najtežjih trenutkih odprave, je bil dosežen uspeh. Njegov vzpon so poimenovali športni podvig.

V času druge sovjetske himalajske ekspedicije 1989. leta je Baliberdin skupaj s štirimi drugimi alpinisti opravil do tedaj še neuresničeno grebenko prečenje štirih vrhov Kangčendzenga (8505 m, 8586 m, 8482 m, 8476 m).

Leta 1992 je Baliberdin vodil odpravo na K2 (8611 m). To je bila prva ruska odprava na drugi najvišji vrh sveta, ki so jo pripravili skupaj z alpinisti Ukrajine, ZDA in Anglije. Na K2 se je povzpел kot prvi ruski alpinist, spet brez kisikove maske. Jeseni 1994. leta je načrtoval tretji vzpon na Everest po novi, težki smeri s severa. To mu očitno ni bilo sojeno.

Baliberdin je bil prvi od alpinistov bivše Sovjetske zveze, ki se je povzpел na tri najvišje vrhove sveta (Everest, K2 in Kangčendzenga). Rodil se je in odraščal na Altaju. Ko je umrl oče, mu je bilo štiri leta; ostal je edini možki v družini. Od otroštva je bil vajen trdega dela, ne da bi pri tem to štel za obveznost. Zahvaljujoč se tem lastnostim je zelo hitro dosegel uspehe in postal ponos ruskega alpinizma.

Njegovo življenje je bilo kratko, a svetlo. Njegovo ime se bo ohranilo v zgodovini svetovnega alpinizma.

V Rusiji je Baliberdin postal legenda še za časa svojega življenja. Umrl je v razcvetu moči, ne da bi urednil vse zamišljene načrte in ideje. A tudi to, kar je utegnil narediti v alpinizmu, je vredno občudovanja.

Leonid Zamiatnin,
predsednik
mednarodnega
humanitarnega sklada
»Lost in the Mountains«

TRI SMERI DESETE STOPNJE V KOTEČNIKU

TA TEŽKE TRI, TISTE NA ŠTAJERSKEM

MATEJ MEJOVŠEK

Cesta, ki pelje skozi vas Liboje mimo velike skalne rane — vidnega znaka človekove slasti po pridobivanju gramoza, se v svojih zadnjih kilometrih prične zvijati in vzpenjati. Ta cestna vijuga nas pripelje do Osojnikove kmetije pod hribom Kotečnik. To je zadnja točka, preden zavijemo z jase v gozd, na ozko stezo in po nekaj metrih pod skalno bariero, ki se vleče vzdolž hriba. Tu so v zadnjih nekaj letih nastale številne plezalne smeri, samo okolje pa se je spremenilo v plezališče, raj za vzpone.

Zgodba o plezališču Kotečnik se prične v poznih osemdesetih letih — vsaj tista plezalno bogata; sicer pa so se najbrž s skalnimi problemi spoprijemali tod naseljeni ljudje, vendar brez kakšnih posebnih sledi. Starejši domačin mi je dejal, da je včasih tod strašilo in da so se zaradi tega izogibali skalam; le najbolj pogumni so zahajali k njim. Danes pa je tukaj že precej več kot sto smeri od najlažjih, namenjenih začetnikom, do tistih najtežjih za vrhunske mojstre. Plezališče je postalo pomembno shajališče plezalcev, alpinistov in radovednih posameznikov, ki radi zagrizejo v sad narave.

MASAKER IN BUTNSKALA

Za tiste, ki segajo visoko, so rezervirane predvsem tri smeri z ocenami desete težavnostne stopnje, ena pa celo rahlo posega v enajsto stopnjo. Vse sem z ogromnim časovnim vložkom za uspešno realizacijo preplezal v zadnjih dveh letih. Masaker, Butnskala in še posebej Nostalgija dolgih senc so med najtežjimi smermi pri nas. Tukaj sem preplezal še več za odtenek lažjih smeri, vendar še vedno ekstremnih težav, prav te tri pa so me izčrpale na poseben način, na tisti, ko občutiš nekakšno lebdenje v zadovoljstvu. Z svojimi majhnimi oprimki so me odvrčale, na koncu pa vseeno popustile ter se vdale v poimenovanje.

Vse se je pričelo takrat, ko so prijatelji zavrtali varovalne kline v skalo, s tem dali linijo smerem, jaz pa sem se podal v plezalno avanturo, saj mi opremljanje smeri ne leži preveč in si včasih kakšno smer, ki je nekomu pretežak zalogaj, kar »spodim«.

Kot prva se je »predala« previsna linija, ki daje eno od lepših plezanj v deseti stopnji. Je brez ekstremno težavnega mesta, pa vseeno izredno težavna, predvsem zaradi vseskozi stalnih težav in previsnosti, zaradi katere je potrebna dobra plezalna vzdržljivost, saj te spodnji, pre-

visen del z dokaj velikimi oprimki kar lepo zdelo, tako da moraš v zgornjem, manj previsnem delu krepko garati po majhnih oprimkih, da dosežeš vrh. Preplezal sem jo na dan, ko se je v obleganem Sarajevu zgodil strašen pokol ljudi na ulici, pa sem si rekel, da je lahko to v tistem trenutku moj največji poklon tem ljudem.

Le nekaj metrov v desno je nastala nekoliko težja Butnskala, pri kateri sem se moral za uspešen vzpon spustiti pod šestdeset kilogramov in obviseti z eno roko na oprimku, velikem le nekaj več kot centimeter. V spodnjem, izredno previsnem delu je tako majhen in oster oprimek, da sem stiskal zobe od bolečine, ko se mi je ostrina zarezala v blazinice na prstih. Teško je opisovati občutke, ki jih doživljaš, ko se vzpenjaš in ti je vsak gib na meji možnega; tako kot moraš biti s telesom povsem »notri«, moraš imeti povsem bistro glavo, ki te prehitva za en gib za misel o naslednjem oprimku. Ničkolikokrat te zmanjka in te v loku odnese navzdol, pa se vseeno podaš v naslednji poskus, še bolj motiviran, dokler ti ne uspe.

Ti dve smeri je lansko leto kot drugi za menoj preplezal Marko, ki je takšne težave preplezal že na treh kontinentih, vendar so se mu te štajerske zdele vredne truda.

NOSTALGIJA DOLGIH SENC

Kazalo je, da bo Butnskala kar lep čas najtežja smer v Kotečniku, pa sem se odločil preplezati še težjo, tokrat v delu, ki se imenuje Amfiteater in je slikovit oris naravne lepote. Dva skalna loka se v svoji najvišji točki združita ter se s tem pod njima odpre »teater«. Na levi strani je previsen del in prav tu je nastajala Nostalgija. Previsna stena daje tako majhne razčlembes, da je vsaka linija, ki si jo zamisliš tod, izredno zahtevna, če jo je sploh moč preplezati, seveda brez umetnih oprimkov.

Kot plezalni problem bi Nostalgijo razdelil v tri dele, in sicer v spodnji, lažji del, v zelo težak srednji del in psihično zahteven vrhni del smeri, saj sem bil v tem delu že izredno utrujen in gibi, ki sami po sebi niso skrajnih težav, so navsezadnje predstavljali pravo travmo. Ključ smeri pa je v nekaj več kot dvajsetih gibih, ki sem jih moral preplezati brez počitka; ustavil sem se lahko le toliko, da sem vpel vrv v complete.

Neverjetno dolgo plezalec potrebuje, da prepleza ekstremno težavno smer; premaga jo lahko le, če zna prenašati poraz, in to tisti, ki se pojavlja ob prvih poskusih, ki so zvečne

neuspešni. Nato pride dan, ko premagaš samega sebe, ko preplezaš smer.

Nekako tako se je dogajalo tudi meni, vendar mi je po štirinajstem poskusu plezanja od spodaj in po številnih študijah smeri v septembru le uspelo. Težko je opisovati takšno plezalno dogajanje; tu ni milosti, je le garaštvo, večkrat se pokaže krutost dejanja in na žalost si kot glavni igralec prizadet le ti, ki se vzpenjaš, padaš in se ponovno povzpneš, vse zaradi borbe, dokazovanja.

POLN KOTEČNIK PLEZALNIH SMERI

Če bi vse tri smeri povezal v celoto, bi preplezal nekaj manj kot sto metrov, kar pa pri vrednotenju smeri nič ne pomeni. Vendar pa je tam skoraj vsak plezalni gib zaradi težavnosti na meji padca in premagovati takšne metre je izredno naporno. Ni plezalca, ki mu takšni metri ne bi pomenili veliko, čeprav jih je malo. Sam sem izredno vesel, da se lahko spopadam s

smerni, ki so odmaknjene od občinstva, kjer si večinoma sam s nekom, ki mu zaupaš, da te bo obdržal, ko ti spodleti. Eno od takšnih okolij je vsekakor Kotečnik, ki ti ponuja obilo uživanja in je lahko tudi marsikomu stopnička pred tistim, kar ga čaka pri plezanju v pravem gorovju, kjer si še bolj sam.

Nekoč, v bližnji prihodnosti, bo v Kotečniku zmanjkalo prostora za nove smeri; že sedaj so ostali prosti le najtežji prehodi in tudi sam se bom zasitil s tem prostorom. Mislim, da bom iskal nova doživetja kje drugje, najbrž v daljših in prav tako težavnih smereh, in to tam, kjer še ni vsakodnevnih borbe, najbrž visoko v kopni skali.

Ker je plezanje smeri droga in sem tako kot drugi odvisnik, mi ta dejanja pomenijo veliko, nikoli pa me ne morejo do popolnosti zadovoljiti, kar je predvsem sreča, saj lahko edino tako ustvarjam v plezalnem prostoru, ki je zame tisto ta pravo.

PO GRIČIH OKOLI LJUBLJANE SE JE MOGOČE TUDI LEPO VOZITI

NA BLOKE Z GORSKIM KOLESOM

MATEJ MAJNIK

Bloke: približno 800 metrov visoka planota med Cerkniškimi poljem in kočevskimi gozdovi, kjer so zime med najhujšimi v Sloveniji. To so kraji, vredni obiska. In zakaj ne z gorskim kolesom!

Turo pričnemo na skrajnem jugu Ljubljanskega barja, v Borovnici. Po gozdnih cestah se povzpnejo do Rakitne, od tod pa mimo slikovitih notranjskih vasic do Blok in naprej v Cerknico. Izlet lahko končamo na Rakeku, odkoder se do izhodišča vrnemo z vlakom, ali pa se prek gozdnate Menišje v Borovnico podamo s kolesom.

SKOZI GOZDOVE DO RAKITNE

Iz Borovnice gremo po cesti proti Notranjim Goricam, vendar kmalu zavijemo desno skozi podvoz pod železniško progo in nato levo na gozdno cesto. Strm makadam nas hitro »dvigne« do nadmorske višine 600 metrov, ki jo dosežemo med neizrazitima vrhovoma Srebotnik in Planina. Sledi kratek spust do križišča gozdnih cest v Mrzli dolini. Tu krenemo levo in po približno dveh kilometrih pridemo do Peljhanovega laza, kjer dosežemo glavno cesto. Zavijemo desno in po dolgem, enakomerno strmem klancu prisopihamo do sedla. Pod nami leži Rakitensko polje, obdano z blizu 1000 metrov visokimi vrhovi. Do Rakitne je od tod le še kratek, hiter spust po lepem asfaltu.

Skica poti

Rakitna leži skoraj 800 metrov nad morjem in je praktično prvo naselje ob poti. Gozdovi v okolici pogojujejo ugodno klimo, zato je tu mladinsko okrevališče. Tudi za rekreacijo je poskrbljeno: poleti ob bajerju, pozimi pa ob vlečnici, zato je tu tudi veliko počitniških hiš.

Z RAKITNE NA BLOKE

Z Rakitne nadaljujemo našo pot po glavni cesti proti Cerknici. V zaselku Župeno zavijemo levo na kolovoz, ki je označen z rdeče-rumenimi markacijami evropske pešpoti E7. Ta prečka Evropo od Atlantskega oceana do Črnega mor-

Bloščica

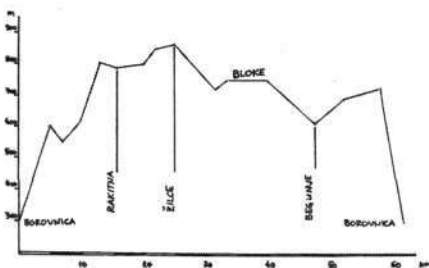
Foto: Matej Majnik

ja, Slovenijo pa v smeri zahod-vzhod od Kobarida do Bistrice ob Sotli. Rdeče-rumenim markacijam sledimo do Žilc, kjer imamo več možnosti za nadaljevanje naše poti. Izbral sem pot po slemenu skozi zaselka Jeršiče in Polšeče, nato pa pod cerkvico Sv. Urha do razvalin gradu Pajkovo. Nekoč so ga krasili štirje stolpi, končal pa je, zgrajen konec 17. stoletja, v ognjenih zubljih med 2. svetovno vojno. Od razvalin se cesta strmo spusti skozi Hiteno do vasi Šivče, kjer stoji mogočna cerkev sv. Trojice. Po kolovozu se prek roba Bloške planote povzpemo do travnika, po katerem leno vijuga Bloščica.

Bloke ležijo približno 800 metrov nad morjem. Pozimi je tukaj veliko snega, zato ni čudno, da veljajo prav ti kraji za zibelko smučanja. Svet je tu precej močvirnat, zato dajejo Bloke življenjski prostor mnogim zanimivim rastlinam in živalim. Po zamočvirjenih travnikih romantično vijugata rečici Bloščica in Blatnica, ki se nato stekata v Križno jamo.

Zgodovinsko sta najzanimivejša kraja Fara in Metulje. V Fari je bila v Napoleonovih časih stavba vojaškega poveljstva, v Metuljah, ki veljajo tudi za rojstni kraj smuči in krpelj, pa naj bi nekoč stala japonska trdnjava Metullum.

Višinski prerez poti

Kraji in naravne znamenitosti so vsekakor vredni daljšega postanka.

Proti Cerknici vodijo z Blok kar tri poti: prva prek 1114 metrov visoke Slivnice, drugi dve pa severno in južno od nje.

Meni se je zdela najbolj zanimiva »severna obvoznica«. Z Velikih Blok se napotimo proti severozahodu do Ulake, nato pa se skozi Podslivnico in Topol spustimo do Begunj pri Cerknici.

DO RAKEKA ALI PREK MENIŠIJE

Če je poganjanje pedal koga že zelo utrudilo, izlet lahko zaključi v nekaj kilometrov oddaljenem Rakeku. Od tod se z vlakom vrne do izhodišča.

Tisti z več kondicije pa se bomo podali še na en vzpon prek gozdnate planote Menišije. Iz Begunj gremo skozi vasi Bezuljak in Dobec, naprej pa po kolovozu pod cerkvico sv. Lenarta. Po približno 400 metrih se desno odcepi slabši kolovoz (od cerkvice drugi po vrsti), ki cesto doseže približno 2 km pod vasico Pokojišče. Še prej pa pridemo do vasi Padež. Obe sta bili med 2. svetovno vojno požgani. Pogorelo ni le nekaj hiš, med njimi tudi največja v Pokojišču, kjer je danes trgovina in bife. O nekdanjem pomenu vasi priča med drugim plošča z grbom Wolfganga Markovitscha na hiši številka 5. V tako imenovani Colnarjevi hiši so carinili blago, ki je v samostan v Bistri prihajalo z Notranjske.

S Pokojišča nas čaka le še 3 km dolg spust v 400 metrov nižje ležečo Borovnico. Tu končamo dobrih 60 kilometrov dolgo kolesarsko turo, ki ima skupaj kar za 800 metrov vzponov. Najzanimivejši kraji ob poti so Rakitna, razvaline gradu Pajkovo, Bloke in Pokojišče.

Za orientacijo priporočam zemljevid območja v merilu 1:50 000. Tura poteka vseskozi po gozdnih cestah in manj prometnih regionalnih cestah, primerna pa je praktično kadarkoli od pomladi do jeseni.

KAKO NA VRHOVA NAD MATKOVIM KOTOM

MATKOVA KOPA IN KRNIČKA GORA

ANDREJ STRITAR

MATKOVA KOPA, 1957 M

Poti na vrh Matkove Kope ni. Matkovo Kopo in njeno sosedo Krničko goro bi z lahkoto proglasili za najtežje dostopna vrhova v Savinjskih Alpah. Tehnične težave sicer nikjer niso pretirane, vendar je celotna tura orientacijsko in po naporih izredno zapletena. Zato je primerna le za zelo dobro izurjene. Kopa je najlažje dostopna iz Matkove krnice nad Matkovim kotom, kjer je bila včasih Matkova planina. V Krnico je speljana stara pot iz Matkovega kota. Zelo zanimiv je tudi lovski prehod južno okoli vršnega dela, s katerim je bila včasih Matkova planina povezana s kmetom Matkom. Opisan je kot sestop.

IZHODIŠČE

Od gostišča sester Logar na začetku Logarske doline se peljemo po gozdni cesti proti Matkovem kotu. Na prvem križišču se držimo leve in zapustimo cesto proti Pavličevemu vrhu. Na naslednjem križišču spet proti levi zapustimo cesto k kmetu Matku. Sledi še dober kilometer precej slabe gozdne ceste do lovske kočice na višini približno 1000 metrov.

OPIS

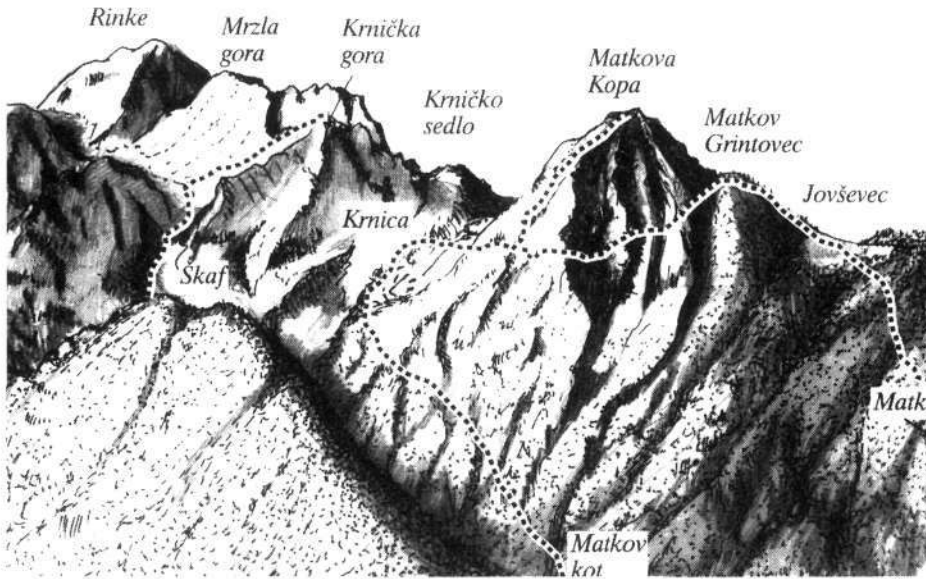
Na zahodnem, orografsko levem bregu velikega prodišča nasproti lovske kočice sledimo markirani poti proti Škaflu in Mrzli gori, ki se odcepí od ceste. Steza je prvih nekaj deset metrov speljana skozi nizko, ravno grmovje, nato pa se v gozdu počasi dviguje. Po 200 do 300 metrih prekorači manjšo grapo, ki se spušča s Kope. Takoj za njo je orientacijsko najpomembnejša točka na poti. Ob grapi se, še vedno v gozdu, dviguje s travo poraslo pobočje, kjer z malo domišljije opazimo sledi lovske steze. Uhojene steze tu ni, zanesti se moramo kar na lastno iznajdljivost. Dvigujemo se kar naravnost v breg približno 60 višinskih metrov. Ko postane pobočje še bolj strmo, zasledimo stezo, ki se zložno dviguje proti levi. To je naša pot v Krnico. Stezica je ozka in na nekaj mestih izpostavljena, vendar nas zanesljivo vodi proti velikim grapi, ki pada v Matkov kot med Krničko goro in Matkovo Kopo. Na višini približno 1300 metrov pridemo do zadnje, nekoliko nerodne prečke k strugi v dnu grape. Sledi vzpon ob njej za nekaj deset metrov, nato pa se držimo bolj desno po travah ob sosednji, manj izraziti gra-

pi. Nekaj deset metrov višje se steza obrne levo in nas povede nad glavno grapo poševno proti spodnjemu robu Krnice. Ta del je malce težje najti. Če ga zgrešimo, lahko napredujemo tudi bolj levo ves čas po dnu ali ob našem desnem robu grape, ki je marsikje neprijetno krušljiva. Na višini približno 1600 metrov se svet položi in spet hodimo po travah med ruševjem. Levo nad nami je strma stena Krničke gore z veliko zijalko, desno pa z ruševjem poraščeno pobočje Matkove Kope. Še slabih 100 metrov vzpona in stopimo pred ostanke majhne stajne nekdanje Matkove planine. Do tu smo hodili tri ure.

Od stajne vodi lovška pot skorajda vodoravno proti severu po pobočjih Kope in njenega južnega predvrha. Na dveh mestih moramo prečiti neprijetno krušljivi grapi, kjer je varovanje kar dobrodošlo. Ko stopimo prek grape, ki se spušča skorajda v vpadnici vrha, stopimo na razgledno slemo, za katerim se pot strmo spusti. Tu zapustimo stezo in se lotimo vzpona na vrh na lastno pest. Naraven vzpon na vrh bi bil kar po tem slemenu naravnost v vršna pobočja, vendar je tako poraslo z ruševjem, da je skorajda neprehodno. Lotimo se raje grape nekaj metrov nazaj proti Krnici. Po njej se vzpenjamo ob lažjem plezanju. Ko se začne zapirati, poiščemo prehod v desno v travnato-rušnata pobočja. Med ruševjem napredujemo po strmih skrotju vedno rahlo proti desni do najvišje točke.

SESTOP

Po brezpotju se vrnemo do lovske steze na razglednem slemenu. Seveda se lahko vrnemo v Krnico in se spustimo v Kot po poti vzpona. Zanimiv, čeprav daljši pa je povratek okoli Kope k Matku. Lovski stezi sledimo naprej proti severu najprej navzdol, nato pa okoli grap in robov gor in dol na severno plat gore. Nobeno mesto ni več tako težko, kot sta bili grapi med Krnico in razglednim slemenom. Seveda pa moramo biti pazljivi, da najdemo stezo, saj nas marsikje lahko zavedejo gamsje stečine. Večji spust nas čaka na mestu, ko prek nekega roba pogledamo proti Jerebičju oziroma mejnemu grebenu na severu. Spet prekoračimo ne preveč zahtevno grapo pod severovzhodno steno — pobočjem Kope. Za njo se steza izgubi, gamsje sledi pa nas ne smejo zavesti preveč v levo. Vzpnemo se stmo navzgor po travah med ruševjem na naslednji stranski greben. Nanj lahko stopimo na več mestih, najverjetneje pa ga bomo dosegli nekoliko prenizko. Ob njem se

dvignemo do mesta, kjer spet najdemo stezo prečno čez trave proti mejnemu, severnemu grebenu od Kope proti Grintovcu. Sledimo ji vzdolž meje, čez vrh Grintovca do sedla Jovševec pod Jerebičjem.

Pod stajo na naši strani meje najdemo pot, ki nas bo pripeljala do Matkove kmetije. Sprva se zložno spušča okoli Jerebičja, potem pa nekoliko strmeje po njegovem gozdnatem vzhodnem pobočju. Nekje na sredi sestopa je orientacijska težava: pobočje in nekakšni ostanki steze nas v gozdu vabijo strmo navzdol, vendar se prava pot obrne ostro levo v strmo pobočje za robom. Še nekaj prečenja in spusta, potem pa prek zadnje grape stopimo na udobnejši kolovoz, ki nas pripelje na cesto pod Matkom.

Od kmetije se spustimo po cesti do prvega ovinka in ji sledimo še dobrih sto metrov proti levi. Nad pašnikom, ki ga vidimo v gozdu, zavijemo desno na kolovoz. Skrajša nam dolg ovinek ceste daleč proti levi in nas pripelje na njen zadnji zavoj nad dolino. Tu gremo desno po slabi poti čez grapo in po gozdu po bližnjici na cesto v Matkov kot. Do izhodišča je še slab kilometer.

Višinska razlika: 950 m.

Najprimernejši čas: Kopni letni časi.

Težave: Orientacijsko izredno zahtevna tura, **zahtevno brezpotje.** Ključna mesta so začetek poti v Kotu, grapa pod Krnico, vzpon na vrh in vsa lovska pot okoli Kope. Tehnične težave le na nekaj kratkih mestih presegajo I. težavnostno stopnjo.

Časi:

Kot—grapa	1.30 ure
Grapa—Krnica	1.30 ure
Krnica—razgledno sleme	30 min.
Razgledno sleme—vrh	45 min.—1 ura

Vrh—razgledno sleme	45 min.—1 ura
Razgledno sleme—Jovševec	1.30—2 uri
Jovševec—Matk	1 ura
Matk—Matkov kot	1 ura
Skupaj	10—12 ur

Zemljevida:

Kamniške in Savinjske Alpe, 1 : 50.000, PZS; Grintovci, 1 : 25.000, PZS (le manjši del, pot v Krnico narobe vrisana).

KRNIČKA GORA, 2061 M

Krnička gora je prva severna sosedica Mrzle gore, ki pritegne le redke obiskovalce. Ime je dobila po kotanji Krnici med njo in Matkovo Kopo, kjer je bila včasih Matkova planina. Na južno stran, proti bližnji Mrzli gori, kaže neizrazito podobo, ki le malo izstopa iz grebena. Z Matkove Kope in iz Krnice pa je videti kot mogočna samostojna gora s prepadnimi severnimi pobočji. Vzpon nanjo ni nikjer opisan, pa tudi utrjene steze do vrha ni. Odmaknjenost in samota sta najboljši vabili za obisk.

Najlažji pristop je z juga. Spodnji dve tretjini vzpona opravimo po markirani poti iz Matkovega kota na Mrzlo goro, ki je slabo označena in zavarovana in zato zelo zahtevna. V zgornjem delu nam gamsje stečine pokažejo pot prek zanimivih naravnih prehodov. Kljub temu, da na vsej poti ni težavnega plezanja, je vzpon primeren le za zelo izkušene. Skoraj ves čas hodimo po izpostavljenem in neprijetno zahtevnem svetu (skrotje, prečenja strmih pobočij, snežišča, skalni odstavki), kjer zbranost ne sme popustiti.

IZHODIŠČE

je enako kot za Matkovo Kopo.

OPIS

Na severozahodnem bregu doline poiščemo v redkem gozdu ob prodišču označeno pot na Mrzlo goro. Zložno se dviguje proti zatrepu večino časa po gozdu. V eni uri pridemo do strmejšega dela doline, kjer se steza spusti na prod. V zgodnjem poletju se dvigujemo po snežišču, kasneje pa po neprijetno nametanem kamenju in skalovju. Nad sabo na desni (južni) strani doline zagledamo previsno steno, pod katero je snežiže z naravno znamenitostjo Matkovim škafo. Kadar je dovolj snega, do njega zlahka pride. Jeseni, ko snega ni, je dostop po grapi pod snežiščem in krušljivem razu ob njej zahtevnejši. Markacije so v tem delu slabo vidne. Pri Škaflu je vpisna knjiga. Do tu hodimo uro in pol.

Od vpisne knjige prečimo izpostavljeno poličko proti desni. Nad njo se steza v ključih dviguje po strmih skrotju. V pol ure smo pri krajši skalni zapor, ki jo pot premaga skozi strmo grapo. V njej je nekaj klinov, vendar je kljub temu zelo težavna (zlasti v sestopu). Nad njo nadaljujemo po izpostavljenem svetu strmo proti skalni pregradi nad nami.

Markacije nas vodijo v pobočje levo ob njej. Ne smejo nas zavesti previsoko. Prehod v skale in čeznje je odvisen od količine snega. Kadar ga

je veliko, prečimo proti desni pri vrhu snežišča in poiščemo prehod na nagnjeno poličko. Po njej se dvigujemo proti desni. Nekaj deset metrov bolj desno najdemo nekaj klinov, ki nam pomagajo navzgor.

Kadar je snega manj, ga prečimo nekaj metrov nižje ali navzdol in prestopimo na nižjo, vodovodno polico. Po njej gremo nekaj metrov desno in poiščemo razmeroma težaven prehod navzgor do varoval.

Markacijam sledimo še nekaj metrov gor in nekoliko proti levi, kjer je težav konec. Skozi rušje in prek zelenic pridemo do neizraste manjše grape, ki jo steza prestopi in se zagriže v strmejšo travnato pobočje proti vzhodnemu grebenu Mrzle gore. Tu zapustimo markacije. Desno (zahodno) nad nami vidimo travnato in rušnato pobočje, ki je prerezano z zagrščeno grapo nad skokom, čez katerega smo ravnokar zlezli. V zgornjem delu opazimo gamsje stečine, ki so speljane prečno desno proti severnemu grebenu Mrzle gore. Vzpenjamo se po travah nad rušje proti severu. Poiščemo najlažji prehod po gamsjih stečinah prek zgornjega dela zagrščene grape (nerodno, izpostavljeno). Ko smo spet v travah, se vzpenjamo strmo navzgor proti grebenu. Nanj stopimo tik pod strmim severnim razom Mrzle gore, levo od manjšega okna. Pod seboj zagledamo zatrep Belske Kočne, Jezerski Babi in Goli vrh. Po avstrijski (zahodni) strani se spustimo nekaj deset metrov na lažji svet pod skalnatim delom grebena na naši desni. Spet sledimo dobrim stečinam pod grebenom proti desni. Čaka nas še krušljiva polička, nato pa smo v nekaj minutah na najvišji točki Krničke gore. Pod seboj zagledamo Krnico in Matkovo Kopo.

SESTOP

Vrtno se po isti poti.

Višinska razlika: 1060 m.

Najprimernejši čas: Konec julija in začetek avgusta. Prej je snega preveč, kasneje pa premalo in je zaradi tega pot še težja.

Težava: Plezalne težave nikjer ne presejajo I. stopnje. Vendar je zaradi nepretrgane izpostavljenosti in enakomernih težav pot zelo zahtevna. Tehnično je markirani del celo težji od neoznačenega. Priporočljiva je uporaba vrvi. Potreben je dober smisel za orientacijo, tako na slabo označenem markiranem delu kot po brezpotju nad njim.

Časi:

Matkov kot—Škof	1.30 ure
Škof—strmina nad skokom	
(konec markacij)	2—2.30 ure
Konec oznak—vrh	1 ura
Sestop	3—4 ure
Skupaj	8—9 ur

Zemljevida:

Grintovci, 1 : 25.000, PZS;

Kamniške in Savinjske Alpe, 1 : 50.000, PZS.

Vroča gorniška linija

Prvič so zdaj v Avstriji uvedli vročo telefonsko in osebno linijo za gornike. V sodelovanju s Planinsko zvezo je zdaj obiskovalcem območja Tur dnevno od 7. do 18. ure na železniški postaji Mallnitz-Obervellach na voljo skupina uslužbenecv Avstrijskih železnic, ki daje informacije in opravlja rezervacije. V gorništvu izkušena skupina železničarjev daje informacije o dostopih do planinskih koč, o poteh in povprečnih časih hoje. Poleg tega posredujejo popotnikom na železnici načrte tur od kraja njihovega stanovanja do planinske postojanke. Informacijsko gradivo, ki ga dobijo popotniki, je sestavilo Avstrijsko planinsko društvo. V teh informacijskih pisarnah dajejo informacije o železniških in tudi avtobusnih voznih redih ter oskrbijo tudi transport prtljage od doma do cilja potovanja in nazaj domov, prav tako je mogoče tam rezervirati in kupiti vozne karte v okviru splošnega rezervacijskega sistema, pri katerem sedeluje tudi pošta. Številka vroče gorniške linije je (0 47 84) 600-383.

Komerzialna odprava na K2

Ob 40. obletnici prvega vzpona na K2 so organizirali prvo komercialno odpravo v zgodovini druge najvišje gore sveta, ki jo je pripravilo gorniško podjetje »Amical Alpin«. Odprava je bila uspešna: dne 9. julija, 14 dni po prihodu v bazni tabor, je *Rob Hall* z Nove Zelandije po 15-urnem vzponu priplezal v četrti višinski tabor (7850 m) in od tod na vrh najtežavnejšega od vseh 14 osemtisočkov.

40 let prvega pristopa na K2

Dne 31. julija 1954 zvečer sta *Achille Compagnoni* in *Lino Lacedelli*, člana italijanske odprave, ki jo je vodil *prof. Ardito Desio*, kot prva človeka priplezala na vrh druge najvišje gore sveta, K2 (8611 m) v pakistanskem Karakorumu. Do 11. septembra letos je bila zato v Museo Nazionale della Montagna »Duca degli Abruzzi« v Torinu ob 40-letnici odprta posebna razstava ob tem legendarnem prvem vzponu.

ZLATA LUČ NEDELJE, KO SVA SE IZGUBILA

NA RAZPOTJU TREH ENAKIH STEZIC

IVANKA KOROŠEC

Zgodilo se je lani na 26. srečanju planincev PTT Slovenije, v mesecu juniju torej na Gorah v Zasavju. Dogodek se iz dneva v dan pogreza globlje v preteklost, a ker se ga tolikokrat spominja, ga hočem napisati za objavo.

Po uradnem delu srečanja in po gneči na srečelovu, kjer je zadela vsaka srečka, sva si zaželela še malo hoje. Kakšen planinski shod pa naj bi to bil in kakšni planinci bi bili, če bi se z avtobusom pripeljali tja, tam sedeli pet ali šest ur in se potem znova odpeljali!

Tako sva se podala še na bližnji Kopitnik, kjer je bila ravno tisti dan še nekakšna prireditel. Šla sva (midva: s tem mislim še svojega možička, ki je že 27 let moja nezamenljiva, najboljša in oh in sploh polovica) z večjo skupino nama popolnoma neznanih ljudi. Bili smo zares z vseh koncev Slovenije. A saj veste, kako je to: planinci smo si blizu, četudi smo v planinah iz geografsko precej oddaljenih krajev. Tako smo v prijetnem klepetu skupno ubirali pot in kmalu prišli na Kopitnik.

Tam je igral ansambel in planinci so se vrteli kar po travnatih kotlinici pod domom. Popila sva pivo in se takoj zasukala nazaj, saj nisva natančno vedela, kdaj bo odpeljal naš avtobus nazaj na Gorenjsko.

GLOBALNA PREMIŠLJEVANJA

Ko sva bila toliko oddaljena od kočice na Kopitniku, da do naju ni več segel tamkajšnji hrup niti zvoki harmonike, sva se nenadoma znašla na križišču treh gozdnih poti. Vse so si bile na las podobne, vse so vodile dalje v gozd, le vsaka v svojo smer.

Preudarjala sva, kam. Obrnila sva se celo, da bi spodbudila spomin, a spominski center je bil zaseden in obremenjen s tisočeriimi drugimi stvarmi. Kakšna je bila pot, po kateri sva bila prišla, ni registriral.

Razsodno sva postala za nekaj časa, če bi morda prišel kdo mimo. Celu usedla sva se na suh panj na travnatem trikotniku ob razpotju. Trava je bila že visoka, temno zelena, skoro črna. Vse polno travniških cvetic je bodlo iz nje: ripeča zlatica, ivanjščice, nageljčki, rumena nokota. Od vseh strani je prihajalo čudovito gozdno šuštenje in trepetanje, ki človeka tako skrivnostno vznemiri. Ozke dolinice, poraščene z visokimi bukvami z gladkimi debli in rogovilastim vejevjem, so se stekale v razpotje.

Od daleč je bilo slišati mrmljanje studenčka, zdaj pa zdaj so se oglasili zategli, mehki glaso-

vi, kakor bi se kdo nežno dotikal strun na harfi. Čmrllj, žameten gospodek z anteno na glavi, je krožil po zraku in njegovo brenčanje se je spajalo z drugimi glasovi v čudovito harmonijo.

Deteljino in kozjebradino cvetje je dehtelo v travi, petelinov greben, khrlika, trpotec in kislica, vse se je pregibalo, drhtelo in oddajalo povsem razumljivo govorico. Na dnu te zelene odeje so celo drobcene mravljice, bolhači, strojarji in tekice šepetali: »Del nas sta tudi vidva! Del sveta. Del najlepšega sveta, ki ga je moč najti...«

Prisluškovala sva in čakala. Od nikoder ni bilo žive duše. Natanko sva vedela, da sva bila prišla po eni od teh treh poti. Toda po kateri? Menda po desni: prav tako grmovje jo je oklepalo. Ali pa je bila srednja... prav takšna gladka pot je bila. Ali pa morda po levi?

VSE TRI POTI

Začela sva kar na slepo srečo z desno. Zrak v gozdu je bil mehek, poln poletnih vonjav, nihal je v valovih in najini koraki in besede so odmevali daleč po gozdu, za trenutek močnejše in spet tišje in tišje.

Hodila sva in se komaj spomnila pogledati na uro. Če bo pot prava, se bo vsak čas morala spustiti. A najina pot je zavijala vedno bolj desno in vedno bolj navkreber. Mnogo ličnih počitniških hiš na neki jasi naju je dokončno prepračalo, da se morava vrniti na razpotje.

Čmrllj se je naveličal letanja, pristal je na rumenem cvetu kozje brade, ki se je zazibal pod silnim bremenom. Bel metulj je priplaval od nekod in začuden sedel na škrlaten deteljin cvet.

Brez besed sva zakoračila po srednji poti. V grmičju ob poti je zašumelo, kakor da bi se bila zbudila žival. Póčila je odkrhnjena trhla vejica, preplašen zajček se je pognal v divji beg. Pot se je prevesila v grapav, kamnit klanec. Obstala sva.

Sonce se je dvigalo in zeleni bukovni vršički so goreli v bleščecih žarkih. Nekje blizu je pela ptica. Kako slabo znamo opazovati svojo okolico! Kaj vse sem opazila zdaj, česar prej nisem! Bila sva si edina, da še nikoli nisva hodila tu.

Obrnila sva se ponovno in se spet vrnila na razpotje, zdaj že z daljšimi koraki, saj naju je začeljenalo skrbeti, da bova prepozna. Bilo bi nama sila neprijetno, če bi naju morali čakati. Še bolj nerodno bi bilo, če bi se že odpeljali in naju pustili tu.

Ostala nama je samo še tretja možnost. Jadorno sva jo torej ubrala po skrajno levi poti.

Po nekaj ovinkih sva zaslutila, da tudi ta pot ni prava. Bila je sicer gladka, a imela je vse polno luž od dežja, ki je padal prejšnji dan. Zagotovo toliko luž na najini poti prej ni bilo! A zdaj ni bilo več izbire, pa tudi čas naju je vedno bolj priganjal. Razpotegnili sva korake in šla dalje po logiki popotnikov: če nekam greš, tudi nekam prideš.

Okrog naju se je razprostiral gozd, kdaj pa kdaj se je pot izvila iz njega in šla po valovitih lazih, polnih zgodnjeoletnih travniških rož ali obraslih z visokim leščevjem. Ob poti se je med klaneci kdajpakdaj pojavil studenček in spet tiho izgini med peskom in kamenjem.

PO SREDNJI BI MORALA ITI!

Končno sva zaslila brenje in kmalu prišla do samotne kmetije. Kmet je s kosilnico kosil dolg travnik in črn kužek je neprestano tekal za njim. Povprašala sva ga, če se pride tod na Gore. Ugasnil je kosilnico in se začudil: »Na Gore?«

Rahlo naju je stisnilo nekje v žlički.

»Na Gore,« sva potrdila. »S Kopitnika prihajava.«

»S Kopitnika?« se je še bolj začudil mož.

Na, zdaj sva pa tam, sem si mislila. Adijo, avto-

bus, prepozna bova! Kdo ve, kam sva zašla, morda sva zabredla celo huje kot Janko in Metka!

Možakar naju je zvedavo gledal, izgubljenca, potem se je nasmehnil:

»Seveda se pride tudi tod na Gore. Toda to je pot okrog riti v varžet. Po srednji poti bi bila morala iti, po srednji!«

»Po srednji?« sva zdaj neumno vprašala midva.

Bila nama je namreč od vseh najbolj nemo-goča. Na njej sva najhitreje odnehala, saj se nama je zdela preveč grapava.

Z Gor do Kopitnika sva hodila 35 minut, v obratni smeri pa dve uri in pol. Vseeno sva bila še dovolj zgodnja, da sva ujela še en ples na plesišču pri Domu na Gorah.

Nikoli nama ni bilo žal izgubljenih ur in tavanja v tistem zelenem, prebujajočem se gozdu v zgodnjem poletju. Kadar se spominjava te dogodivščine, še lahko slišiva skrivnostno šumenje dreves in še vidiva visoke gozdove, zavite v trepetajočo meglo sončnega prahu. Zlata luč tiste nedelje živi dalje, še zmeraj vsa svetla od barv in spoznanja, kako lepo je biti del narave.

VELIKO DVATISOČAKOV MED VRATI, TRENTO IN KRNICO

VRHOVI OKOLI KRIŠKIH PODOV

ZVONKA BERČIČ

Že dolgo, že več kot dve leti sem si želela priti do Pogačnikovega doma na Kriških podih. Sama sem hotela preveriti trditev, da je to ena od najlepše postavljenih visokogorskih postojank. Končno se mi je v drugi polovici avgusta želja izpolnila. Ker otroka to pot nista hotela z nama, sva z možem lahko naredila malo obširnejši načrt: prvi dan bi se najprej povzpela na Stenar in Križ ter Pihavec, drugi dan bi osvojila Planjo in Razor in se prek Bovškega Gamsovca in Luknje vrnila v Vrata. Tako bi obiskala več vrhov okoli doma, poleg tega pa bi prejela še lepo spominsko značko.

V soboto zjutraj sva torej začela najino turo. Čeprav je Sovatna malo razvlečena, se pot sploh ni vlekla, saj se moraš med potjo kar naprej ozirati na mogočno Triglavsko steno. Nisva bila še niti utrujena, ko sva na Dovških vratih že zavila na desno, proti Stenarju. Ves čas sem lahko pogledovala k Pogačnikovemu domu in moram priznati, da je njegova lega res enkratna. Pod seboj ima dolino Trente kot na dlani, okrog njega pa se dvigajo sami mogočni dvatisočaki, med katerimi seveda izstopa vitki

Razor. Kar naprej sem se ustavljala, da bi vso to lepoto za večno shranila nekje v svoji duši, kjer je za vse naše gorske lepote še veliko prostora. Zaradi mojih stalnih postankov je mož začel rahlo godrnjati, saj je bila ura že krepko čez poldne, midva pa sva se še vedno vzpenjala proti vrhu Stenarja. Nič mi ni bilo žal: le kdaj bom spet ponovila to pot!

LUŠTKANI VRHOVI, LUŠTKANA JEZERA

Na vrhu Stenarja sva. S kakšnim zadovoljstvom sem ponovno vtisnila nov žig v svoj planinski dnevnik! Stenar je zaradi svoje lege in edinstvenega pogleda na Triglav res vreden obiska.

Po kratkem počitku sva jo mahnila na Križ in zračna polička na poti na njegov vrh mi je pognala kri malo hitreje po žilah. Sem namreč vrtoglava, vendar zato toliko bolj previdna na nevarnih mestih.

S Križa sva se spustila najprej mimo Zgornjega in nato Srednjega Kriškega jezera do Pogačnikovega doma. Rezervirala sva dve postelji, pojedla odličen ričet in poklepetala z nekaterimi planinci, ki so bolj ali manj utrujeni posedali po klopeh v prijetni sobi.

Ker je bilo še zgodaj popoldne, naju je vleklo še na Pihavec. Nič kaj mi ni bilo všeč strmo melišče, vrh pa je bil celo v oblakih. V knjigi sem res prebrala, da je za vzpon na vrh v pomoč kovinska lestev in nekaj klinov, pozabila pa sem pogledati na zemljevid Trente, da bi videla, ali in kolikšen del poti je označen s pikicami, ki označujejo najbolj zahteven del poti. Zato sem poiskala oskrbnika, da ga povprašam o poti in kar začudena sem bila, ko so mi pokazali mladega, vedno nasmejanega fanta (kasneje sem zvedela, da se piše **Matej Praprotnik**). Na moje vprašanje, kakšen je Pihavec, mi je odgovoril: »Luštkan!«

Pogačnikov dom, zadaj Lepo špičje

Foto: Igor Modic

Presneto, sem si dejala, ko sem sopihala po strmeh melišču, luštkan je samo, ko ga gledaš izpred Pogačnikovega doma.

Ko pa sva se z možem vrnili, jaz kar precej utrujena, vendar zadovoljna sama s seboj, me je oskrbnik Matej vprašal, kako je bilo. In ko sem gledala njegov nasmejani obraz, sem lahko le odgovorila: »Krasno je bilo!«

Mokre majice in kratke hlače sem obesila na vrh za kočo in se pridružila možu, ki je z nekaterimi planinci že veselo prepeval.

OSKRBNIK, DA MALO TAKIH

Zjutraj sva se že zgodaj zbudila in namesto vzhajajočega sonca skozi okno videla le gosto meglo. No, krasno, napoved je bila zelo obetajoča, sedaj pa tole! Hlače in majice so še vedno visele tam, verjetno še bolj mokre kot takrat, ko

sem jih obesila. Matej je že razlagal planincem, da je fronta prehitela vremensko napoved in najin načrt, da bi se ta dan povzpela na Planjo in Razor, je odpadel. Pa drugič, je dejal Matej, gora bo počakala!

Moža sem poslala po hlače in majice, pa se je vrnil samo z majicami, kajti mojih hlač ni bilo več. To ni mogoče, sem si dejala, še malo prej so visele! Nekaj let že hodim po hribih, pa se mi kaj takega še ni zgodilo. Tudi Matej kar ni mogel verjeti. Hlače so bile moje najljubše, zato sem bila še toliko slabše volje. Toda Matej mi je dejal, da jih bo že spravil, če se najdejo.

Kljub temu, da sem jih v mislih že odpisala, sem čez dva dni poklicala Pogačnikov dom in Matej mi reče: »Hlače visijo!« Nekdo jih je moral pomotoma vzeti, jih pozneje tudi prinesli nazaj in celo obesiti na vrh. Matej je bil celo tako prijazen, da mi je hlače po pošti poslal na moj domači naslov. Zmenila sva se, da bova na ta račun spila kakšen kozarček.

Da bi bilo še veliko Matejev po naših planinskih postojankah!

ČISTO VSAK PA LE NE MORE PRITI NA
»STREHO SLOVENIJE«

NEUSPEL POHOD NA TRIGLAV

FRANJO HOVNIK

Že v mladosti sem večkrat premišljeval, da bi se odločil in se podal med živo skalovje, v sinje višave, da bi s ptičje, orlovske višine opazoval sosednje »griče« in pod seboj prepade in da bi kar z roko segel po kakšnem letalu, ki bi tedaj letelo nad slovenskim očakom - Triglavom. Pa mi to iz več vzrokov ni nikoli uspelo. Prvi je bil predvsem ta, da si nisem mogel kupiti vsaj najnujnejše planinske opreme, naslednji morda ta, da med prijatelji nisem imel kakšnega planinca, ki bi me opogumil in mi pomagal, da bi svoj sen in svojo željo uresničil.

V mladih letih sem resda dodobra prekriziral Uršljo goro oziroma Plešivec; osebno se vedno zavzemam za to, naj bi to bila le Uršlja gora, kot bodo tudi Prežihove Kottlje vedno ostale le Kottlje. Leta so prehitro minevala, Triglav pa me je vedno in znova vabil - toda žal je bilo prepozno, kajti danes se zavedam, da moje noge ne bodo nikoli stopile na teme slovenskega očaka. Vem, da bi v mladosti z lahkoto prenesel turo na Triglav, kajti dobro imam v spominu, kako sem v partizanih s puško na rami in bombami za pasom dodobra, in to v globokem snegu in snežnih neurjih, prehodil Menino pla-

Na Uršji gori pa sem vendarle bil, celo večkrat — na tej fotografiji sem zgoraj

nino, masiv Kamniških Alp, Olševo, ko sem se s skupino soborcev prebijal izpod Kamniških planin na Korosko. Res pa tisti pohod še zdaleč ni bil podoben kakšnemu planinarjenju, ampak boju za lastno preživetje.

PODTRIGLAVSKE STRMINE

Bil je lep sončen avgustovski dan, v avgustu pa je najlepše v gorah, sploh pa na Triglavu. Tisti dan nas je, skupino planincev, popeljal avtobus iz Ptuja na Gorenjsko in skozi Mojstrano k Aljaževemu domu pod vzhodjem Triglavskega pogorja. Po krajšem počitku smo se razdelili v tri skupine in vsaka je imela izkušenega planinca oziroma vodiča. Našo skupino je pot najprej vodila po ozki dolini, kmalu pa smo se že znašli sredi skalovja na ozkih in kar dobro shojenih stezah.

V gosji vrsti smo se vzpenjali vse višje in višje in vmes imeli krajše postanke. Kar groza me je bilo, ko so mi planinci sredi visokega skalovja nad nami kazali pisane pike: to so bili planinci, ki so se vzpenjali. V dolino, v prepade pod seboj, pa si nisem upal prav pogledati. Potem smo prišli do nekakšnih že kar navpičnih skal, med posameznimi strminami so bile speljane poti, vanje v živo skalo zabiti železni klini, ob njih prav tako kovinske vrvi, na katere smo se oprijemali in opirali, da smo se lahko vzpenjali.

Naša kolona je bila vse daljša. Kmalu sem bil že predzadnji, kajti za menoj je bil le izkušen mlad planinec, čigar imena si nisem zapomnil, in ta me je varoval in spodbujal. Pri znanem

izviru vode že visoko v gorah, ki po kapljicah kaplja iz skale, smo imeli daljši postanek. Vem, da sem tedaj zaradi preutrujenosti takoj zaspal. Pa je spet prišel čas odhoda. Moči so mi vse bolj pešale, noge so bile vse težje, še težje je bilo telo, da o nahrbtniku niti ne izgubljam besed. Vse bolj sem zaostajal za kolono. Vodnik mi je povedal: ko pridemo na bližnji vrh, je nedaleč Staničev dom, kjer bomo imeli daljši počitek, preden se bomo podali naprej do Kredarice, kjer je bil za tisti dan naš cilj.

Vendar do Staničevega doma, žal, nisem prišel in spoznal sem, da ne bom prišel niti na Kredarico, kjer je planincem menda vrh Triglava že kar na dosegu roke, čeprav je do vrha treba preplezati še mnogo strmin in prepadov.

VARNA POT V DOLINO

Kot nekakšen angel iz nebes se je ob meni znašel izkušen planinski reševalec, ki je kaj hitro ocenil, da nisem več sposoben nadaljevati poti na Triglav, kar je bil končni cilj naše planinske skupine. Mogoče mi je bilo tedaj malce v tolažbo, da je poleg mene onemogel še en planinec, celo nekaj let mlajši od mene, ki pa je nekoč že bil na Triglavu. Ob reševalcu, ki je bil iz Mojstrane, se je pojavila še medicinska sestra. Planinec — reševalec se je po radijski zvezi povezal z reševalci v dolini, ki so kmalu poslali v goro, kjer smo takrat bili, reševalni helikopter, ki nas je naložil, spretno nekajkrat zaokrožil med vršaci Triglavskega pogorja — in že smo se bližali zeleni dolini, obrasli z drevjem. Trenutek zatem je helikopter že sédel na trdna tla pri Aljaževem domu, od koder smo v jutru oziroma pred poldnevom pričeli svojo turo na Triglav. Tam naju je pregledal zdravnik, ki je bil v domu in ki naju je potem tudi odpeljal do Jesenic.

Ob vsem razočaranju, ker sem sredi Triglavskega pogorja pod Staničevo kočjo omagal, sem vendarle vesel, da sem se le povzpel nekaj nad dva tisoč metrov visoko in da mi je, čeprav nisem več rosno mlad, uspelo preplezati nekaj navpičnih sten, pa čeprav s pomočjo klinov in žične vrvi, da nisem dobil vrtoglavice in k sreči tudi ne sončarice, za katero bi naj imel nekaj simptomov. Hkrati sem spoznal, da sem precenjeval svojo telesno kondicijo. Velja namreč zapisati, da pred pohodom nisem niti malo treniral hoje, da bi, recimo, šel kdaj na Pohorje.

Čutim pa se dolžnega, da se najlepše zahvalim neznanemu planinskemu reševalcu. Spominjam se, da sem ga bil vprašal po imenu in priimku, pa je skromno dejal, da planinci — reševalci pač opravljajo le svoje (po mojem res dokaj težavno in odgovorno) poslanstvo, ko z gorá rešujejo ljudi. Vsem planinskim reševalcem naj zato želim vedno varen in trden korak in da bi bila njihova pomoč čimmanjkrat potrebna.

odmevi

3000 povojnih reševalnih akcij

Ko sem v PV št. 7-8/94 prebral odgovor **Danila Škerbineka** na kritično razmišljanje **Z. Korenčana**, sem smatral kot dolžnost osvetliti problematiko še s tretje strani in jo dopolniti. Ker sem bil v preteklem mandatu član Komisije za GRS in tudi prisoten na vseh sejah Komisije in Sekretariata in tudi na zboru reševalcev 13. februarja letos, bodo navedeni podatki posredovani iz prve roke.

Škerbinekov odgovor ocenjujem kot prispevek k dezinformiranju javnosti, v članku je dosti nerresnic in netočnosti kakor tudi pavšalnih izjav.

Poglejmo najprej kandidacijski postopek in volitve novega Sekretariata GRS! Kandidacijski postopek se je pričel na 20. seji Komisije za GRS v septembru. Za točnost informiranja Škerbinek ne smatra potrebno, da sta bila sprejeta dva terminska sklepa, in sicer:

- postaje GRS naj do konca novembra 1993 evidentirajo kandidate za nove člane Komisije;
- do 13. 12. 1993 zaključiti razpravo o novih kandidatih in sestavo možnih kandidatov (za volilno listo).

V nadaljevanju Škerbinek navaja, da smo še decembra iskali nove, delavoljne kandidate. Kdo je iskal decembra, ne vem; vem samo to, da sta decembra bila za načelnika Podkomisije za plazove predlagana dva kandidata, za načelnika Odseka za lavinske pse pa trije. Od kod pa Škerbineku podatek, da se je to dogajalo decembra, ne vem. Prvič je bilo o teh dveh kandidatih javno govora na 23. seji Komisije za GRS dne 19. 1. 1994. Škerbinek in **Sazonov**, načelnik PGRS Ljubljana, sta zagovarjala kandidaturu omenjenih dveh reševalcev, in to 7 tednov prepozno. Ker je bilo nekaj ugovorov, ker o tem ni bilo nobenega glasovanja ter v zapisniku nobene besede o tem, je bilo videti, kakor da bi bila vse skupaj le debata. Vendar Škerbinek navaja, da smo predlog sprejeli.

Nadalje Škerbinek navaja, da smo na tej seji pripravili volilno listo. V zapisniku te seje o tem ni besede, pravice kandidacijske komisije si je Škerbinek kar uzurpiral ter med kandidate uvrstil **Vrhovca**, izpustil pa vse kandidate za načelnika Odseka za lavinske pse.

Na zboru reševalcev 13. 2. 1994 je bilo odločeno, da bodo tajne volitve. T. Sazonov informira prisotne, da s sklepom PGRS Ljubljana umika kandidaturu T. Vrhovca, o čemer je bilo govora na 23. seji KGRS. Nato se oglasi načelnik PGRS Radovljica, da Postaja Radovljica predlaga T. Vrhovca. Zanima me, na kateri seji postaje so to obravnavali. Nikogar tudi ne

moti, da je bil rok evidentiranja kandidatov 30. 11. 93. Običajno je na republiških volitvah na dan volitev volilni molk. — Vrhovec je ostal na volilni listi.

Ko volilna komisija ugotovi, da na volilnih lističih ni kandidatov za načelnika Odseka za lavinske pse, odredi za te kandidate javne volitve. V 42. členu Statuta PZS piše: »Volitve organov PZS so praviloma tajne, skupščina pa lahko sprejme sklep, da so javne.« Vmesne variante pa statut ne predvideva.

Je pa potrebno spregovoriti še o pravni veljavnosti izvolitve drugih dveh članov Sekretariata. Od 70 volilcev je dobil **T. Smolej**, kandidat za načelnika Podkomisije za opremo, 35 glasov, **Jože Rožič**, kandidat za načelnika Podkomisije za vzgojo in tehniko reševanja, pa 34 glasov. Statut PZS v 43. členu navaja: »Skupščina odloča z večino glasov navzočih.« Izvolitev kandidatov Feleta, Rožiča, Smoleja in Vrhovca je torej pravno vprašljiva. Škerbinek navede posladkano izjavo: Komisija je bila pravno veljavno izvoljena za naslednja štiri leta.

Ker me je motila vehementna ustna izjava Škerbineka na zboru reševalcev o kompletnosti vseh kandidacijskih volilnih kandidatov, sem 13. 5. 1994 prosil tajnika PZS, da mi dovoli vpogled v nekatere kandidacijske izjave (Vrhovec, Fele, Potočnik in Kristan). Odgovor je bil, da ni ovire. Vendar tajnica PZS ni bila popolnoma istega mnenja. Z izgovorom, da tistega dne nima časa, si je izposlovala možnost konzultacije z načelnikom KGRS. Drugi dan je bil Škerbinekov odgovor, da teh dokumentov ne morem videti, ampak jih lahko vidi le načelnik PGRS Kamnik. Kandidacijska kuhinja se je zaprla. Po teh dogodkih me ne bo nihče prepričal, da so 13. 2. 1994 obstajale regularne kandidacijske izjave vseh volilnih kandidatov. Če bi slučajno Škerbinek kdaj prebral Častni kodeks PZS, bi lahko ugotovil, da imajo funkcionarji PZS več obveznosti kakor ostali člani, ne pa tudi več pravic.

Še vedno veljavni Zakon o društvih (UL SRS 37/74) v 8. členu zagotavlja, da so društva javne službe. S tem smatram, da bi morali biti vsakemu članu na vpogled vsi dokumenti GRS. Tudi Statut PZS v 66. členu zagotavlja javnost PZS. Kako more načelnik KGRS tako grobo kršiti načelo javnosti, namesto da bi bil prvi, ki bi zagovarjal zakone ter akte PZS! Mož z malo časti bi po takem kiksu odstopil.

V zvezi s pripravo novega Pravilnika GRS navaja Škerbinek, da je bila imenovana tričlanska komisija. Kakšna izmišljotina! Na 23. seji KGRS je bila v zadnji točki, ko je že večina članov Komisije odšla, obravnavana ta problematika novega pravilnika. **Brajnik**, načelnik PGRS Kranj, in Škerbinek sta se domenila, da napra-

vita čistopis, zatem je Škerbinek predlog pre-delal po svojem okusu. Po pisnem protestu Brajnika je Škerbinek na hitro sklical sestanek načelnikov postaj eno uro pred zborom reševalcev, da bi reševal svojo verzijo. Take organizacijske oblike Pravilnik GRS ne pozna. Glede Škerbinekovega razmišljanja o členih s starostnimi kriteriji bi dodal samo, da omejitev vodilnih funkcij pomeni osiromašenje službe, kar je jasno vsakemu reševalcu z nekaj prakse. Glede ostalih členov v zvezi s starostjo in upokojitvijo nam je bilo mnogim članom Komisije jasno, da so pisani na kožo nezazelenim članom (**M. Salberger** in drugi). Pri tem pomlajevanju pa Škerbineka ne moti, da so v obstoječem Sekretariatu trije člani, stari od 70 pa preko dopolnjenega 80. leta. Ti so pač izredno sposobni. Delegati so bili toliko zreli, da so na zboru predlog zavrnili.

Zapisnik zboru reševalcev je umotvor zase; izdelovanje je trajalo kar dva meseca, za skupščino PZS velja rok izdelave 20 dni. Škerbinek je v PV zapisal: »Rezultati so bili objavljeni tudi v zapisniku zboru reševalcev, ki ga je potrdila verifikacijska komisija in ki je bil posredovan vsem postajam.« Kaže, da se bo moral Škerbinek zopet učiti abecede, ker mu ni jasno, da verifikacijska komisija ugotavlja sklepčnost zboru, zapisnik pa potrjujeta overovatelja. Da je pa komedija še večja, je zapisnik podpisala komisija za sklepe. Namesto predsednika delovnega predsedstva je zapisnik podpisal kar Škerbinek sam. Jasno je, da je zapisnik brez podpisov overovateljev in predsednika DP neveljaven.

Zapisniki zboru so bili poslani samo postajam, niti ne vsem udeležencem zboru. Zakaj taka varčnost na račun dobrega obveščanja? Drugi organi PZS objavljajo svoje dokumente v Obvestilih PZS, kar za GRS ne bi predstavljalo dodatne finančne obremenitve. Jasno, da Škerbinek tudi ni objavil predloga novega Pravilnika GRS, kakor tudi ne kandidacijskega postopka, kajti s takim javnim delom ne bi bile možne manipulacije do zadnjega tedna pred zborom reševalcev.

Ali si slovenski reševalci res ne zaslužimo takega načelnika, ki bo spoštoval ustrezno zakonodajo in akte PZS ter zagotavljal čimbolj javno delovanje službe?

Precej kritičnih pripomb na obravnavano tematično je napisal tudi **Marjan Salberger**, ki dvomi o regularnosti zboru reševalcev, navaja kršenje Pravilnika GRS, Pravilnika o finančnem poslovanju, ugotavlja netočnost poročil Komisije za GRS itd. Zanimivo bi bilo, če bi Salberger te svoje ugotovitve objavil. S tem bi bistveno dopolnil dosedanja objavljena razmišljanja.

Po mojem mnenju bi M. Salberger po 32 letih dela v Komisiji za GRS zaslužil častno članstvo

v komisiji. Vendar je bilo potrebno take člane, ki rečejo bobu bob, odstraniti iz komisije.

Franc Mulej

Še enkrat o zboru gorskih reševalcev

Z zvezi s pripravami in izvedbo zboru gorskih reševalcev Slovenije želim bralcem Planinskega vestnika in še posebej gorskim reševalcem prikazati nekatera dejstva, ki jih najbrž ne poznajo.

Komisija za GRS pri Planinski zvezi Slovenije organizira zboru gorskih reševalcev vsake štiri leta. O letošnjem zboru gorskih reševalcev smo prvič razpravljali na seji komisije za GRS 21. 9. 1993. Ker smo gorskim reševalcem poleg poročila o štiriletnem delu želeli posredovati vsaj grobo sliko finančnega poslovanja v zadnjem letu, smo se dogovorili, da opravimo zboru v mesecu februarju. Takrat smo se že dogovorili o postopkih za evidentiranje kandidatov za volitve, predlogih za podelitev pohval in priznanj, izdelavi poročil in pripravi ter načinu posredovanja vsebinskih pripomb na Pravilnik GRS. Načelnik komisije za GRS je na podlagi opažanj v iztekajočem se mandatu predstavil dolgoročne usmeritve za nadaljnje delo; med njimi je izpostavil vključevanje mladih in delavoljnih reševalcev v organe komisije, potrebo po sprotne analiziranju gorskih nesreč, vodenje preventivnih akcij in opremljanje postaj GRS s terenskimi vozili.

Na sejah sekretariatov Komisije za GRS 18. 10. 1993 in 9. 11. 1993 je bil izoblikovan predlog, da postaje GRS evidentirajo kandidate za najodgovornejše funkcije (načelnik, blagajnik, gospodar, tajnik in načelniki podkomisij), ti pa po izvolitvi izberejo sodelavce. Komisija za GRS je dne 24. 11. 1993 sprejela vsebinske usmeritve za delo, katerih bistvo je, naj kandidirajo tisti reševalci, ki so pripravljene sodelovati. Nekateri zadolžitve posameznikov in podkomisij so se namreč vlekle predolgo ali pa sploh niso bile izvedene. Potrjen je bil tudi predlog evidentiranih kandidatov po postajah GRS.

Na naslednji seji sekretariata Komisije za GRS 16. 12. 1993 je bila podana analiza dela vseh podkomisij in potrjene smernice za bodoče delo. Na seji Komisije za GRS 21. 12. 1993 so člani premlevali vprašanja statusa Gorske reševalne službe in primerjali dileme: amaterska ali poklicna organizacija, samostojna javna služba ali služba v okviru enega od ministrstev, v okviru Planinske zveze ali kot društvo. Na seji so bila odprta nekatera vprašanja, ki jih določbe Pravilnika GRS niso reševale: območje delovanja postaj GRS, ustanovitev in ukinitve reševalne skupine, priznanja za dolgoletno delo gorskih reševalcev.

Na zadnji seji Komisije za GRS pred zborom gorskih reševalcev 19. 1. 1994 je bil najprej sprejet sklep o številu delegatov, ki zastopajo postaje GRS. Pregled evidentiranih kandidatov je pokazal, da je od 43 reševalcev le 22 dalo pisno soglasje za sodelovanje. Iz teh kandidatov je Komisija za GRS sestavila volilno listo po predlogih novega Pravilnika, ki je predvideval več podkomisij in odsekov. Na stari Pravilnik GRS je pet postaj GRS poslalo pisne pripombe, katerih vsebina je bila poslana vsem postajam že pred sejo. Tako so člani Komisije za GRS pripombe obravnavali in večina je bila upoštevanih. V čistopis predloga Pravilnika GRS je bil zapisan tudi predlog, ki je določil, da načelnikom Komisije za GRS in podkomisij preneha funkcija z upokojitvijo ali dopolnitvijo 65. leta starosti. To določilo je nato sprožilo največ polemik in tudi odpora do sprejetja novega pravilnika. Zato je bilo določilo načelnikom postaj GRS pojasnjeno in omiljeno tako, da je v njem ostala le starostna meja.

Zbor gorskih reševalcev 13. 2. 1994 je do obravnave novega pravilnika potekal v okviru običajnih pozdravov, izvolitev delovnih teles, podelitve priznanj, poročanja načelnikov podkomisij in blagajnika, obravnave poročila o štiri-letnem delu, zastavljanju vprašanj, odpiranju problemov ter odgovorov nanje. Ob sprejemanju novega Pravilnika GRS je bilo podano pojasnilo o pripravljanju in vsebini popravkov. Delegati so poudarjali, da so z novimi določili sami in člani postaj GRS pomanjkljivo seznanjeni in da je pravilnik premalo dodelan. Delovno predsedstvo zbora je po glasovanju pravilnik umaknilo z dnevnega reda.

To je povzročilo manjše nevšečnosti pri volitvah. Ker ni bilo na voljo ustreznih glasovnic za tajno glasovanje, sta bila z javnim glasovanjem izvoljena načelnika odsekov za lavinske pse in informiranje. Z glasovnicami so nato delegati izvolili druge člane komisije GRS. Volilne rezultate je volilna komisija razglasila v restavraciji, ker so delegati odšli na kosilo, ki je sledilo zboru.

Organi zbora gorskih reševalcev so svoje delo opravili vestno in pošteno, saj na njihovo delo na zasedanju ni bilo pripomb.

Nezadovoljstvo zaradi le grobo oblikovanega finančnega poročila in izidov tajnih volitev pa sta verjetno glavna razloga za pismo dveh bivših članov Komisije za GRS in načelnika ene od postaj GRS. Novo izvoljena Komisija za GRS odgovarja na ta pisma, vendar nekateri člani že kažejo nejevoljo do tega — po njihovem mnenju neplodnega in nepotrebne — dela. Prav pa je, da se na vprašanja ali nejasnosti odgovori, ugotovljene nepravilnosti odpravi in sporne zadeve razčisti. Vendar zaradi vsega tega ne more in ne sme biti očrnjena Gorska reševalna služba kot celota. Tvorno sedelovanje članov na podlagi medsebojnega

spoštovanja pa je edini način, da služba ohrani visoko operativno sposobnost, kar je naša osnovna naloga in glavno merilo uspešnosti.

Tajnik Komisije za GRS
Janez Volkar

Prijaznost na Črni prsti

Zelo rada hodim v gore, kjer človek navadno doživi nepozabne trenutke. Nepozabni pa so tudi trenutki, o katerih nameravam pisati.

Ta dan se nas je odpravilo v gore sedem, izbrana družba torej. Polona je šla prvič v hribe, pa smo ji hoteli še posebej pokazati njih lepote in prijaznost oskrbnikov v kočah. Po dveh urah hoje smo prispeli v Kočo na Črni prsti, utrujeni in potrebni toplega čaja. Ko se za nas ni nihče zmenil, smo po polurnem čakanju sami stopili v kuhinjo in si postregli.

Ker smo prišli pozno in je bila poleg tega še sobota, smo pričakovali, da bo koča polna in ležišča zasedena, slednje pa sta nam kakšno uro po našem prihodu sporočila tudi oskrbnika **Tatjana in Fekner**; mislim, da celotnih imen ni treba pisati, saj se ve, za koga gre. Po tem sporočilu smo se s tem pač spriznili in se odločili ostati budni vsa noč.

Okrog petih zjutraj pa sta dva iz naše skupine šla pogledat, če je koča res tako polna. In kaj sta doživela: našla sta toliko praznih ležišč, da kar verjeti nista mogla. Ljudje so začeli vstajati in so se čudili, čemu smo ostali spodaj, ko pa je zgoraj toliko praznih ležišč.

Mislim, da je bil to dovolj velik znak, kako nezaželeni smo. Ker pa smo bili utrujeni, smo šli okrog šestih zjutraj za kakšne tri ure vendar počivat na postelje.

Po treh urah, ko smo vstali in šli na zajtrk, smo doživljali še nove šoke. Ko smo zaposlene v koči pozdravljali, nam niso odzdravljali. Ko smo prosili za čajni lonček vode, ga nismo dobili, češ da vode ni, ker so odvisni od deževnice, in so nam gladko odgovorili, da vode ne moremo dobiti, pri čemer je bila posebno energična prijazna Tatjana. Pa je treba v planinski koči vendarle oprati posodo in tudi oskrbnik si je to jutro privoščil lavor vode za osebno higieno! S seboj smo imeli tudi psa, za katerega smo komaj izprosili nekaj vode, vendar so kosmatinca neprestano podili iz kože. Tam sem nasploh prvič doživela kaj takega, saj so v drugih planinskih kočah oskrbniki navajeni, da imajo nekateri planinci s seboj tudi pse, ki jim ne odrekajo skodelice vode.

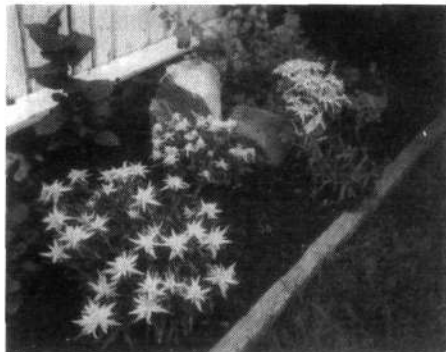
Ker smo bili ponoči velik del pokonci, smo tudi nekaj popili, za približno 3000 tolarjev. Zjutraj pa je prišla k nam oskrbnica Tatjana in od vsakega zahtevala tisoč tolarjev in ker nas je bilo sedem, bi bilo to 7000 tolarjev, čeprav sem sama osebno popila le dva čaja. Ko ji je eden od nas to omenil, nam je zabrusila, naj bomo srečni, da nam ni treba plačati prenočišča.

Mislím, da je bilo to vendarle nekoliko preveč. Pospravili smo nahrbtnike ter se jezni in razočarani odpravili v dolino. Zato smo se o tem odločili pisati Planinskemu vestniku.

Nataša Šorli, Tolmin

Počasna pošta

Medtem ko prek televizijskih zvez in prenosov zvemo dobesedno isti trenutek, kaj se dogaja na kateremkoli koncu sveta, pa nekatere poštne zveze še vedno ne delujejo, kot bi bilo mogoče pričakovati v atomskem in informacijskem veku. Tako se nam je naš bralec **Pavel Kveder** iz Kanade spomladi potožil, da dobiva Planinski vestnik z velikansko zamudo včasih nekaj mesecev. Tajnik Planinske zveze Slovenije **Janko Pribošič** mu je sredi maja med drugim v pismu odgovoril: »Kljub temu, da revijo razpošilja tiskarna, ki tiska Planinski vestnik, se zavedamo svoje odgovornosti, za kar se Vam iskreno opravičujemo. Odslej bomo za vsako pošiljko posebej zahtevali potrditev, da je bila poslana pravilno. Če bodo kljub temu še težave, lepo prosimo, da nas o njih obvestite.

Kot skromno oddolžitev za naše spodrsjlaje in -iskreno upamo - Vaše razumevanje Vam podarjamo knjigo s čudovitimi fotografijami **Stana Klemenca**.

Pavel Kveder je v začetku letošnjega avgusta odgovoril: »Presenetili ste me s knjigo, saj kaj podobnega res nisem pričakoval in sem zahvalno zanjo odložil, dokler ne bi ugotovil, kako bo Vaše posredovanje uspelo. Res se je stvar zasukala na bolje, ker sem nato majsko številko Planinskega vestnika dobil 29. junija, nato junijsko konec junija, dvojno julijsko in avgustovsko pa prve dni avgusta (prvič z nalepko za letalsko pošto!). Kdaj je dvojna številka izšla, ne vem; dobil sem jo avgusta, kar pomeni: če je izšla v prvi polovici julija, je z letalsko pošto potovala kar precej časa.

Vsekakor hvala za res lepo knjigo »Gore«, ki naj ublaži dolgotrajne težave z doslej kasnim dostavljanjem drage mi revije.

Prilagam Vam posnetek z mojega vrta, kjer med drugimi rožami kraljuje tudi sedem kupčkov planik, ki jih gojim že desetletja - te rože svobode, ki kraljujejo v naših slovenskih gorah, a so ogrožene in jih nikakor ne smete trgati. Želim Vam veliko uspehov v prihodnjih letih, bodite zahvaljeni za nepričakovano darilo, ki ste mi ga poslali, za Gore, in prejmite prav lepe pozdrave.

Pavle Kveder«

Vsi slovenski dvatisočaki?

*Ljubiti domovino se pravi spoznavati jo.
In nasprotno: spoznavaj domovino, da jo boš
lahko ljubil.*

Ljubo Urajnar (Vsi slovenski dvatisočaki?, PV 7—8/1994) hvalevredno zagovarja obe smeri v mottu, a z vprašanjem v svojem naslovu dvomi nad uspehom. Nima prav! Je šel boj bojvat' brez upa zmage? Nikakor! Ve le to, da se mu venec zmage ne nasmihá že koj prvi mah. Boj bo trd, in na to je pripravljen. Jaz bi se mu v boju rad pridružil, a nisem tako izveden in temeljit in bom njegov trud v najboljšem primeru le neznatno spremljal kot navijač — neurejeno in naključno, kolikor se mi bo posrečilo pograbiti iztočnico. Poglejmo!

1. *Slovenski dvatisočaki?* Navaditi se bomo morali, da se pridevnik »slovenski« nanaša tudi na državo Slovenijo in ne samo na slovensko etnično ozemlje in druge slovenske zadeve, recimo jezik, kulturo, zgodovino, znanost itd., kot smo bili vajeni doslej. Urajnarjev naslov je treba razumeti v »državniškem« pomenu, zato v seznamu ni Obirja in ne Ojstrnika in ne Viša. Njegovi dvatisočaki so strogo znotraj slovenskih državnih meja (ali pa na mejji).

2. *Kriterij za definicijo gore*, torej tudi dvatisočaka? Verjetno nedoločljiv. Kateregakoli izhodišča za kriterij se oprimemo, bo nezadovoljivo. (Vzporedni problem: ali so prešteti štiritisočaki v Alpah? Morda dobimo v slovenščini knjigo **Will McLewin**, *Climbing all the Alpine 4000 m Peaks*, kjer se avtor podrobno ukvarja z definicijo štiritisočaka in štetjem vseh v Alpah ter z zmotami tistih, ki so štelí pred njim.) Morda le ni tako nápak, če se zmenimo, da bo vrh tisto, kar štrli vsaj 50 m nad okolico — če je pri tem jasno, kaj je okolica. (Ali je Toplar res vrh?) No, na tem ne vztrajam, nisem strokovnjak. Ne bo pa dobro iskati vrhove samo po knjigah in zemljevidih. Dva primera:

a) Ko se na Jezerskem sedlu (2034 m) obrnemo proti severu, lahko splezamo na 30—40 m (morda 50 m) višji vršiček po njegovem južnem razu. Zelo izrazit skalnat vršiček, visok verjetno okoli 2080 m, a popolnoma neobstoje v vseh knjigah in na vseh zemljevidih in v zavesti vseh ljudi (domačinov, Jezerjanov in Kranjčanov), ki

sem jih vprašal zanj, Neobstoje tudi v Urajnarjevem seznamu (a neprimerno bolj izrazit kot, recimo, Toplar). Dvakrat sem bil na njem, nisem sanjal. Ni Ledinski vrh (nekoč Mala Baba); Ledinski vrh stoji zahodno od njega. Enkrat sem se mu bližal od severa iz Belske Kočne, in če me spomin ne vara, je to tisti, ki se nad Presteralšem vzpenja v matterhornskih konturah. Ni mogoče, da bi ne imel imena. Toda, kot rečeno, ne v literaturi, ne v zavesti ljudi ni o njem ne duha ne sluha. Prepričan sem, da se — kar se tiče zavesti ljudi — motim. Nisem dovolj spraševal. Našel se bo, ki bo povedal ime in navedel višino. Tega se veselim.

b) V masivu Tegoške gore je nekaj, čemur **Hans Tuschar** (verjetno najboljši poznavalec Karavank) v svojem vodniku pravi Kleinspitz, 1956 m (naj višina ne moti, za tisto, kar želim povedati, ni pomembno, da kota ni dvatisočak): *Kleine Kammerhebung östlich der Windhöhe*. Der Gipfel ist touristisch vollkommen unbedeutend und wird im Zuge der Kamm-Längsüberschreitung leicht erstiegen. — Za Tuscharja je to torej vrh (»Gipfel«) v glavnem grebenu Tegoške gore (Košute), in resnično tudi na zemljevidu najdemo označeno koto 1956. Ker so ta vrh, ki v slovenščini bojda nima imena, pri Slovenskih novicah v znani akciji zelo ponesrečeno poimenovali Škale, sem se v zasebnem pismu pritožil pri Tržičanu **Janezu Lončarju**, češ, zakaj niste Tržičani na svoj svet vsadili kako pristno domače ime, namesto da ste dopustili, da so vam obesili to popolnoma negorensko besedo, in odgovoril mi je z dvema risbama (pogled od severa in pogled od juga) in dolgo izčrpno razlago z naslednjimi ključnimi točkami: »Zadnje nedeljo (vsekakor neke nedelje v juliju 1994, op. S. K.) pa sem se namenil gor k »Škali«. Obhodil sem celoten rob in iskal mejne kamne in kote... Ta rtič (neki drugi, ne »Škale«, op. S. K.), ali pa še kak od naslednjih bi bolj zaslužil poimenovanje kot kota 1956... Kota 1956 torej ni nikak vrh...« Ta primer s terena je točno nasproten primeru pod a) (tam obstoji vrh na terenu, a ne v literaturi, tu obstoji vrh v literaturi, a ne na terenu) in kaže, da še tako poznavalski literaturi ni kar tako z obema rokama verjeti. (To naj prebere tudi **g. Jože Dobnik**, ki z vsemi štirimi prisega na Atlas Slovenije, kot da so nam ga poklonili nezmotljivi bogovi z Olimpa.)

Da bomo nekoč dognali vse slovenske dvatisočake, torej ni čisto gotovo.

3. *Višine?* Te so izključno stvar strokovnjakov. Kako so trmasti, se vidi na Stolu: po naše 2236 m, po avstrijsko 2238 m, in to že od nekdanj in po vsem videzu še v prihodnje sine fine. Za urajnarne ljubitelje domovine same grenke pilule. Toliko bolj, ko se vtaknejo vmes tiskovne napake. (Za zdaj neozdravljiva slovenska bolezen.)

4. *Dvojna imena?* Povprašati na terenu in se odločiti. Vendar mislim, da Urajnar nima v vseh primerih čisto prav. Begunjščica in Veliki vrh ni isto; Veliki vrh je najvišja točka Begunjščice. (Upam, da prav vem.) Osebo sem mu hvaležen (ali naj rečem, da tudi v imenu domovine, toda nihče me ni pooblastil za to), da je porinil ime Prisojnik na stranski tir in v vseh primerih dal absolutno prednost Prisanku. Zares hvala, to je vračanje h koreninam!

Ne obupati! Domoljubno delo pogumno nadaljevati! Če ne bo popolno, bo pa nemara vsaj 99,99-odstotno. Več ni mogoče pričakovati (in zahtevati). Srečno!

Stanko Klinar

Oskrbnica, da malo takih

Sredi letošnjega avgusta sem bil v Integralovi Koči na planini pri Jezeru, kjer je oskrbnica spoštovana gospa **Franciška Rednak**. Ker sem bil ob prihodu v kočico že rahlo prehlajen, se mi je proti večeru povečala telesna temperatura.

Ko se je o mojem nezavidljivem stanju pripričala še sama oskrbnica, je takoj pokazala vso potrebno skrb, da bi se moje telesno počutje do naslednjega dne izboljšalo. Najprej je pripravila kisove obkladke, ki v takih primerih skoraj zanesljivo znižajo temperaturo, zatem mi je postregla z močno gobevo juho, ki jo ob takih priložnostih postrežejo oslabelemu, vse to pa je šlo na račun kočice. Nato mi je nadvse resno svetovala, naj me moja trenutna nemoč ne straši in spravlja v slabo voljo, saj niso daleč gorski reševalci, ki bi mi lahko pomagali, če bi se iz mojega trenutnega stanja razvilo še kaj neprijetnejšega.

Na moje veliko veselje in srečo sem bil že naslednje jutro skoraj popolnoma zdrav in sposoben za nadaljevanje nameravane poti proti Sedmerim triglavskim jezerom.

Za to izjemno prijaznost in hitro pomoč se želim gospoj Rednakovi javno zahvaliti v našem planinskem glasilu, kjer je sicer redkokdaj mogoče prebrati kaj o naših vrlih oskrbnikih in oskrbnicah v visokogorskih planinskih kočah. Najprisrčnejša Vam hvala, spoštovana gospa Rednakova!

Lado Cvetko, Ormož

Baza planinskih podatkov

V zajetni letošnji dvojni številki Planinskega vestnika, ki zajema mnogo najrazličnejših zanimivih prispevkov, je tudi kratek članek z naslovom Baza planinskih podatkov, ki ga je napisal **Božo Jordan**. Navdušen nad njegovimi predlogi in javno spodbudo, da se delo Planinske zveze Slovenije in vseh njenih komisij

razširi in modernizira z uporabo osebnih računalnikov, bi ga rad dopolnil le z nekaterimi svojimi pogledi in podatki, ki so v tem prispevku iz kakršnegakoli vzroka izostali.

Avtor prispevka je že v preteklem letu na seji Založniškega odbora PZS predlagal, da bi sprejemali le rokopise, oddane na disketi. Predlog je bil načelno sprejet z le eno pripombo. Dobrih rokopisov avtorjev, ki bodo iz kateregakoli vzroka (npr. še nimajo lastnega PC računalnika, si ga ne bodo mogli kupiti, je prepozno za začetek učenja za tako delo in podobno) rokopis oddali natipkan na pisalnem stroju, ne bomo zavrnili. To smo prvič upoštevali že pri novem rokopisu za planinski vodnik Slovenska planinska pot.

Že v 6. vrstici pa je avtor zapisal: Novi vodnik po Slovenski planinski poti je že na disketi. Nepoučen bralec bi lahko razumel, da se ta zapis že lahko kupi tudi na disketi, vendar to ni res. Res pa je, da so oddani rokopis s soglasjem vseh prizadetih najprej pretipkali v računalniški spomin, nato pa ga urejali in vanj vnašali vse nadaljnje korekture. Tako smo lahko dokončno urejen rokopis na disketi oddali v tiskarno. S tem smo dosegli, da je bilo poznejših tiskarskih korektur zelo malo.

V dveh letih sem pri Planinski zvezi Slovenije uredil še pet drugih knjig. Prvi dve publikaciji, Dnevnik s Slovenske planinske poti (tudi z Razširjene slovenske planinske poti) ter planinski vodnik Razširjena slovenska planinska pot, sta bila stavljeni še v tiskarni tako, kot je po navodilih Predsedstva PZS delo potekalo dozdej. Že besedila priložnika Alpinistična šola ter plezalnega vodnika Kamniške in Savinjske Alpe: Repov kot — Kamniška Bela je s pomočjo računalnika pripravil avtor **Tone Golnar** sam ter po urednikovih navodilih opravil vse korekture. Zadnji rokopis za planinski vodnik Kamniške in Savinjske Alpe je avtor **Peter Fiko** oddal posnet na disketi, urejanje in oblikovanje pa je bilo opravljeno v režiji PZS.

Že vrsto let pa podobno oz. še mnogo bolje urejajo svoje publikacije nekateri drugi uredniki pri PZS, kot so **Franci Savenc** pri planinskih vodnikih Julijskih Alp in Karavank, **Bine Mlač** pri reviji Alpinistični razgledi ter **France Malešič** pri »bazi gorskih nesreč«.

Tako izdana besedila so torej že vnešena v računalniški spomin in se tako lahko opravljajo vse korekture in aktualna dopolnila. Da bi lahko racionalno ažurirali informacije v vseh bazah podatkov in da bi lahko zainteresiranim ob vsakem času ponudili te podatke v celoti ali le delno (za kar so potrebni posebni programi), bi Planinska zveza Slovenije (oz. njen Upravni odbor ali Predsedstvo) morala čimprej poskrbeti za naslednje:

1. Na seji bi morali sprejeti tak predlog, pripraviti ustrezne pravilnike in z zapisnikom zagoto-

viti, kdo in kako je dolžan organizirati tako delo.

2. Za spremljanje novitet in sprememb bi morali poiskati sposobne sodelavce, ki bi ta dela po prej sklenjeni pogodbi opravljali profesionalno.

3. Poskrbeti bi morali tudi za finančna sredstva.

Ciril Velkovrh

Zimski pohod na Stol

V Planinskem vestniku letošnjega letnika je na strani 353 **Miroslav Žolnir** v drugem delu svojega prispevka omenjal tudi zimski pohod na Stol. Če sem ga prav razumel, avtor posredno predlaga, da bi čas pohoda na Stol zopet prestavili na mesec februar, kot je bil včasih.

Če si pri Planinski zvezi Slovenije v Ljubljani in Športni zvezi na Jesenicah želijo tudi na tem pohodu večjega števila udeležencev, se s predlagateljem popolnoma strinjam. Naj ob tej priložnosti tudi napišem svoj stari predlog, s katerim bi v veliki meri zmanjšali možnost zdrsov in morda tudi smrtnih nesreč na tej poti. Pri množičnih pohodih je veliko planincev neprijetno opremljenih. Menim, da bi morali biti vsi pohodniki opremljeni vsaj s štirizobimi derezami. Zato predlagam, da bi se organizatorji dogovorili z izdelovalci derez, da bi jih za ta dan pripravili v zadostnem številu, prodajali pa bi jih pri Valvasorjevem domu sodelavci organizatorjev, lahko tudi **Franjo Župančič** v PZS. Če je potrebno, sem organizatorjem pohoda pripravljen tudi sam kaj pomagati.

Ciril Velkovrh

Pačenje slovenskega jezika

Planinski vestnik je tako ugledna revija, da ni vseeno, kaj in kako naj se objavlja v njem o doživetjih z izletov po naših gorah. Ni dopustno pačiti lepih, zelo primernih imen gorá, kot je, na primer, Prisojnik, ki mu že z njegovo prisojno lego pripada to ime.

Že več kot 30 let je od neke priložnosti, ko smo po predavanju PD Ljubljana Matica razpravljali o poskusu pačenja lepega imena gore Prisojnik. **Dr. Miha Potočnik**, zelo zaslužni mnogoletni predsednik PZS in dosmrtni častni predsednik PZS, je kot predavatelj »pribil«, da je na vseh zemljevidih uporabljeno ime Prisojnik in da bo to ime ostalo ne glede na to, da nekateri staroselci v gorenjskem kotu zaradi svojega narečja, ki samoglasnike v nekaterih besedah enostavno izpuščajo, poskušajo Prisojnik posiliti v spakedranko Prisank, za kar pa ni niti nobene osnove in ne potrebe.

Spis **Saše Stopinšek** »Pravo Zlatorogovo kraljestvo«, ki je izšel v letošnji poletni (7—8) številki PV, bi bil lahko odličen, če bi ga pred objavo primerno korigirali (Prisojnik — Pri-

sank). Priložena fotografija z Razorja **Igorja Modica** zasluži vso pohvalo in naj mu bo to priporočilo, da še več takih fotografij pošlje Planinskemu vestniku za objavo.

Stanku Klinarju gre za dolg prispevek »Kost za glodanje« vsa pohvala s priporočilom, naj ne vrže puške v koruzo. Kje pa naj sicer iščemo sposobnejšega kritika?

Prispevek »Obisk pri kralju Matjažu« **Igorja Maherja** v isti številki je zanimivo pisanje o koroški zemlji, ki je zaradi oddaljenosti nam, številnim naseljencem osrednje Slovenije, le malo znana, zato je dobrodošel vsak prispevek o teh krajih. Ko teče beseda o naših nekdanjih skupnih obmejnih stražarjih v nekdanji federaciji, pa vendarle ne bi smele biti zapisane za besedami »ko pridemo do obmejne stražarnice« besede »od koder so nas naši hrabri južni bratje branili pred gnilim kapitalizmom«.

S tem opravičujem svoj dobronamerni prispevek.

Franc Šuštaršič
Zg. Pirniče

(Hrvatski planinar)

iz planinske literature

Hrvaška planinska književnost

Običajne so antologije ljubezenske poezije, poezije o morju, o nekem mestu ali predelu, zdaj pa je prvič pred nami knjiga, ki obravnava gore in vse tisto, kar z njimi povezan človek občuti. **Dr. Željko Poljak**, zdravnik, znani planinec, poleg tega še izjemen poznavalec zgodovine hrvaškega planinstva, že 34 let urednik Hrvaškega planinara in avtor številnih planinskih člankov, vodnikov, potopisov in knjig, nas je ob 120. obletnici hrvaškega planinstva razveselil z novo knjigo, tretjo po vrsti s področja zgodovine hrvaškega planinstva. Prva je bila »Hrvatsko planinarstvo« (v sodelovanju z **Vladimirjem Blaškovićem**), objavljena leta 1975, naslednja »Slike iz povijesti hrvatskog planinarstva« iz leta 1987, zdaj pa je napisal nekaj čisto novega, kar je doslej tudi po svetu malo znano: antologijo hrvaških literarnih stvaritev, povezanih z gorami.

Avtor je v antologijo uvrstil najuglednejše hrvaške pisce, ki so s katerim od svojih del povezani z gorami (**P. Zoranić, A. Šenoa, S. S. Kranjčević, A. B. Šimić, V. Nazor, A. Kovačić**), nadalje pisce, ki so nekoliko manj znani, vendar so med svojimi deli napisali tudi kaj o gorah, na koncu pa je cela vrsta planincev-piscev, širšemu krogu neznanih avtorjev, ki so svoj navdih našli prav v gorah in zaželeli s katerim od svojih prispevkov.

Poljakova knjiga je sestavljena iz treh delov, ki

se skladno dopolnjujejo. Antologijski del zajema samo beletristiko in literarne predstavitve, kar je razvrščeno kronološko po rojstvu avtorjev. Vrsta piscev strokovnih in znanstvenih člankov, ki s kakovostjo ne zadovoljujejo kriterijem te knjige, pa so vendarle pomembni za hrvaško planinstvo, je zajetih le v Biografskem leksikonu na koncu knjige. Tretji del knjige so reprodukcije vrste izbranih del hrvaških slikarjev, ki so dobili navdih od doživljanju gorá. Kot pravi avtor, so »slike uvrščene ne samo zato, da bi bile knjigi v okras, ampak da bi opozorile tudi na gorniško dejavnost naših likovnih ustvarjalcev, o kateri malo vemo, pa je pogojena s podobnimi estetskimi pobudami kot planinska književnost«.

Knjigo **Željka Poljaka** »Hrvatska planinarska književnost« je mogoče kupiti v Hrvatski planinski zvezi, Zagreb, Kozarčeva 22, tel. 00 385 41 271 752 od 8. do 14. ure. Stane 50 kun, poleg tega je treba plačati tudi stroške poštne.

Pot po Svečinskih goricah

Slovenske gorice so bile menda najdlje »bela lisa« v planinskem pomenu. Nobena od organiziranih poti se jih ni dotikala. Po krivici! To je čudovito mehak svet gričev in dolin, zasajen z vinsko trto in sadovnjaki, na slemenih in v zatišnih legah se belijo hiše s prijaznimi, odprtimi ljudmi.

Koliko orlov je v Sloveniji?

V letošnji poletni številki revije Lovec je izšel krajši prispevek »Status planinskega orla v Sloveniji«, v katerem med drugim piše:

*Še vedno je aktualno vprašanje, koliko parov planinskih orlov sploh gnezdi v Sloveniji. V večini drugih držav so to vprašanje že pred leti razčistili z ustreznimi raziskavami, Slovenija (kjer so planinskega orla, mimgrede, označili za ogroženo vrsto, ki ji grozi izumrtje) pa je še vedno država, kjer na to vprašanje navadno odgovarjamo le z ugi banji oziroma ocenami. To je bil tudi eden od razlogov, da smo se pred nekaj leti tudi pri nas lotili projekta »Status planinskega orla v Sloveniji«, ki ga vodi **Viktor Luskovec** iz Rožne 7 v Šenčurju pri Kranju.*

»S to nalogo,« piše Luskovec, »bomo poleg splošnega spoznavanja biologije planinskega orla poskušali evidentirati sleherni par planinskih orlov. Obenem zbiramo vse podatke, ki so v kakršnikoli povezavi s planinskimi orli. Naloga bo predvidoma končana še letos, zato vas prosimo, da nam podatke pošljete čimprej.«

In nastala je pot, za sedaj še samo po najbolj zahodnem delu goric - po Svečinskih goricah, ki se naslanjajo že na Kozjak in segajo čez mejo na avstrijsko stran. Vodi po grebenih s čudovitim razgledom po vseh Slovenskih goricah, na Pohorje, Kozjak, tja do Košenjaka in prek meje na prostrano Gólico. In kar je še najlepše - v neposredni bližini Maribora je in tako dostopna širokemu krogu ljubiteljev narave.

Tri leta po otvoritvi poti je izšel podroben vodnik z opisom Zgornje Pesniške doline izpod peresa tudi avtorice poti **Anice Horvat**.

V njem lahko beremo o geografski legi in značilnostih Svečinskih goric, kratek, a bogat zgodovinski oris, spoznamo arhitekturne in kulturne spomenike na tem območju, seznanimo se s pomembnejšimi kraji (na razdalji 12 km so štiri urbana naselja, štiri župnije - le redkokatero pokrajina se lahko ponaša s tako gostoto), zabeležene pa so tudi vse znane osebnosti iz teh krajev.

Drugi del vodnika obsega podroben opis pohodniške poti, njen nastanek, predloge za pohode in pravila poti, naslove najbolj znanih vinočev in kmečkih turizmov, zemljevid in prostor za žige.

Knjižica je čudovit pripomoček vsem tistim, ki imajo radi naravo (na ovitku je Tolstojeva misel: Sreča - to je biti za naravo, jo gledati in z njo govoriti), ki odhajajo na pot z zvedavostjo (opisi številnih kulturnozgodovinskih spomenikov - cerkva, kapel, znamenj) in za tiste, ki znajo uživati v prostranih razgledih. Obogatila bo tiste, ki imajo odprte oči, vseznalega duha in poslušajoče srce.

Fotografski del je prispeval **Srečko Pungartnik**, prijetno je knjižico oblikoval **Boris Matejek**, natisnila Dravska tiskarna, vodnik pa prodaja PD Maribor Matica. Izšel je v 1000 izvodih.

A. H.

Zbornik PD Maribor Matica

Aprila letos je ob 75-letnici PD Maribor Matica, o kateri je bilo že napisano v poletni številki PV, izšel tudi zbornik. Gradivo zanj je zbrala in uredila članica UO **Anica Horvat**.

Na začetku beremo misli dolgoletnega predsednika društva (v letih 1950-1966) **Friderika Degna**. V prispevku Ob društvenem jubileju je **Franc Vogelnik** iztrgal iz pozabe prenekatero zanimivost o razvoju planinstva v Mariboru. Mladinski odsek je od njegovih začetkov 1956. leta do danes predstavila Anica Horvat. Zanimivi so podatki v okvirih: koliko predsednikov je že načelovalo društvo, koliko častnih članov ima Matica, kje so potekali tabori MO, kdo so

bili njegovi načelniki in koliko častnih znakov društvenim delavcem je bilo že podeljenih.

Smiljana Škerjanc, dolgoletna društvena markacistka, je v tekstu Skrb za pota napravila prerez dela - markiranja od začetkov do danes. Matica skrbi za južno pot k Mariborski koči, pot čez Kozjak, pot po Svečinskih goricah in Mariborsko pot Ivana Šumljaka. O nastanku, pomenu in o življenju vsake posebej je pisala urednica. Prav tako je predstavila bralcem vse koče, domove in zavetišča, ki jih je kdaj oskrbovalo društvo.

Mirko Šoštaric je nadaljeval in zaključil svoje prispevke iz Planin ob meji o izletniškem okolišju Maribora. V zborniku je predstavljen menda najbolj znan transverzalist v Sloveniji **Milan Meden**. Še društveni delavci so naštet, program akcij ob društvenem jubileju in seveda reklame.

Zbornik bogati deset prečudovitih risb s kredo **Ervina Kralja**, popestren pa je še s pesniškimi vložki pesnika **Janka Glazerja**.

72 strani zanimivega gradiva naj ne ostane v društvenih omarah.

A. H.

Učenci raziskujejo

V občini Žalec že nekaj let pripravljajo akcijo **Mladi raziskovalec**. Posamezniki, skupine in razredi v šolah proučujejo in izdelujejo raziskovalne naloge in si izberejo kaj različna vprašanja.

Vsako leto je nekaj »turističnih nalog«. Učenci opozarjajo na turistične znamenitosti v domačem kraju in skušajo odgovoriti na vprašanje, kaj prikazati tujcu, kaj povedati o domačem kraju.

Že sami naslovi povedo, kaj so učenci doslej raziskovali. V Braslovčah so sestavili nalogo »Braslovče-evropska vas«, v Grižah »Turizem v našem kraju«, v Petrovčah »Turizem v Petrovčah«, v Preboldu »Športni turizem v Preboldu«, na Polzeli so v nalogi »Polzela, moj kraj« med drugim opozorili na Goro Oljko.

Pri večini nalog so učenci v uvodu poskušali odgovoriti, kaj je turizem in zakaj turizem. Grižani so odgovorili: »Prevladujoči razlog večine turistov je sprostitve.« Ali ni to tudi planinstvo? Tudi te naloge nam pokažejo, da sta turizem in planinstvo zelo povezana. Povezava je že zgodovinska; že Kocbek in tovariši so govorili o »turistikih«, ko so govorili o planinstvu.

Planinci hočejo doseči določen vrh, opraviti določeno pot - ali ni to tudi turizem? In če je to turizem, so naša pota, naši opremljeni vrhovi turistične točke.

Grižani so opozorili na planinske postojanke kot na turistične točke. Opisali so planinsko postojanko Hom. Opisali so tradicionalne pri-

reditve, ki so na Homu, žal pa niso zapisali, da je bil tu začetek Savinjske planinske poti, ki je že marsikaterega planinca pripeljala na obrobje Savinjske doline.

Tudi o planinski postojanki Šmohor bi lahko več napisali.

Opisali so novo kočo na Bukovici.

Opisani sta koči na Kalu in Mrzlici.

Pri vseh kočah so opisani dostopi do njih, zmogljivosti koč, kdaj so odprte itd.

V poglavju »Šport in rekreacija« je opisan Gozdnik. Raziskovalci omenjajo, da je na vrhu bivak, ki so ga postavili leta 1973. Ne navajajo, da je ta vrh simbol Savinjske planinske poti, ne navajajo poti, ki vodijo na vrh in proti Šmohorju. Kamnika sploh ne omenjajo; tudi to je vrh, na katerega pelje Savinjska pot; to je vrh, ki je veliko bolj odprt kot Gozdnik in to je vrh, kjer so leta 1974 postavili bivak.

Tudi nanj bi bilo potrebno opozoriti turiste.

Ne omenjajo Brnice nad Libojami, ki ima zelo lepe razglede proti Celju - in še bi lahko naštevali.

Naloga opozarja na nekatere planinske točke, opozorila so bolj ali manj pomanjkljiva, opozarja samo na vrh Gozdnika, ne pa tudi na druge vrhove, ki imajo tudi markirana pota, pozablja tudi na vezno pot.

Po drugi strani naloga odpira vprašanje, zakaj tako malo govorimo o turistični ponudbi, ki jo lahko nudi planinstvo. Planinstvo je pogosto edina turistična ponudba v kraju - in zakaj bi bila zapostavljena.

Učenci že povezujejo planinstvo in turizem. To so delno pokazali Grižani v citirani nalogi, to so pokazali Polzelani, ko so obdelali romarski in planinski turizem na Gori Ojliki, in še bi našli primere. V šolah imamo turistične krožke, vsako leto razpišejo različne raziskovalne naloge. Združimo planince in turiste in skupaj razčistimo, kaj bi planincu in turistu pokazali v domačem kraju!

Franc Ježovnik

Zelene novice

Na začetku letošnjega poletja je iz Hrvaške prišla navidez skromna, a vsebinsko zanimiva publikacija Hrvaške planinske zveze (Hrvatski planinarski savez - HPS), točneje njene Komisije za varstvo narave. Začeli so izdajati glasilo, ki z blago zeleno barvo papirja dopolnjuje naslov »Zelene vijesti« oziroma »Green News«. Ima namreč za našo narodno nestrpno družbo pomembno lastnost: 200 izvodov so izdali v angleškem jeziku. To je verjetno posledica dejstva, da je program za naravovarstveno informiranje finančno podprl tudi Regionalni center za okolje za Srednjo in Vzhodno Evropo (REC) s sedežem v Budimpešti.

Zelene novice naj bi pritegnile članstvo k aktivnejšem delu na področju varstva narave, dvignile pa naj bi tudi splošno zavest o okolju. Ker se tako naša kot hrvaška gorniška organizacija oziroma njeni komisiji za varstvo narave srečujeta s podobnimi, predvsem orga-

nizacijskimi težavami, je prebiranje glasila koristna izkušnja tudi za nas. Združuje nas tudi dejstvo, da je že omenjeni REC podprl podobna projekta obeh organizacij (pri nas projekt prispevkov z naravovarstveno tematiko). Oba projekta sta usmerjena predvsem v dolgoročno okoljsko vzgojo.

Na vsega šestih straneh so predstavljeni nekateri aktualni okoljski problemi sosednje države. **Goran Horvat** se sprašuje, če morajo gozdovi res biti smetišča. O gozdovih, tokrat o umiranju gozdov, piše tudi **Miljenko Gašparac**. Nižinski hrastovi gozdovi Posavine in jelovi gozdovi Gorskega Kotarja so med najbolj ogroženimi. V slednjih je zaradi zračnega onesnaževanja le še dobra desetina zdravih dreves. Isti avtor nas z besedo popelje v narodni park Risnjak, kjer se trudijo oživiti populacijo gamsov, ki se je sredi osemdesetih let izredno zmanjšala. Vzroke vidi v naselitvi risov na Kočevskem, od koder so se hitro razširili prek meje in naleteli na nevajene gamse. V istem času so na robu parka zgradili tudi velik vojaški objekt, ki je med gamse vnašal dodaten nemir.

Zlatko Ružanović na kratko predstavi 50 hektarov velik botanični vrt pri Domu na Zavižanu na Velebitu. Na žalost je zaradi vojne vihre, ki je divjala v bližini, danes precej zanemarjen, zaraščen in pomanjkljivo označen. **Ivan Stošić**, ki je tudi glavni urednik glasila, poziva k ohranitvi kanjona Kamačnika severno od Kleka, gore čarovnic nad Ogulinom. Divji potok so začarale tako, da se je znašel na predvideni trasi avtoceste Reka - Karlovac. Nedaleč stran se sredi temnih gozdov Kapele skriva skrivnostni skalni labirint Belih sten. Še tako izbirični obiskovalci so tu nagrajeni z enkratnimi občutki. Kljub zakonski zaščiti (narodni park skupaj s Samarskimi stenami) pa so letos v to divjnjo kruto zarezale žage.

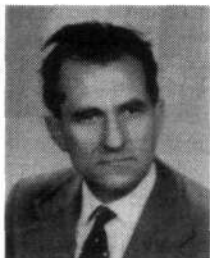
V predstavitvi redkih in ogroženih rastlin je častno prvo mesto dobila velebitska degenija, velebitski endemit. Njen cvet je našel mesto tudi v novem simbolu komisije za varstvo narave. Največ prostora v glasilu pa je namenjeno predstavitvi učne ekološke poti po Biokovu izpod peresa **Iva Pušarića**. Poimenovali so jo po velikem raziskovalcu te gorske skupine **Juretu Radiću**. Pot s 15 kontrolnimi točkami vodi mimo naravnih in kulturnih znamenitosti od morske obale skozi slikovite borove gozdove do najvišjih, golih vrhov.

Ko boste prebirali te vrstice, nas bo verjetno razveseljevala tudi že druga številka, saj je izid predviden ob dnevu čistih gora v septembru. Že prva številka je za izid izkoristila mednarodno pomembni dan Zemlje (5. junij). Tudi v prihodnje naj bi Zelene novice prišle pred bralce dvakrat letno. Želim si, da bi se to uresničilo.

Igor Maher

društvene novice

Ob smrti Franceta Muleja v spomin in razmislek

Na svoji poti skozi čas doživljamo vse mogoče od trenutka, ko se rodimo, prek krajšega ali daljšega prehodnega obdobja, ki mu pravimo življenje, pa do smrti, ki se je sami po zakonih Narave več ne zave-

nenehna gibanja in vsega, kar se v tem obdobju dogaja in v čemer nam je večina bistvenih doživetij dana, vsiljena brez naše želje in hotenja, nas kar preveč pogosto zadevajo odhodi znancev, sodelavcev in prijateljev. To so dogodki, ob katerih se misli ustavijo, da bi na novo prešle določeno obdobje, nad katerim neusmiljeno, brez možnosti vrnitve in popravkov, nepovratno gospodari Preteklost. V življenju nekoga, čigar starost je blizu zgornjega povprečja starosti ljudi v našem okolju, je takih trenutkov več kot preveč. Čim starejši smo, tem bolj neprizanesljivo posega usoda v svet, ki nam je blizu, in med znanca, s katerimi so nas povezovali skupni cilji, skupna pota, dejanja in doživetja, prijateljstvo ali jeza - karkoli.

Povsem nenadejano in nedvomno mnogo prezgodaj je napočil čas, ko se na spominskih straneh našega glasila spominjamo planinca, plezalca in reševalca, diplomiranega inženirja

Franca Muleja. Smrt ga je doletela malo pred njegovim 62. rojstnim dnevom, v starosti torej, ko je imel pred seboj prav gotovo še veliko ciljev in neizpoljenih želja.

O Frančku sem izčrpno pisal pred dvanajstimi leti, v oktobrski številki Planinskega vestnika 1982.

Član planinske organizacije je bil 45 let, gore je spoznaval kot mlad fantič že z očetom, ko še ni imel deset let, in ostal ves čas njihov zvesti oboževalec in obiskovalec, markiral je poti, od leta 1950 dalje tudi plezal, odkrival nove pristope in od leta 1965, potem, ko mu to delo že vsaj 12 let ni bilo neznano, tudi reševal kot član Postaje GRS Kamnik. Opravljal je organizacijske in propagandne naloge pri PD Kamnik in Mengeš, sodeloval pri gradnji planinske postojanke na Gobavici in pri prenavljanju kočne na Kamniškem sedlu, pri trasiranju poti. Bil je predsednik PD Mengeš, planinski vodnik, načelnik Podkomisije za plazove GRS, član Komisije za GRS in delegat v Komisiji za reševanje iz plazov Mednarodne komisije za reševanje v gorah.

Obredel je najpomembnejše vrhove evropskih gorstev, obiskal Ande, hodil in vodil po planinski transverzali, Poti prijateljstva in drugih poteh. Svojega dela ni prepuščal naključjem. Vselej se je nanj dobro pripravil, pa naj je šlo za plezanje, za reševanje ali za opravljanje funkcije planinskega vodnika. Opravil in obnavljal je vse v ta namen potrebne tečaje in tudi sam kot predavatelj in referent ali kot pisec posredoval znanje.

Udeležil se je tečajev v Švici, Nemčiji in Avstriji, sodeloval na srečanjih s tujimi planinci in na drugih planinskih akcijah.

Prezahtevno bi se bilo spuščati v podrobnosti o Frančkovem delu nasploh, zato se bom v nadaljnjem na kratko pomudil pri njegovem delu odličnega poznavalca planinskih poti v naših gorah ter posebej pri delu v Podkomisiji za plazove GRS in Komisiji za plazove Ministrstva za okolje in prostor.

Frančkova hoja po gorah je bila tako odraz želje po doživetjih kot težnje, da spozna prav vsako stezico v našem gorskem svetu. V tem je bil zelo sistematičen, načrten in uspešen. Zagotovo je bil eden od najbolj razgledanih poznavalcev planinskih poti v Sloveniji, znan po svojem nenehnem ustvarjalno kritičnem spremljanju kakovosti naših planinskih zemljevidov in neštetih predlogih, ki jih je zlasti za zemljevide Julijskih Alp, Karavank ter Kamniških in Savinjskih Alp, pa tudi predgorij prispeval njihovim snovalcem z željo, da bi ponazoritve poti v zemljevidih bolj ustrezale stvarnemu stanju in bolj predstavile stopnjo njihove težavnosti.

Njegov prihod v podkomisijo ni bil naključen. Njegovo željo po sodelovanju je med člani

podkomisije podkrepila pozornost, ki jo je zbudil s svojim opozorilom na napako tujega avtorja v diagramu magnetne poljske jakosti v zborniku Simpozij o nujnih ukrepih za reševanje zasutih pod plazovi Fondacije V. Eigenmann. Take pripombe niso ravno pogoste, v Frančkovem primeru pa so dale misliti predvsem na njegovo strokovno znanje in kritičen duh.

V Podkomisiji za plazove GRS je sodeloval v večini njenih akcij, posebno od leta 1990 naprej pa marsikatero tudi zasnoval in izvedel.

Svoje strokovno znanje je utrdil s pridobitvami na mednarodnem tečaju o plazovih v znanem Institutu za raziskavo snega in plazov v Davosu in ga kasneje s pridom uporabljal pri delu v podkomisiji in na terenu.

Tečaj za minerja snežnih plazov je opravil s prvo generacijo minerjev že leta 1975 in tej specialnosti ostal zvest vse do zadnjega.

Pri izvedbi Dneva varstva pred snežnimi plazovi je bil od vsega začetka in menda ni manjkala niti na eni sami prireditvi; udeležencem je navadno podal analizo nesreč in jih pri praktičnem pouku seznanjal z uporabo lavinske žolne, seveda pa bi lahko podal tudi katerokoli drugo temo.

Pregled zapisov s tečajev vodnikov lavinskih psov bi nam povedal, da je bil tudi na teh srečanjih pogost udeleženelec in predavatelj na Komni, Vršiču, Planini pod Golico ali kjerkoli so že potekali in gost na tečajih v Fragantu in pod Dachsteinom v Avstriji in v Allgäu.

Iz razpoložljive planinske literature je zbiral podatke o nesrečah v plazovih. Svoje ugotovitve je malo pred smrtjo povezal še z izsledki drugih raziskovalcev ter jih strnil v pregleden prispevek v glasilu Ujma, kjer je že prej pisal tudi o zaščiti prometnih poti pred plazovi.

Po prevzemu funkcije načelnika Podkomisije za plazove GRS 9. decembra 1989 si je prizadeval za njen vsestranski napredek in predvsem vplival na poklicne dejavnike, katerih skrb je zbiranje podatkov o snegu in nevarnosti plazov, kakor tudi na medije, zlasti TV, da bi te izsledke pravočasno, brez zastoja in neokrnjene posredovali javnosti.

V Komisiji za plazove Ministrstva za okolje in prostor je sodeloval pri večini ogledov po vsej Sloveniji in sooblikoval njene zaključke in predloge, ki naj bi prispevali k razumejšim in varnejšim posegom v prostor, ki ga ogrožajo snežni plazovi, pa naj je šlo za gradnje zasebnikov ali podvige na žičnicah nad Bovcem ali nad avtocesto Hrušica—Vrba. O teh vprašanjih se je občasno — glede na potrebe in včasih z dopravnem urednikom — oglašal s prispevki v dnevnem časopisu, v Planinskem vestniku, radiju in drugje.

Frančkova življenska pot se je zaključila nepričakovano in nenadno. Tako kot vsi - ta bolj,

drugi manj - je tudi on ubiral skupna in še raje lastna pota, ki so se zlasti v zadnjem času marsikdaj razhajala in vodila vse bolj vsaksebi in vse manj skupaj. Vsakomur se kdaj primeri, da kakšno stvar in dogajanje gleda s povsem svojih izhodišč in zagovarja, brani svoja stališča. Tako je v letošnjem letu tudi on menil, da se mu godi krivica, se čutil prizadetega in si prizadeval za svoj prav. V tem prepričanju je med svojima zadnjima vzponoma na Storžič in Grlovec junija in julija že nosil v sebi zaključni proces smrtonosne bolezni, ki mu tako rekoč do zadnjega ni razkrila svojega uničevalnega dela.

Izteklo se je še eno življenje, ki je bilo po svoji delovni vsebini in hoji v gore pretkano tudi z življenji nas, njegovih sopotnikov. Bilo je polno, delovno in uspešno in hvaležni smo mu za vse, kar je dal in prispeval. S tem bo ostal v našem skupnem gorniškem spominu in spominu vsakega izmed nas, dokler tudi nas ne doleti tisto poslednje, ki čaka vse živo in umrljivo.

Naj v miru počiva!

Pavle Šegula

Petru Levcu v slovo

Neusmiljena koščena roka je s svojo mrzlo koso letos že drugič posegla med ustanovne člane PD Onger Trzin. V začetku leta smo se trzinski planinci s povešenimi glavami in solzami v očeh poslavljali od **Anke Capuder**, ki jo je iz naših vrst iztrgala zahrbtna bolezen, nekaj mesecev kasneje pa smo v žalostni povorki na zadnji poti spremljali **Petra Levca**, moža, tako rekoč še fanta, ki je prvi dal pobudo za ustanovitev našega društva.

Peter je za vse, ki smo ga poznali, vedno kar žarčil energijo, prekipeval od moči in idej. Bil je človek, ki ni poznal počitka, ki ni prizanašal samemu sebi in je tudi v težkih trenutkih znal najti spodbudno besedo, se zasmejati in reči: »Saj bo! Bo že kako!« Bil je pravi borec in garač, zato je njegova smrt za vse, ki smo ga imeli radi, nerazumljiva; v nas pušča praznino, žalost in sočutje z mlado družino, ki ostaja prepuščena tako rekoč sama sebi.

Peter je v mladeniških časih gorel za športno društvo Partizan Trzin. Znal je zbrati Trzince in v njih zbuditi tekmovalnost in športni duh. Poskrbel je, da so trzinski športniki začeli redno trenirati celo vrsto športov, da so hodili na tekmovanja in se z njih vračali s kopicami priznanj

in medalj, skrbel je za vzgojo mladih, sodniškega kadra ter za športne objekte. Zaradi njegove zagnanosti je Trzin dobil svoje prvo asfaltirano večnamensko igrišče na prostem, športniki smo redno vzdrževali trzinski bajer, da je bil pozimi primeren za drsanje in hokejske turnirje, vsako leto smo pripravili rekreacijske teke na Rašico, z zagnanostjo, ki se je drugim zdela skoraj utopična, pa je dosegel, da smo na severnih pobočjih Ongra dobili tudi svoje smučišče z vlečnico.

Na enem od sestankov športnega društva je dal pobudo tudi za ustanovitev planinskega društva v našem kraju. Pobudi smo nekateri sprva nasprotovali, saj smo delovali v sosednjih društvih, na Petrovo spodbujanje in na željo številnih novih Trzinčev, ki so se v naš kraj preselili od drugod, pa smo društvo le ustanovili. Najprej poskusno, kot sekcijo Športnega društva in Planinskega društva Janez Trdina Mengeš, po enem letu pa že kot povsem samostojno društvo.

Peter je v tistih časih rad zahajal v gore. Še zlasti se je navduševal za dolge, večdnevne pohode po transverzalah ali za potepanja kar tako. Imel je neverjetno kondicijo, zato je predirjal velike razdalje, ko pa smo mu očitali, da nima oči za lepoto narave, nas je postavil na laž. Naravo je ljubil nad vse in znal se je ustavititi tudi ob lepi cvetki, ki je osamljeno iskala svoj prostor v skalni, negostoljubni reži. Ker je bil veseljak in je lepo pel, je bil dobrodošel v vsaki planinski družbi. Kolikokrat smo veselo silvestrovali ali se drugače skupaj zabavali v planinskih kočah!

Prav na enem od takih silvestrovanj je Peter spoznal svojo življenjsko družico. Začel si je ustvarjati družino. Po sili razmer je moral zapustiti Trzin, kar je omrtilo delo športnega društva, planinci pa smo še naprej upali, da se bo Peter kmalu vrnil v našo družbo.

Življenje pa je spet pokazalo zobe. Čeprav je bil še iz mladosti vaje krutosti vsakdanjega preživetja, so bila zdaj, ko je bil odgovoren za ženo in dva živahna fantiča, bremena, ki jih je prenašal, neprimerno večja. Kar gorel je za delo v svojem podjetju, tam ostajal po cele dneve, ob tem pa ob delu še študiral. Zaradi spremenjenih okoliščin gospodarjenja pa je podjetje, v katerem sta z ženo delala, propadlo. Znašla sta se na cesti. Peter je skušal položaj rešiti z najrazličnejšimi opravili in zaposlitvami. Nazadnje je kazalo, da mu bo uspelo s pridelovanjem in preprodajo sadja in zelenjave na trgu. Vendar so se okoliščine spet postavile proti njemu. Vse bolj se je zaletaval v zid nemoci. Iskal je poti k rešitvi, želje, načrti in upi pa so se mu sesedali kot gradovi iz peska. V krčevitem boju, agoniji neuspešnega iskanja, odkrivanju zlaganosti velikih besed in v vse

večji stiski je Peter nenadoma klonil. Kljub vsej energiji, bojevitosti in ustvarjalnosti, ki jih je včasih izžareval, mu je zdaj zmanjkalo moči. Preveč si je želel zagotoviti svojima sinovoma dostojno življenje in preveč sam je bil v svojem boju.

Nepredvidljive, krute sile naše usode so spet triumfirale, v nas pa pustile tiho grozo in žalost. Za Petrom so v nas ostali le še spomini na vesela planinska potepanja, na prijateljstvo, vesele ure klepetov in zagnanega dela. Hvaležni smo Petru za vse, kar nam je prinesel s svojim žarom, z njegovim odhodom pa tudi spoznavamo ranljivost našega bivanja.

Miro Štebe

Varne urejene planinske poti

Komisija za pota pri Upravnem odboru Planinske zveze Slovenije posveča zadnja leta veliko skrb ekološkemu vzdrževanju in obnovi planinskih poti in preventivnemu delu, zlasti na Slovenski planinski poti (transverzali), ki jo ima na skrbi Planinska zveza Slovenije.

V ekološko vzdrževanje in obnovo poti sodi:

- obnova varovalnih naprav (zamenjava starih klinov in jeklenice ter zmanjšanje njihovega števila);
- urejeno odvajanje vode, da ne uničuje poti in iz njih ne dela hudourniških strug;
- ukinitve bližnjic, ki povzročajo erozijo;
- odstranitev košev za smeti ob poteh (planinci nosijo svoje odpadke s seboj v dolino!);
- postavitve smernih tabel, ki planince usmerjajo in obveščajo tudi o težavnosti poti.

Dobro urejena in označena planinska pot usmerja ljudi tako, da hodijo po njej in ne povzročajo škode naravi ter ne plašijo živali, hkrati pa zmanjšuje možnost nesreč.

Komisija za pota pri UO PZS je zadnja leta opravila naslednje velike akcije:

Leta 1990: Zavetišče pod Špičkom - Jalovec, Jalovec - Kotovo sedlo (2 tedna), Pot k izviro Soče, Peca (zavarovana pot), Skuta - Dolgi hrbet, Dolgi hrbet - Mlinarsko sedlo. Skupaj je na teh akcijah delalo 51 markacistov. Opravili so 3232 ur dela. Napeli so 704 metre jeklenice. Zabili ali zamenjali so 746 klinov.

Leta 1991: Kriška stena, Jalovška škrbina, Kopinskova pot na Ojstrico, Kremžarjeva pot na Kočno, Dolci - Grintovec. Skupaj je na teh akcijah delalo 34 markacistov. Opravili so 2160 ur dela. Napeli so 485 metrov jeklenice. Zabili ali zamenjali so 465 klinov.

Leta 1992: Bavški Grintavec (dva tedna), Ledine - Češka koča, Češka koča - Mlinarsko sedlo, Srednja Ponca - Visoka Ponca, Mrzli dol - Mrzla gora. Skupaj je na akcijah delalo 39 markacistov. Opravili so 2748 ur dela. Napeli so 833 metrov jeklenice. Zamenjali ali zabili so 708 klinov.

Leta 1993: Olševa, Češka koča, Koroška Rinka, Mangart - Slovenska smer, Mangart - Kotoovo sedlo, Plemenice, Pot čez Taško, Cojzova koča - Mali Grintovec. Skupaj je na teh akcijah delalo 61 markacistov. Opravili so 4044 ur dela. Napeli so 984 metrov jeklenice. Zabili ali zamenjali so 833 klinov.

Tako kot v minulih nekaj letih so tudi letos glavna dela, na katerih so sodelovali markacisti Komisije za pota pri UO PZS, posvečena obnovi odsekov Slovenske planinske poti. Markacisti so letos sodelovali na akcijah Robanov kot - Ojstrica, Koritnica - Škrbina za gradom, Kotovo sedlo - Mangart, Kotličiči - Brana in Srenjski preval - Studorski preval. Člani Komisije so poleg tega markirali tudi primorski del Slovenske planinske poti.

Danilo Sbrizaj

Šestdeset let Lojzeta Anzelca

Prve dni letošnjega avgusta je **Lojze Anzelc** iz Sevnice slavil svoj šestdeseti rojstni dan. Ta dan smo mu zaželeli vso srečo in zdravja sevniški planinci, ki z njim delimo in uživamo planinsko veselje in zadovoljstvo ob spremljanju planinske dejavnosti v domačem društvu in v društvih MDO Zasavja.

Lojze je planinec od srednješolskih let vse do današnjega dne. V Planinsko društvo Lisca se je včlanil takoj, ko je daljnega leta 1959 prišel v Sevnico. Dve leti pozneje je bil že izvoljen za podpredsednika tega društva, leto pozneje pa je moral prevzeti mesto predsednika. Ta čas je bil prenesen sedež društva iz Krškega v Sevnico. Tako je predsedoval PD Lisca od leta 1962 do 1982 — kar petkrat po štiri leta.

V tem času se je v društvu marsikaj spremenilo. Društvena dejavnost se je razširila iz čiste skrbi za Tončkov dom na Lisci na organizacijo

izletništva, mladinskega odseka, smučarskega kluba ter na vzgojo in skrb za vodnike. Vedno večja želja po izletih in pohodih je klicala tudi po šolanih vodnikih, ki bi bili kos varno voditi planince v domače in pozneje v tuje gore.

Lojze je bil med prvimi, ki se je že leta 1976 udeležil in tudi uspešno končal tečaj za planinskega vodnika. V naslednjih letih je skrbel, da smo tudi drugi zagnani planinci opravili podobnega tečaja, mlade pa je spodbujal, da so pridobili znanje mladinskega vodnika in mentorja na osnovnih šolah v občini Sevnica.

Ko je pred 21 leti dozorela želja po mladinskih taborih vseh treh posavskih planinskih društev, je imelo naše društvo dovolj vodnikov, da smo mladini vsako leto uspešno organizirali varen obisk slovenskih gora. Tu je Lojze Anzelc s svojim delom veliko prispeval. Tudi sam se je udeleževal teh prvih taborov.

Kot planinski vodnik se je posvetil organizaciji pohodnih taborov za starejšo generacijo planincev. Vsa leta je bil organizator ali soorganizator takih taborov, na katerih smo sevniški planinci v zadnjih tridesetih letih spoznali in obiskali gore Grčije, Bolgarije, Makedonije, Črne Gore, Bosne, Hrvaške in Avstrije pa vse do strehe Evrope, Mont Blanca. Dolg je seznam teh izletov in edino Lojzetovi diapozitivi so zanesljiv dokaz o vsem, kar smo na teh potepanjih doživeli.

Seveda se dejavnost našega šestdesetletnika ni omejila le na naše planinsko društvo. Krog znancev in planinskih prijateljev ga je že leta 1983 izvolil za predsednika MDO Zasavja. To nalogo uspešno opravlja še danes.

V Glavnem odboru PZS je sodeloval od leta 1984 do 1989. Po tem času je član Upravnega odbora Planinske zveze Slovenije po funkciji predsednika MDO še sedaj.

Med zasavskimi in slovenskimi planinci uživa velik ugled in je s svojimi predlogi ob podpori MDO v PZS tudi velikokrat uspel.

Za trud in opravljena dela v planinski organizaciji je Lojze prejel številna planinska odlikovanja. Je nosilec srebrnega in zlatega častnega znaka PZS in PSJ. Prejel je tudi srebrni častni znak MV in leta 1992 tudi Bloudkovo priznanje. MDO Zasavje se mu je oddolžil s podelitvijo zlatega častnega znaka MDO Zasavja. Največje priznanje Lojzetu pa je gotovo mladi rod planincev, ki uspešno vodi skoraj devetdeset let staro planinsko organizacijo v Posavju, saj je tudi on prispeval velik del truda in zgloda, da se danes PD Lisca ponaša z bogato planinsko dejavnostjo in z lepo urejenimi planinskimi domovi na Lisci.

Ob praznovanju visokega življenjskega jubileja mu želimo še veliko zdravih let in uspešnega dela v planinski organizaciji in med planinskimi prijatelji.

Lojze Motore

Trzinski planinci odprli Orlovo sobo

Po številnih zapletih, po nekaj zamude, predvsem pa po prizadevnem delu nekaterih članov društva so planinci PD Onger Trzin letošnjega maja le izpolnili obljubo, ki so jo dali lani ob 10. obletnici društva in 80. obletnici rojstva svojega prvega častnega člana **prof. Tineta Orla**. V društvenih prostorih na Rašiški cesti 4 v Trzinu so odprli Orlovo sobo s stalno spominsko zbirko o delu in življenju prof. Orla.

Ideja o ureditvi stalne zbirke iz planinske zapuščine tega znanega planinskega, kulturnega in pedagoškega delavca se je rodila že pred leti, ko je hčerka prof. Orla **Tanja Orel-Šturm** članom društva povedala, da so profesorjevi dediči pripravljene družstvu v Trzinu prepustiti del profesorjeve planinske zapuščine. Člani PD Onger Trzin so bili počaščeni in veseli, da lahko ohranijo spomin na enega od Trzinčev, ki so se najvidneje zapisali v zgodovino slovenskega naroda in še zlasti planinstva. Profesor je, ko je še živel, z naklonjenostjo pozorno spremljal delo društva in se večkrat udeležil društvenih občnih zborov. Prijateljeval je z več člani društva, zato ni čudno, da so se planinci takoj ogreli za idejo o negovanju spomina na prof. Orla. Ob pripravi razstave in biltena o profesorju ob 80. obletnici njegovega rojstva pa so še le prav spoznali, kako velik človek je bil Tine Orel, kaj je pomenil in še pomeni za slovenstvo in naše planinstvo.

Nanje so se obračali številni profesorjevi prijatelji in znanci in jim pripovedovali o profesorjevi ustvarjalnosti, rahločutnosti in intelektualni moči. Sestavljali so mozaik, ki pa, kot kaže, ni-

koli ne bo končan, saj je profesor z veliko zagnanostjo deloval na številnih področjih; imel je izredno širok krog prijateljev in znancev, najgloblje sledi pa je prav gotovo pustil v planinstvu, kjer je celih 30 let urejal Planinski vestnik in tako posredno vplival na usmerjenost in razvoj našega planinstva. Bil je mentor, svetovalec in pomočnik številnim slovenskim planinskim piscem ob njihovih prvih korakih v svet planinske literature. Dolga leta je bil tudi predsednik PD Celje, kjer je bil dejaven na vseh področjih, še zlasti pa pri gradnji planinskih postojank. Bil je tudi učitelj, pedagog in slavist. Vrsto let je bil ravnatelj celjske gimnazije in številni dijaki se s hvaležnostjo spominjajo njegovih besed in toplega, človeškega odnosa do ukaželjnih mladih ljudi. Ob vsem tem je bil še zelo dejaven in uspešen kulturni in družbeni delavec. V spominu vseh, ki so ga poznali, pa je ostal predvsem kot velik človek, mož, ki ni klonil pod bremenem in je znal vedno ohraniti človeški obraz.

Trzinski planinci niso želeli urediti spominske sobe prof. Tineta Orla, kajti to bi pomenilo, da gre za sobo spominov na nekaj mrtvega. Profesor pa s svojim delom živi naprej. Trzinski planinci čutijo, da so njegovi dediči in da jim je s svojo neutrudnostjo, zagnanostjo in pokončnostjo vzornik, ko se spopadajo s težavami, ki se pojavljajo v življenju društva. V Orlovi sobi niso le vitrine s spomini, v sobi se še naprej odvija življenje društva. Tam še naprej sestankujejo, se zbirajo, profesor pa je na neki način nevsiljivo še naprej prisoten v društvenem dogajanju. Soba je odprta tudi vsem, ki bi želeli kaj zvedeti o profesorjevem življenju in delu.

Levstikova pot do Velike Loke

Od letos je Levstikova pot podaljšana do železniške postaje Velika Loka. V zadnjih letih je bilo namreč z organizacijo cilja in avtobusnih prevozov s Čateža precej težav in organizatorju pohoda se z nekaterimi na terenu nikakor ni uspelo dogovoriti za ustrežnejši pristop k urejanju cilja pohoda. Zato bo letos hoje za 5 kilometrov več, kar pomeni, da bo pot dolga skupaj okrog 25 kilometrov.

Od Litije do Čateža bo pot nespremenjena, s Čateža pa bodo morali pohodniki naprej skozi Dolenjo vasjo, Roje, Škovec in Trnje do Velike Loke. Podaljšek poti sploh ni težaven, saj poteka pot vseskozi med vinogradi navzdol v dolino. Start bo v soboto, 12. novembra, med 7. in 9. uro pri železniški postaji v Litiji, spremenjene pa so tudi kontrolne točke. Prvi žig bodo udeleženci v

svoje dnevnike prejeli v Litiji ob prijavi, drugega v Moravčah, tretjega na Čatežu in zadnjega na cilju.

Posebnih novosti letos ne bo, organizator pa posebej opozarja na nekoliko daljšo pot in seveda na to, da letos ne bo avtobusnih prevozov za povratek v Litijo. S cilja z železniške postaje Velika Loka bodo proti Ljubljani poleg rednih vozil tudi posebni vlaki, iz Ljubljane pa je dovolj rednih vlakov v vse kraje Slovenije. Zato bodo udeleženci pohoda ob prijavi prejeli vozne rede vlakov po vsej Sloveniji. Prireditve bo v vsakem vremenu, to odločitev pa je že lani podprla množica pohodnikov iz vse Slovenije, ki so gazili sneg proti Čatežu. Cilj na Veliki Loki bo odprt do 18. ure.

Podrobnejše informacije dobite na naslovu CIDM Litija, p.p. 34, 61270 Litija, ali v večernih urah po telefonu na številko (061) 882 916.

Rudi Bregar

Slavnostni govornik ob otvoritvi Orlove sobe je bil dr. Matjaž Kmecl

Pri ureditvi Orlove sobe so imeli precej težav, še zlasti, ko so želeli urediti lastništvo prostorov, precej težav pa je bilo tudi pri zagotavljanju denarja, ki ga društvu kronično primanjkuje. Z nekaterih občinskih in krajevnih organov in skladov, ki so pravzaprav pristojni za pomoč v takšnih primerih, so dobivali le zagotovila o moralni podpori, na srečo pa so njihova prizadevanja le podprli nekateri zasebniki in v manjši meri tudi delovne organizacije. Tu je treba še zlasti omeniti generalnega sponzorja društva, podjetje Flis d.o.o., ki ima v trzinskem novem naselju trgovino z živili in je za letos pristalo na sponzoriranje društvene dejavnosti. Zelo so se izkazali tudi nekateri mojstri, predvsem člani društva, ki so tako rekoč na lastne stroške ali le za simbolično plačilo izdelali razstavne vitrine in tudi drugače poskrbeli za ureditev prostorov. Še zlasti velja opozoriti na prispevek mizarjev **Toneta** in **Dušana Kralja** in **Janeza Žnidarja**. Slednji je bil pravzaprav glavni nosilec akcije in brez njegovega dela sobe verjetno še lep čas ne bi odprli.

Na priložnostni slovesnosti ob odprtju sobe je bil slavnostni govornik nekdanji dijak in osebni prijatelj prof. Orla **dr. Matjaž Kmecl**. Orisal je pomen prof. Orla in njegovega dela za planinstvo in Slovence. Opozoril je, kako prav je, da zdaj, ko Slovenci utrjujemo svojo državo, opozarjamo tudi na velikane naše zgodovine, da iztrgamo pozabi spomine na ljudi, ki so branili slovenstvo in pravzaprav postavljali temelje

državnosti našega naroda. Izrekel je tudi priznanje trzinskim planincem za njihov trud in prizadevanja ter poudaril, da so si z ureditvijo Orlove sobe in zbirke v njej prislužili vse priznanje.

Organizacije in zasebniki, ki so omogočili odprtje Orlove sobe: KS Trzin, Trgovina Flis, Tone Kralj, Dušan Kralj, Janez Žnidar, Jože Jerman, gostilna Narobe, gostilna Trzinka, Silvo Habat, Frenk Kmetič, Jožica Valenčak, Sašo Majski, Sandi Hren, Peter Rabzel, Elvo instalacije, Teh Max, mizarstvo Anton Ipavec, Tomaž Slokan, Grega Omahen.

Miro Štebe

75 let Planinskega društva Prevalje

Zadnje avgustovsko nedeljo (28. 8. 1994) se je na Uršlji gori zbralo okrog 2000 planincev - ljubiteljev gora, predvsem pa članov PD Prevalje, ki so praznovali 75-letnico svojega društva. V lepem in toplem vremenu je pred planinskim domom, ki ga prevajlsko društvo upravlja že od leta 1946, potekala krajša, a prisrčna in spontana slovesnost.

Zbrano množico sta pozdravila predsednik PD Prevalje **Ivan Komprej** in podpredsednik PZS **Janko Mirnik**. Predstavniki sosednjih in nekaterih bolj oddaljenih PD ter MDO PD za Koroško in savinjsko regijo so Prevalčanom čestitali in izročili priznanja. PD Prevalje pa je za dolgoletno sodelovanje podelilo priznanja **MPZ Vres** in ansamblu **Stari prijatelji** (oba sta tudi sodelovala v kulturnem programu) ter funkcionarjema PZS **Janku Mirniku** in **Jožetu Dobniku**. Okrog 100 planincev je ob jubileju »za dolgoletno zvestobo organizaciji« prejele plakate in se tako pridružilo že več kot petstotim članom, ki so takšna priznanja dobili v preteklih letih, in sicer za 25- ali 40-letni »staž« v PD Prevalje. PD Prevalje je ob jubilejih (leta 1954, 1969, 1984, 1989) izdalo že več publikacij, letošnja je torej že peta. V sedmih prispevkih so zajeta najpomembnejša področja planinskega udejstvovanja.

Začetki PD Prevalje segajo še v avstroogrske čase. Leta 1919 so slovenski uradniki v Pliberku ustanovili Mežiško podružnico SPD, po plebiscitu pa so društveni sedež preselili na Prevalje. »S petinsedemdesetimi leti društvo ni kot tritretstoletni starec. Društvo se razvija in obnavlja drugače kot celice poedinca,« je zapisal njegov dolgoletni predsednik **Stanko Lodrant**.

Medtem ko je bilo ob ustanovitvi v društvu vključenih 70 članov, jih je bilo leta 1990 že

Praznovanje na Uršlji gori

1969, potem pa je njihovo število rahlo upadlo (vendar manj kot v drugih društvih) na lanskih 1681. Še vedno pa je občina Ravne na Koroškem na prvem mestu v Sloveniji po številu organiziranih planincev. Med štirimi PD v tej občini ima prav PD Prevalje največ članov. Med njimi jih je veliko, ki se ponašajo z mnogimi priznanji, ki jih podeljujejo PZS in druge organizacije.

Prevaljski planinci oziroma njihovi vsakokratni upravni odbori so se vseskozi močno trudili pri urejanju in oskrbovanju koč na vrhu Uršlje gore (1696 m). Požgano poslopje so leta 1948 ponovno odprli, a se je kmalu pokazalo, da je premajhno. Prizidek je po mnogih administra-

Množico planincev je pozdravil podpredsednik PZS Janko Mirnik

tivnih zapletih zrasel leta 1984. V zadnjem desetletju so planinci predvsem popravljali stari del koč. »Na Prevaljah se s problemi lastništva še ne ubadamo. Vsi, ki so prostovoljno gradili, obnavljali, pripravljali kurjavo, nadevali poti in dežurali, se čutijo ob vstopu v planinsko koč, kot bi prišli domov,« je o aktualnih dilemah zapisal sedanji predsednik.

Ob »klasičnem« izletništvu je v PD v zadnjih letih zaživelo več izvirnih prireditvev, na primer zimska in poletna kulturna srečanja (na 18 prireditvah je doslej nastopilo 679 izvajalcev), nočni pohodi (do sedaj je 858 pohodnikov opravilo 1679 vzponov) in srečanje žensk (z družinami) - vse na Uršlji gori. Brez marljive organizatorice **Ivanke Komprej** bi bila Gora dolgočasnejša.

Na osnovni šoli je planinstvo ena od obšolskih dejavnosti. PD jo podpira in tako »skrbi za svoje pomlajevanje, za bodoči rod prevaljskih planincev« (**Lenka Sušnik**).

»Za varnost in pomoč v hudem pa bodo poskrbeli koroški gorski reševalci,« zagotavlja **Franci Telcer**, dolgoletni načelnik postaje GRS na Prevaljah.

Prevaljskim planincem ob jubileju čestitamo in želimo veliko uspeha tudi v prihodnje.

A. Č.

Samohodec na Škrlatici, Triglavu in Pršivcu

Nekega lepega poletnega dne sem se iz Maribora z vlakom odpeljal na Jesenice in od tod z avtobusom v Kranjsko Goro, od koder sem se napolil proti Koči v Krnici, kjer sem prenočil. Od tod sem se naslednje jutro sprva po zložni in nato po strmi poti po dolini povzpel na greben in se približal vznožju Razorja. Po zaraščenem pobočju sem prišel v zatrep V kotu in čez melišča do Kriške stene, kjer sem se po strmi in odprti steni po poti povzpel na greben (2290 m). Povedati je treba, da je pot po snežišču pod steno in po steni uvrščena med zelo zahtevne in ni primerna za vrtoglave.

Na vrhu Kriške stene sem prečil prostrane kraške pode in vznožje pobočja Dovškega Gamsovca (2440 m) ter se povzpel na Rdečo škrbino (2500 m) pri Dolkovi špici (2591 m). Od tod sem sestopil skozi drobljiv, rdeč žleb na melišče, ki se spušča v krnico Zadnji Dolek. V naravnem bivaku sem pustil nahrbtnik in šel čez strma melišča do vstopa na plezalno pot ter prek dobro zavarovanega žleba in skalnih pragov do najtežavnejšega dela, do gladke, izbočene stene, ki pa je zelo dobro zavarovana. Čez drobir in z drobirjem pokrito skrotje sem prišel na južni greben in po njem na vrh Škrlatice (2738 m). Tako sem na tej turi prvič zmagal.

S Škriatice je krasen razgled na Triglav, Vrata, Stenar, Križ, Razor, Prisojnik, Mojstrovko, Jalovec, Mangart, Špik... Na vrhu sem se kajpada fotografiral. Z vrha sem sestopil v naravni bivak, sedel, da bi si nekoliko odpočil, vendar so mi solze sreče takoj ob prihodu zalile oči, ker mi je uspelo preplezati to zahtevno pot.

Potem sem vendarle počival in se nato čez melišče spustil pod stenami Dolkove špice in čez skalni prag v veliko gruščnato grobljo do bivaka na Rušju, kjer sem po dvanajstih urah počasne hoje prenočil.

Druga zmaga na tej turi: ob Aljaževem stolpu na Triglavu

Foto: Stevica Kronič

Naslednji dan sem sestopil severno pod Stenarjem skozi veliko gruščnato globel naravnost in po gozdu do Aljaževega doma v Vratih. Tam sem ves naslednji dan počival in si ogledoval okolico ter se pogovarjal s planinci, ki so bili tam.

Še dan pozneje sem iz Vrat nadaljeval svojo turo mimo spomenika gornikom in se čez Prag povzpel do Staničevega doma pod Triglavom. Z vmesnimi krajšimi postanki za počitek in osvežitev sem hodil slabih pet ur. Iz Staničevega doma sem se čez Rž povzpел do Triglavskega doma na Kredarici, kjer sem prenočil, naslednje jutro pa sem se povzpел na Triglav (2864 m). To je bil moj četrti vzpon na najvišjo goro Slovenije, na kateri sem se seveda tudi fotografiral. Sestopil sem prek Malega Triglava do Doma Planika, nadaljeval pot proti Tržaški koči na Dolici ter od tod dalje čez Hribarice do Zasavske kočice na Prehodavcih, kjer sem spet

prenočil. Naslednje jutro sem šel dalje do kočice pri Triglavskih jezerih, tam kratek čas počival in nad Komarčo nadaljeval pot na planino Viševnik, od koder sem se povzpел na vrh Pršivca (1761 m). Že tretjič sem zmagal na tej turi!

S Pršivca je krasen razgled na Bohinjsko jezero, Krn, Komno, Vogel, Rodico...

Sestopil sem nazaj na planino Viševnik in nato šel do Koče na Planini pri Jezeru, kjer sem prenočil, naslednje jutro odšel do Kosijevega doma na Vogarju in čez Ribčev laz sestopil v Staro Fužino.

Končala se je prelepa planinska tura, ki sem jo zmogel čisto sam, predvsem vrtoglavim pa ne priporočam, da gredo nezavarovani in sami na to pot, posebno še, če je pot mokra in spolzka.

Stevica Kronič
vodja planinske sekcije
Društva gluhih in naglušnih
Podravje, Maribor

Neurje nad Peco

V nedeljo, 7. avgusta 1994, je bil zelo vroč in soparen dan.

Tako v planinski koči na Peci kakor tudi na poti proti vrhu Pece in nazaj je bilo zelo veliko obiskovalcev.

Večina pohodnikov je bila na poti proti vrhu še v dopoldanskih urah, nekateri v skupinah z majhnimi otroki pa so proti vrhu, to je od kočice, hodili prav v opoldanskem času.

Okrog 12. ure se je začelo od severa temniti, prihajali so temni oblaki, ki so napovedovali hudo nevihto. V tej pripravi na nevihto so skoraj vsi hiteli z vrha proti koči.

V skupini planincev iz Mežice so bili tudi znani planinci, ki so že večkrat hodili po teh poteh.

Ko so prišli skoraj do sredine poti in ko so bili pri tako imenovani Najberževi peči, jih je zajelo neurje, močan dež s točo, močnim grmenjem in strelami.

Skupina treh planincev se je zatekla v gosto borovje, počepnila in čakala:

M. O., rojen 31. 12. 1947, el. ing. v Rudniku Mežica, stanujoč v Žerjavu, njegova žena **M. O.**, rojena 4. 8. 1951, in znanka **C. O.** iz Prevalj.

Po pripovedovanju omenjenega edinega moškega, M. O., je v bližini okrog 30 metrov od njih udarila strela v borovje in pri tem jih je trikrat do štirikrat vrglo v zrak in jih prestavilo z mesta, kjer so sedeli.

Največkrat je sunek čutil prav g. O., medtem ko sta obe ženski to čutili manj. Ob tem je g. O. zgubil spomin in se ni več spominjal, kako je prišel od tega mesta. Po prestani nevihti, ki je trajala okrog pol ure, so vsi premočeni in neka-ko neprisebni odšli do kočice. Dolgo je še imel g. O. otrple prste na rokah in nogah, tako da ni imel občutka držati lonček s čajem.

Dve družini, prav tako pohodniki na Peco, sta prišli do polovice poti proti vrhu, ko ju je zajelo neurje. S seboj sta imeli štiri majhne otroke, stare od dveh do petih let. Na povratku jih je prav tako zajelo močno deževje s točo. Bili so slabo oblečeni, v samih kratkih hlačah in copatih, prav tako otroci. Otroke niso mogli zaščititi in so premočeni jokali; take so napol podhlajene prinesli v kočo, kjer so jim nudili vso pomoč.

Dva planinca, ki prav tako nista poslušala navsvetov člana GRS, ki se je vračal s skupino z vrha, je ob odcepu na zavarovano pot zajelo neurje v steni. Vrnila sta se šokirana od strele in tudi delno skoraj podhlajena.

Ob posredovanju in pomoči člana postaje GRS so v koči nudili vsem vso pomoč. Otroke so povili v odeje in jih namestili v kuhinji, g. O., ženo in znanko so spremljali do avtomobila in naprej do Žerjava.

V planinski koči je bilo ob tej nevihti toliko ljudi, da so bili po vsej koči in tudi v spalnih prostorih. Ko je nevihta z dežjem ponehala, so se pohodniki takoj podali proti domu, saj so mnogi preživeli zelo kritične trenutke.

Popoldne je bilo zopet jasno in dalje vroče vreme, tako da so reševalci lahko pregledali pobočje proti vrhu Pece, če ni kdo ostal na poti.

Omenjen primer je v poduk, naj planinci načrtujejo pohode proti vrhovom v dopoldanskem ali jutranjem času, ne pa, kot je zadnje čase postala navada, da se pohodov proti vrhu lotijo v opoldanskem ali popoldanskem času. Tudi vremenske razmere bi naj bolje poznali.

K sreči se je to pot vse končalo zadovoljivo, vendar je bil navedeni primer mnogim v poduk.

Franc Telcer
Postaja GRS Prevalje

Štedilnik Gorenja na Triglavu

Skupina 18 planincev Gorenja, zaposlenih v programu Kuhalni aparati v Velenju, se je od 25. do 27. avgusta letos odpravila na pohod na Triglav s posebno nalogo, ki so jo v svoje zadovoljstvo in zadovoljstvo slovenskih planincev tudi uspešno opravili.

V petek, 26. avgusta, so ob Aljaževem stolpu na vrhu Triglava sestavili plinski štedilnik, skuhalni na njem kavo, nato štedilnik ponovno razstavili in ob 19. uri istega dne ponovno sestavljenega predali oskrbnikom v Zasavski koči na Prehodavcih kot darilo Gorenja Planinski zvezi Slovenije.

Za to pot in za to nalogo so se v Gorenju skrbno pripravili. Velenjska Era jim je pomagala z avtobusnim prevozom, planinci pa so vse sestavne dele in orodja skrbno zavili. To se je obrestovalo, saj sta jih prvi dan na poti od Pokljuke do Vodnikove kočice in Planike spremljala dež in veter.

Naslednje jutro je bilo vedro in jasno, vendar vetrovno. V zavetju nekaj metrov stran od Aljaževskega stolpa so mojstri, večji svojega dela, plinski štedilnik s štirimi kuhališči in pečico v 15 minutah sestavili, preskusili, skuhalo kavo in se za dokaz tudi fotografirali ter posneli na filmski trak. Hkrati je radioamater **Marjan Kalič** postavil anteno in vzpostavil zvezo z 31 radioamaterji Slovenije in enim v Avstriji. Sporočilo je bilo kratko in jedrno: »Na vrhu Triglava smo delavci Gorenja sestavili štedilnik, ki ga podarjamo planincem Slovenije!« Dodali so misel, da »planinski razgledi ogrejejo srca, želodce pa štedilniki Gorenja.«

Planinci Gorenja so štedilnik svoje tovarne najprej preizkusili ob Aljaževem stolpu...

... potem pa je direktor Gorenjevega programa Kuhalni aparati Iztok Omladič darilo predal predsedniku Planinskega društva Radeče Jožetu Sušteršiču, upravniku Zasavske koče na Prehodavcih Danilu Isteniču in blagajniku Gregorju Bregarju

Foto: Iztok Omladič

Tretjega dne so se planinci, med katerimi jih je devet doživelo krst ob Aljaževem stolpu, vsi pa tudi krst na poseben način - z glavo v pečici štedilnika, - bolj ali manj srečno vrnili prek Sedmerih jezer v Staro Fužino.

Hinko Jerčič

Pohod na Čaven

V nedeljo, 7. avgusta letos, je Planinsko društvo Ajdovščina organiziralo pohod na Čaven.

Cesta, ki pripelja vsako nedeljo mnogo obiskovalcev h koči, je bila ob tej priložnosti zaprta. Kljub temu je Čaven obiskalo mnogo ljubiteljev gora. Nekateri so se odpravili po stezi iz Vrtovna, drugi iz Kamenj ali Stomaža. Največ pohodnikov pa se je povzpelo na vrh iz smeri Lokavec in Predmeja.

Dolino je že segrevalo sonce, sopara je obetala težak dan, ko smo se pohodniki podali na pot. Dobro označene markacije in lični napisi s smermi pohoda so nas usmerjali.

Prijetne, toda precej strme poti so udeležence vodile skozi gozd ali po bolj in manj poraščenih pobočjih. V gozdovih so cvetele in omamno dehtele ciklame, ob poti so se ponujale maline. Med potjo so bili pohodniki deležni sladkega prigrizka, ki ga je planinskemu društvu podaril Mlinotest iz Ajdovščine.

Cilj pohoda je bil ob koči na Čavnu. Koča je zelo posodobljena, za kar se je potrebno zahvaliti oskrbniku in nekaterim zagnancem planinskega društva, ki ji posvetijo mnogo ur svojega prostega časa.

Vsak udeleženec je dobil evidenčni kartonček z žigom in značko.

Pred kočjo je vladalo veselo razpoloženje. Poskrbljeno je bilo za jedačo, pijačo in vedro glasbo. Prijetna kramljanja ob obujanju spominov na prehojene planinske poti so se zavlekla v pozno popoldne.

Za dobro organizacijo in varno pot so zaslužni zlasti **Ivo Brecelj, Franc Rupnik, Drago Ergaver** in **Dušan Kompara**. Vsi zatrjujejo, da bo pohod postal tradicionalen.

Dan pohoda se je iztekal. Na povratku proti domu smo bili vsi udeleženci soglasni: zopet smo doživeli lep dan v gorah. Še se bomo vrnili.

Vida Durn

30-letnica Doma na Slivnici

Letos je Dom na Slivnici nad znamenitim Cerkniškim jezerom praznoval svoj 30. rojstni dan. Ob tem jubileju je Planinsko društvo Cerknica v soboto, 17. septembra, pripravilo praznovanje pri Domu na Slivnici. Prireditev je potekala ves dan, na njej pa so sodelovali ljudski pevci, čarovnik in čarovnice s Slivnice, vmes je bila tudi dramska točka s skečem, prikazovali so izdelovanje brezovih metel, padalci iz Loške doline pa so se spuščali proti Cerkniškemu jezeru. Ves dan in tudi pozno v noč so za zabavo skrbeli **Nace Junkar** ter ansambel Oaza.

Slivnica je gora, ki je od zunaj lepa, od znotraj pa vsa zla, je menil **Janez Vajkard Valvasor**.

»Na vrhu gore imajo coprnice, vešče in grdobe svoje plese in sestanke. Vidijo se kot leteče drobne lučce. Sploh je pokrajina tam okrog s coprnijo dovolj dobro založena. Zato jih tam često precej zakurijo in jih mnogo sežgo, tako, da pride tod na grmado v enem letu več coprnice, kakor jih je v vsej deželi od pamtveka sedlo na skladovnico in bilo upepeljenih.«

Vsekakor jim vseh ni uspelo pokončati.

Med domačini kroži dobro znana zgodba, ki je Slivnici prinesla coprniški sloves:

Na gori je bilo velikansko brezno in ko so ljudje iz Martinjaka tja gor z voli peljali voz sena, so se voli splašili in zapeljali naravnost v brezno — z mladim dekletom, ki je bilo na vozu, vred. Mogoče jim je bilo to zavdano, kdo ve.

Čez mnogo let so se v studenčku pri Mariji Magdaleni pod Slivnico prikazali lasje tega mladega dekleta, spleteni v kito. Tako so zvedeli, da je pod goro votlina. Brezno je bilo zakleto in tam so se sprehajale coprnice. Brezno so od takrat imenovali Coprniška jama. Nad njim se je pogosto podila megla — ob takih dnevih so tam gori coprnice mlatile točo in tako prinesle nesrečo kmetom. Hudo uro so oznanjale tudi slovite bele lučke na Cerkniskem jezeru.

Žirovnik navaja, da so ljudje skušali brezno prekriti s težko skalno ploščo, vendar se jim je ta izmaknila in zdrvela dol ter skoraj podržla cerkornikovo hišo v Martinjaku. Seveda so bile te nesreče krive coprnice.

Coprnice so bile tam del vsakdanjega življenja. Vendar ljudje proti njim niso bili popolnoma nemočni. Zavarovali so se z molitvijo in blagoslovom. Blagoslavljali so vse, kar je bilo za-

nje vredno. Blagoslovili so kruh, preden so ga dali v peč in ko so ga vzeli iz nje.

Coprnice so odganjali na različne načine: pred prag so postavili brezovo metlo, da coprnice ne bi mogle v hišo; grablje so metali tako, da so zobje gledali navzgor; da bi pregnali bližajočo se hudo uro, so koso pod strešni kap postavili tako, da je bilo rezilo obrnjeno navzgor; hudo uro so preganjali tako, da so v zrak metali nože; kdor se je narobe oblekel in prišel tak v božičnem času k polnočnici, je lahko prepoznal vse coprnice v fari; na hišna vrata so zabili podkev; cerkveno zvonjenje coprnice ni prijalo, zato so cerkovníki ali njihove družine stražili v stolpu in začeli zvoniti, kakor hitro se je začelo bliskati in grmeti.

Še danes se ob hudi uri valijo megle kakor dim prek vrha Slivnice, kot da bi coprnice kuhale hudo južino.

Jana Skuk

Vipavski planinci v Logarski dolini

Že trinajstič po vrsti smo se vipavski planinci odločili, da izpeljemo planinski tabor za mladino. Letos smo taborili v kampu v Logarski dolini od 25. do 31. julija. Tabora se je udeležilo 48 osnovnošolcev in 15 srednješolcev, med katerimi so bili tudi vodniki ter drugo osebje, ki je nujno potrebno, da tabor nemoteno deluje. Vseh skupaj nas je bilo 80.

Že pred taborom smo izdelali program dela in izletov. Udeležence tabora smo razdelili v skupine z vodniki.

V ponedeljek smo si v Solčavi ogledali solčavsko tiso in nadaljevali pot v prelepo dolino Robanov kot.

Planinski tabor vipavskih planincev v Logarski dolini

V torek nas je pot vodila k slapu Rinka; ogledali smo si Orlovo gnezdo in nato nadaljevali pot h koči na Okrešlju. Nadaljevali smo do Kamniškega sedla in se nato vzpeli na vrh Brane (2253 m).

V sredo smo odšli in Matkov kot, kjer smo imeli izobraževanje po skupinah: prva pomoč, orientacija, alpinistični vozli, postavitve naravnega bivaka, prižiganje ognja v naravi.

V četrtek smo imeli izlet k Sv. Duhu, od tod pa k Potočki zijalki in na vrh Olševe. Ko smo se vračali v tabor, smo si ogledali izvir zdravilne kisle vode.

V petek je bil izlet na Klemenčo jamo in nato vzpon na Ojstrico (2349 m).

V soboto smo za najmlajše pripravili zabavne igre in sportne aktivnosti. Drugi smo si ogledali podzemno Snežno jamo pod Raduho, ki leži na nadmorski višini 1556 metrov. Povzpeli smo se še na vrh Raduhe.

V soboto zvečer smo ob tabornem ognju pripravili zabavni program ter veseli in zadovoljni zaključili enotedenski potep po gorah. Preživeli smo ga lepo ter domov odšli z lepimi vtisi in znanjem, ki smo si ga pridobili na taborjenju. Lepo je bilo v Logarski dolini.

Leon Kodre

Ajdovci na Triglavu

Planinsko društvo iz Ajdovščine, ki je zelo aktivno, je v letošnji sezoni organiziralo več zanimivih planinskih izletov, na primer na Golico, Veliki Kanin, Svete Višarje in na Kamnitega lovca. Najlepši pa je bil gotovo vzpon na Triglav.

Dne 13. in 14. avgusta se je 47 članov PD iz Ajdovščine povzpelo na naš najvišji gorski vrh. Navdušeni planinci različnih starosti in različno telesno pripravljene so se 13. avgusta odpravili s Pokljuke mimo Vodnikovega doma na Velem polju do Kredarice. Vreme jim je bilo naklonjeno in tako so še istega dne v spremstvu izkušenih alpinistov **Severina Lebana** in **Hermana Dragina**, vodnikov **Draga Ergaverja** in **Franca Rupnika** ter izkušenih planincev Jože in Mihe osvojili Triglav. Ker je bilo med udeleženci več takih, ki so bili prvič na vrhu našega očaka, je bil krst pri Aljaževem stolpu kajpada obvezen. Za drugi krst je poskrbela še narava in je planince med sestopom s triglavskih strmin poškopila, vendar s tem dobre volje ni pregnala. Škozi mokra okna Tržaške kočice na Doliču je še kar dolgo v noč odmevala vesela pesem.

Jasno jutro z umito naravo je ajdovske planince naslednje jutro spremljalo čez Hribarice do Prehodavcev. Iz meglene dna so kipeli proti nebu skalnati vrhovi z Jalovcem v ozadju. Pot se je vila mimo Triglavskih jezer ter (po želji) čez Komarčo ali Komno v Bohinj.

Izlet je bil skrbno pripravljen in voden. Organizacija je bila v rokah Franca Rupnika in članov odbora PD Ajdovščina.

Irena Šinkovec

Trekinga v Argentino, Čile in Mehiko

Komisija za mednarodno sodelovanje pri PZS razpisuje dva trekinga, in sicer v Mehiko in Argentino/Čile.

Popotniki bodo v Mehiki spoznali turistične in zgodovinske znamenitosti, lahko pa se bodo povzpeli na katerega od pettisočakov. Popotovanje bo od 3. do 22. novembra.

Treking po Argentini in Čilu bo zahtevnejši, saj se bodo najvztrajnejši preizkusili s Aconcaguom, obiskali pa bodo tudi Mendozo, južni Čile in tihomorsko obalo. Odhod bo predvidoma 20. januarja 1995. Treking bo trajal štiri tedne.

Prijave z akontacijo sprejema pisarna PZS.

Javna zahvala

Podpisani smo se 20. avgusta 1994 vračali s Triglava. Na poti od Kredarice do Doma Planika je prišlo do nezgode, v kateri se je poškodoval **Robi Kocet**.

Vsestranska in hitra pomoč je bila neprecenljive vrednosti. Zato ob tem nesrečnem dogodku izražamo javno zahvalo osebju planinskega doma Planika za njihovo požrtvovalnost in pomoč, ki ste nam jo ob tem nudili.

Iskrena hvala za vse z željo, da vaše poslanstvo še naprej uspešno opravljate. Vašo zavzetost visoko cenimo.

Tone Plešec, Kalanova ul. 11
Vinko Triler, C. v Žebe 18,
Robi Kocet, Bizantova 31 A, Medvode

Izlet na Grossglockner

Planinci Planinskega društva Lisca Sevnica - Krško smo imeli od 22. do 24. julija planinski izlet v osrčje Visokih Tur, na Grossglockner. To je najvišja gora v Avstriji in meri 3798 metrov. Ima tudi lepo starožitno slovensko ime Veliki Klek. Nekateri napačno govore Veliki Zvonar, kar je le posiljen dobesečni prevod nemškega imena. Leži na meji med Koroško in Salzburgsko; že nekaj let je območje razglašeno za narodni park.

Izhodišče za vzpon je vasica Heiligenblut ali Kals. Dostop do Kalsa je za spoznanje daljši, vzpon na vrh pa za nekatere preprostejši.

Planinci Planinskega društva Lisca smo se odločili za pristop iz prijazne vasice Heiligenblut. Bilo nas je 41. V petek zjutraj smo postavili šotore v Heiligenblutu in se z avtobusom odpeljali do turističnega konca izleta na Grossglockner, na nadmorsko višino 2418 metrov - to je do

Takole smo se v navezi učili hoditi z derezami in cepini na pobočjih Grossglocknerja

Franz-Josefs - Höhe. Cilj našega izleta ni bil samo vrh Grossglocknerja, temveč smo imeli za cilj pridobiti tudi nova znanja. Društvo je več aktivnih vodnikov opremilo s prepotrebno opremo za hojo v snegu in ledu; to so dereze, cepin, plezalni pasovi, vrvi itd. Želeli smo, da se jih naučimo tudi uporabljati. Tako smo naš prvi dan posvetili učenju hoje z derezami, gibanju v snegu in ledu, reševanju iz razpok, zaustavljanju s cepinom, gibanju v navezi itd.

Izpopolnjevanje je vodil inštruktor PZS in gorski reševalec **Miran Tarkuš** iz Maribora. Povzpeli smo se do dve in pol uri oddaljene kočice, ki se po domače imenuje »Obervaldlerca«. Potem pa nazaj v dolino, v kamp! Drugo jutro smo vstali že ob tretji uri zjutraj in z avtobusom prispeli do višine 2418 metrov, od tod pa smo pot nadaljevali proti Velikemu Kleku.

Najprej se je potrebno spustiti v dolino, na ledenik Pasterza. Prečenje ledenika že zahteva prve preizkuse iznajdljivosti pri preskakovanju razpok in pri iskanju najboljšega prehoda. Potrebne so bile dereze. Po uspešnem prečenju ledenika se prične strm vzpon po kamnitem pobočju do ledenika, ki je bil še skoraj ves zasnežen. Ponovno smo si pripeli dereze, ki smo si jih sneli šele pri koči tik pod vrhom. Do tu je naša skupina potrebovala dobrih pet ur. Na vrh se je povzpela dobra polovica. Sprva pelje pot strmo navzgor na vrh Malega Kleka, potem po ozkem grebenu navzdol v škrbino med obema vrhovoma. Greben in škrbina sta precej izpostavljena. Tu so se začele težave, kajti srečali smo se z

več navezami. Hoje od kočice na vrh je za dve uri, mi pa smo potrebovali skoraj štiri ure. Na vrhu Velikega Kleka smo uživali v čudovitem razgledu, saj nam je vreme ves čas služilo. Pot nazaj k avtobusu je kmalu minila, saj je bil vrh za nami.

Posebnost vznožja Velikega Kleka so svizci, ki se nič ne boje človeka.

Z »vikend« izletom kot z vodniškim izpopolnjevanjem na ledu in snegu smo bili zadovoljni. Naslednje leto imamo namen organizirati podoban izlet.

Jože Prah

Zahvala

V nedeljo, 21. avgusta letos, sva med povratkom z Raduhe zašla za zavarovane poti in se znašla v brezizhodnem položaju na skalni polici visoko nad potjo. Iz težav so nama pomagali reševalec Jure, alpinist Franci in reševalec Rok. Slednji naju je tudi odpeljal v dolino.

Za njihovo požrtvovalnost se jim iskreno zahvaljujemo, čeprav veva, da je to zdaleč premajhno plačilo za njihov pogum in požrtvovalnost. Še se bova vračala na Raduho, saj tako dobrih ljudi ne srečaš povsod!

Primož in Monika,
Slovenske Konjice

Zahvala za pozdrave

Precej naših bralcev in planinskih prijateljev nam je s svojih poletnih planinskih izletov in tur poslalo razglednice s planinskimi pozdravi za uredništvo Planinskega vestnika in za vse bralce naše revije. Vsem, ki ste se spomnili svojega zvestega planinskega prijatelja, Planinski vestnik, se prav lepo zahvaljujemo.

Uredništvo PV

Mali oglasi

Za 450 nemških mark prodam nov vrhunski gorniški šotor za dve do tri osebe v obliki tunela škotskega proizvajalca Vango, model Hurricane Beta. V Angliji stane 800 mark. Po želji lahko vprašate tudi po telefonu 061/371 890.

Janko Kralj, 61231 Ljubljana,
Kraljeva ulica 24

Zaradi pomanjkanja prostora prodam Planinske vestnike od leta 1895 do 1993, vse vezane in odlično ohranjene. Interesenti naj pokličejo telefonsko številko 065/26 368.

Vera Fili, 61500 Nova Gorica
Ulica 25. maja 49

Oddam Planinske vestnike od letnika 1974 do 1985. Vprašati je mogoče po telefonu 067/21 638.

Vladoša Elezin, Postojna,
Rožna cesta 6

ZNIŽANA
CENA ZA »GORE«

Naročniki Planinskega vestnika, ljubitelji gorá in lepih fotografij lahko zdaj kupijo fotomonografijo »Gore« avtorja Staneta Klemenca, v kateri je 160 fotografij Julijcev, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank, po znižani ceni 4000 SIT. Pri nakupu večjega števila knjig še dodatni popust: 2 knjigi po 3600 SIT, 3 ali več knjig po 3200 SIT.

Knjige lahko kupite osebno ali po pošti na naslovu:

DIA STUDIO, Tomšičeva 4, Ljubljana,
telefon (061) 215-747.

Naše ostale dejavnosti so še:

- razvijanje dia filmov E6 procesa - Agfa, Fuji, Kodak, Konica, Ilford; razvijamo kvalitetno in v najkrajšem času;
- uokvirjanje diapozitivov;
- izdelava dia kopij;
- arhiv diapozitivov Slovenije;
- fotografiranje za kataloge, prospekte itd.

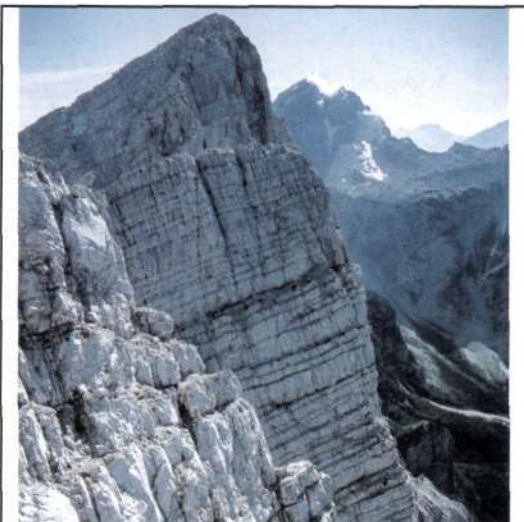
Filme sprejemamo v razvijanje tudi po pošti.

Delovni čas vsak delovni dan od 8. do 16. ure.

PLANINSKI KOLEDARJI 1995

ZA LETO 1995 SMO PRIPRAVILI DVE IZVEDBI TRADICIONALNEGA PLANINSKEGA KOLEDARJA:

SLOVENSKE GORE

Glavni motivi 12 koledarskih listov in predlista so naš gorski svet od Štajerske in tja do Primorske, na večjih dopolnilnih posnetkih je 12 slapov, na manjših pa 12 alpskih rož.

Format je pokončen 32 × 48 + 5 cm (za dotisk), na hrbtni strani je opis vrhov in dostopov nanje v slovenskem in angleškem jeziku. Koledar je vložen v papirno vrečko.

Cena je 520 SIT - za izvod. V ceni ni vračunan 5% davek.

VRHOVI TREH DEŽEL

Sosedstvo treh dežel so gorniki simbolizirali s »Potjo prijateljstva« po vrhovih slovenskih, furlanskih in koroških Alp. Temu stičišču treh dežel, treh ljudstev in treh kultur je posvečen 13-listni koledar ležečega formata 50 × 33 + 5 cm. Vložen je v papirno vrečko.

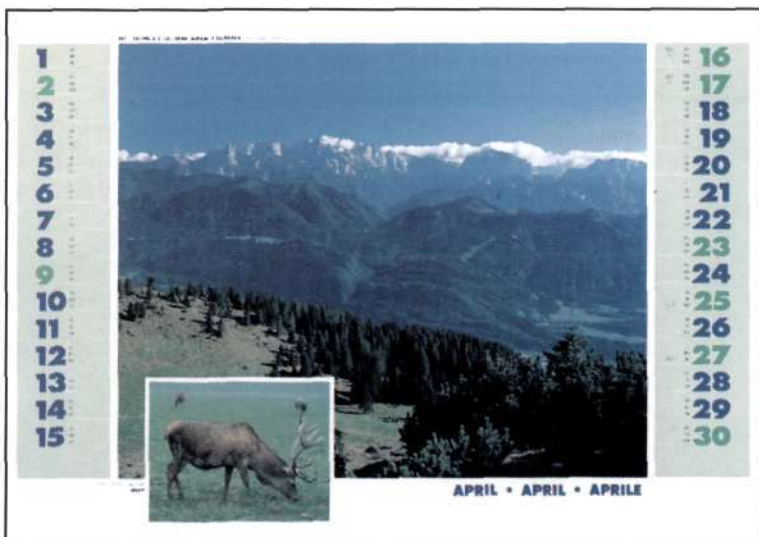
Na manjših posnetkih so značilni predstavniki živalskega sveta, na zadnji strani pa opis vrhov s koledarskih listov v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Posebej so označeni prazniki v vseh treh državah. S koledarjem skušamo predstaviti lepoto narave, ki je skupna dediščina in obveza treh narodov.

Cena je 580 SIT za izvod. V ceni ni vračunan 5% davek.

Popusti 10, 15 in 20 % ob nakupu večje količine!

Vabimo Vas, da se obrnete na nas, saj že vrsto let delamo značilne, vedno lepe in vedno drugačne koledarje. Sporočite nam svoje želje o količini in roku dobave ter dotisku firme. Koledarje si lahko ogledate in jih naročite pri g. Franju Zupančiču, (tel.: 061/315 493 ali 312 553, fax 061/13 22 140) na Planinski zvezi Slovenije, Dvoržakova 9, 61000 Ljubljana. Naročila sprejemamo že sedaj, za posamezne izvode pa šele obenem z dobavo od 1. septembra naprej.

Zahvaljujemo se Vam za sodelovanje.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Dvoržakova 9, 61000 Ljubljana